

— PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM —
———— V PÍSKU —————
———— V ROCE 2018 —————

PÍSEK 2019

MILÍ A VÁŽENÍ PŘÍZNIVCI PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA V PÍSKU!

Rok 2018 byl slaven v celé republice jako tzv. „osmičkový“. My v muzeu jsme si mohli především připomenout jedno kulaté výročí – 25 let od otevření nových expozic (1993), za něž jsme v roce 1996 získali od Rady Evropy zvláštní ocenění v soutěži Evropské muzeum roku. Tyto expozice nabízíme návštěvníkům stále, zčásti k nim přibýly nové, ale i ty původní se dodnes těší zasloužené pozornosti, jak o tom svědčí nejen četná vyjádření směrem k pokladním či dozoru, ale i zápisy v knize návštěv. Tyto „staré“, expozice se snažíme v maximální míře udržovat, doplňovat, příp. repasovat. Letos byla výrazně upravena expozice přírody, šlo zejména o výměnu již vybledlých fotografií za nové. V rámci stále pokračujícího projektu Museum Uploaded, který se plně rozběhl v září roku 2017 a je financovaný z Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko, byly expozice v průběhu ledna a února opatřeny Wi-Fi a kamerovým systémem.

Jednotlivá muzejní pracoviště se doplnila řadou důležitých předmětů, která zkvalitní odbornou práci, např. zoologické oddělení má nové ornitologické síť a tři fotopasti, geologické nový fotoaparát zn. Olympus, provoz byl vybaven motorovou pilou a výkonným vysavačem, etnograf speciální žehličkou, pro výstavní činnost pořízeny dva odvlhčovače, pět krejčovských panen a větší soubor výměnných rámu, tzv. klipů, pokračovala pravidelná obměna osobních počítačů a pro terénní pracovníky se zakoupily notebooky. Pro potřeby literárních pořadů v Heydukově památníku jsme pořídili sadu skládacích plastových židliček. Nádvoří muzea získalo o Vánocích novou sváteční atmosféru nákupem venkovního elektrického osvětlení. Pro návštěvníky máme nový kávovar do obchůdku a pro pracovníky muzea a jejich návštěvy dva automaty na vodu a dva stolní kávovary - do přízemí a druhého patra. Vozový park posílil nový automobil s naftovým motorem Škoda Karoq o obsahu 1 600 cm³. Stál 589 tisíc korun.

Po delších debatách s odborníky došlo k rekonstrukci zeleně části nádvoří. Původní rododendrony jsme pro jejich špatný stav museli vykopat, zakoupili jsme nové, odstranili stávající zeminu a založili nové záhony a na trávnících a u záhonů jsme zřídili samoregulovatelný závlahový systém. Pokud neprší, dvakrát denně se aktivuje řada trysek a zeleni dodává patřičnou vláhu.

Na konci léta pracovala v muzeu čtyřčlenná skupina kontrolního oddělení krajského úřadu. Zdržela se téměř měsíc. Kontrole se především nelíbilo, že jsme zřídili a personálně obsadili funkci pověřence k ochraně osobních údajů. Na její doporučení jsme tedy tuto funkci zrušili.

Nový muzejní automobil - Škoda Karoq. Foto V. Komasová

Z výstavby nového závlahového systému na nádvoří. Foto V. Komasová

Činnost muzea v roce 2018 byla tradičně velmi bohatá. Uspořádali jsme 24 přednášek a 25 výstav, mimoto dvě výstavy jednoho dne, jednu mimořádnou krátkodobou a jednu celoroční v Protivíně. Velký zájem byl o takové akce, jako mineralogická burza, vítání ptačího zpěvu, světový festival ptactva, prázdninový odchyt a kroužkování ptactva na Řezabinci, Dny otevřených dveří ateliérů, písecká vojenská historie – vzdělávací pořad pro děti, figurky a modely – prezentace skupiny figurkářů, představení nových knih s autogramiádami či Muzejní noc.

V pořadí již dvanáctá písecká Muzejní noc měla podtitul „s výtvarníky“. Uskutečnila se v pátek 1. června a byla spojena s vernisáží výstavy „Sleva na šelmu“. Ta se konala pod záštitou katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a její studenti i pedagogové připravili na různých místech v muzeu vý-

Muzejní noc. Foto V. Komasová

tvárné dílny pro návštěvníky. Navíc v přednáškovém sále sehrál soubor Prácheňská scéna v premiéře hru Vlastimila Pešky „Staré pověsti české“. Veterán Car Club přivezl několik starých motocyklů a účastníci Muzejní noci, kterých bylo dle kvalifikovaného odhadu 850, si mohli pod arkádami vyrazit kopii středověké mince. K dobré pohodě v muzeu i u tradiční hospůdky hráli Eliška Kotlíňová a Petr Novák.

Obzvláště vysokou účast – přes dva tisíce lidí během šesti dnů – měla mimořádná výstava kopií korun císaře Karla IV. – Svatováclavské a římské. Byly umístěny v Rytířském sále. Mezi výstavami měla zvláštní postavení ta, kterou jsme připravili

Z výstavy Kopíř Koruny Karla VI. Foto V. Komasová

Výstava z díla J. Z. Quasta v německém Wetzlaru. Foto L. Bolardt

pro muzeum v partnerském městě Wetzlaru a jmenovala se „Křehký základ imaginace“. Jednalo se o malby na porcelán z dílny Jana Zachariáše Quasta. Největší část pocházela z našich sbírek, několik předmětů zapůjčilo Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze a zbytek pocházel ze soukromých sbírek. K té příležitosti vydalo naše

muzeum dvojjazyčný katalog pod stejným názvem, jeho autorem byl znalec Quastova díla, MUDr. Jiří Hořava. Výstava proběhla ve dnech 24. června – 9. září, písečtí pracovníci ji nainstalovali a stali se po několik dní hosty wetzlarské radnice. V Památníku města Protivína byla po celou sezonu jediná výstava, věnovaná místní slavné rodačce, operní pěvkyni, Martě Krásové. Připravila ji pod názvem „Proměny Marty Krásové“ PhDr. Marie Bartošová, která na penzi působila jako průvodkyně v Památníku. Nová tiskárna Pelhřimov vydala při té příležitosti stejnojmennou publikaci, v níž Dr. Bartošová zúročila několikaletou badatelskou práci nad životem a dílem této umělkyně. Neměli bychom ani pominout výstavu, kterou jsme sice do našich akcí nezapočítali, ale podíleli jsme se na ní. Týkala se vyhlášení Československé republiky v Písku 14. října 1918 a pořádalo ji město Písek. Byla instalována na panelech na náplavce na levém břehu řeky od května do listopadu. Město vydalo i publikaci „Jak bourali vesele to Rakousko zpuchřelé...“

Veřejnosti bylo v našich prostorách představeno pět nových knih. Jednak to byl titul nazvaný „Přelet nad píseckým hnízdem“, vzpomínky televizního režiséra Františka Filipa na rodný Písek. Pan režisér, neobyčejně čilý na svůj věk - v 88 letech přijel z Prahy vlastnoručně řízeným automobilem – se slavnostního večera, doplněného projekcí snímku písecké filmové školy, zúčastnil. Dalšími knihami byly „Příběhy starých píseckých domů a osudy jejich obyvatel - III.“ Zlatý Měchurové a „Zámečky a tvrze jižních Čech, aneb jak se na nich žije dnes - 2“ Jaroslavy Pixové. Stejně jako ty předcházející, prezentovala v přednáškovém sále svou knihu i Ina Příšo-

Režisér František Filip v píseckém muzeu. Foto V. Komasová

Představení knihy V. Vondrušky (třetí zleva) v Rytířském sále muzea. Foto V. Komarová

vá „Transsibiřská odysea. Po stopách legionáře Jana Kouby“. Je velmi potěšitelné, že tato kniha písecké rodačky, která využila písemné vzpomínky svého pradědečka, pocházejícího z našeho regionu, získala Cenu Hanzelky a Zikmunda za rok 2018! V Rytířském sále se uskutečnilo slavnostní zakončení „Husitské epopeje“ historika a spisovatele PhDr. Vlastimila Vondrušky. Veřejnosti byl představen poslední, sedmý díl této rozsáhlé historické ságy, která se z velké části odehrává ve středověkém Písku, a právě to byl důvod, proč si Dr. Vondruška vybral pro tuto slavnostní příležitost gotický sál zdejšího královského hradu. Živý vstup z této akce byl zařazen do hlavního večerního zpravodajství TV Prima.

Návštěvnost na všech akcích pořádaných muzeem činila 32 071 osob, a byla tak o 27 lidí menší než v roce minulém. Podrobný rozpis návštěvnosti je uveden na jiném místě této výroční zprávy.

V průběhu roku vydalo muzeum katalogy k výstavám Zdeňka Javůrka a Romana Kubičky. O publikaci ke Quastově výstavě již bylo referováno, ke své výstavě v muzeu si sám vydal dvojazyčný katalog fotograf David Balihar, nazvaný „Cesta kol mé světnice“. Měli bychom se též zmínit o knize „Poklady jižních Čech“, kterou zpracoval kolektiv jihočeských muzejníků. Vydala ji Marie Holečková ve svém nakladatelství MH Beroun. V knize je mimo jiné zpracováno deset příběhů sbírkových předmětů, které jsou vystaveny v expozicích píseckého muzea.

Seminář knihovníků. Foto V. Komarová

Když zmiňujeme knihy, připomeňme, že naše muzeum ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií České republiky, hostilo ve dnech 4. – 6. září 124 knihovníků z různých muzeí a galerií z celých Čech. Uskutečnil se zde totiž jejich 42. celostátní seminář. Mimo odborná jednání v přednáškovém sále jsme pro kolegy knihovníky připravili i společenské setkání na Městském ostrově s představením Labyrint světa v podání Vítů Marčíka a poznávací výlet po okolí Písku.

K pravidelnému finančnímu příspěvku od Jihočeského kraje, který činil 22 250 tisíc korun, jsme získali od Jihočeského kraje ještě grant ve výši 30 tisíc korun na edukační program Jihočeská vojenská historie (Mgr. Jan Kouba) a několik darů na výstavu „Helena a přátelé. Malba na porcelán“: od advokátní kanceláře Hrubý a Buchvaldek z Prahy 10 tisíc korun a od emeritního velkopřevora Českého velkopřevorství Suverénního řádu maltézských rytířů, Karla Eduarda Paara, pět tisíc korun. Kolegyně Irena Mašíková věnovala do muzejních sbírek 47 výtvarných děl.

Z peněz na údržbu jsme vydali přes půl milionu korun, restaurování sbírkových předmětů, které jsme zadávali odborným restaurátorům, stálo přes čtvrt milionu korun. Za nákupy sbírkových předmětů jsme zaplatili téměř 300 tisíc korun. Další sbírkové předměty jsme získali dary či vlastním sběrem a sbírkový fond muzea se tak rozrostl o téměř tisícovku předmětů, které jsou zapsány v přírůstkové knize pod 434 položkami.

Na závěr ještě několik personálních záležitostí. V lednu zemřela po těžké nemoci paní Dagmar Kurzová, která v muzeu řadu let pracovala jako dozorkyně v expo-

Dagmar Kurzová. Foto V. Komasová

Dagmar Hrachová. Foto V. Komasová

Jana Taclová. Foto V. Komasová

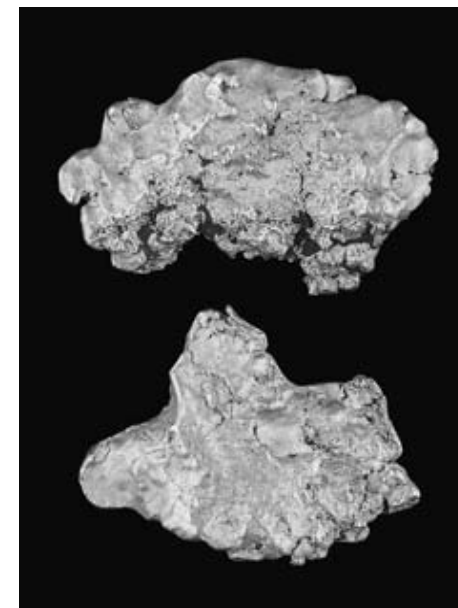
Věra Hájková. Foto V. Komasová

zicích. Novou dozorkyní se stala Dagmar Hrachová. Na mateřskou dovolenou odešla dozorkyně Petra Hodoušová a do trvalého pracovního poměru nastoupila Jana Taclová, která po několik roků pracovala na dohodu o pracovní činnosti jako dozorkyně. Paní Taclová je schopna velmi operativně zastávat průvodcovství v pobočkách jak v Protivíně, tak u Heyduků. Muzejní pedagožce a marketinkové pracovníci Mgr. Kláře Koubové byl zkrácený pracovní úvazek rozšířen na celý. Vzhledem k dlouhodobému onemocnění nové kurátorky výtvarných sbírek Bc. Martiny Měřičkové zůstala v muzeu zatím pracovat Irena Mašíková, které původně končil pracovní poměr v souvislosti s odchodem na odpočinek. Provoz muzea posílila od března nová uklízečka Věra Hájková. Na pozici průvodkyně v Památníku města Protivína po čtyřletém působení skončila a na odpočinek odešla PhDr. Marie Bartošová.

*PhDr. Jiří Prášek
ředitel muzea*

AKVIZICE ROKU

Akvizicí roku 2018 se staly dva vzorky makroskopického zlata přírodního původu z Vodňanska, zakoupené od amatérského hledače Jaroslava Biehunka, kterým byly roku 2016 náhodně nalezeny za pomoci detektoru kovů. Jedná se o mimořádně velké ukázky volných, transportem opracovaných zlatých plechů – nugetů o vysoké ryzosti, s rozměry 34 x 20 x 5 mm (hmotnost 15,4 g) a 30 x 22 x 5 mm (hmotnost 10,3 g). Nugety představují největší novodobé vzorky zlata z Čech, které se dostaly do sbírek českých muzeí od nálezů tzv. „křepického zlata“ v roce 1927, kdy bylo rovněž na Vodňansku nalezeno množství zlatých plíšků o celkové hmotnosti přesahující 1 kg. Od otevření muzea v návštěvnícké sezóně 2019 jsou zlaté nugety vystaveny společně s dřívější ukázkou křepického zlata ve stálé expozici Zlato v Pootaví. Nugety jsou zapsány pod př. č. 57/19.

VÝSTAVY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Galerie PM

Helena a její přátelé – malba na porcelán (kurátor M. Měřičková)	3. 3. – 22. 4.
David Frank – Jenom malba (kurátor M. Měřičková)	28. 4. – 27. 5.
Sleva na šelmu (kurátoři Z. Duda a Z. Duchková)	2. 6. – 24. 6.
Jaroslav Svoboda - Akty akvarely (kurátor J. Kotalík)	29. 6. – 29. 7.
Aleš Krejča – Podstatné nuance (kurátor I. Mašíková)	4. 8. – 30. 9.
Zdeňek Javůrek – Pozitivní negativy (kurátor I. Mašíková)	4. 10 – 4. 11.
Řezníci - výstava mastná (kurátor J. Kouba)	13. 11. – 30. 12.

Malé výstavní síně PM

Blanka Dvořáková – Obrazy / Oáza hororu v poušti nudy (kurátor J. Kotalík)	2. 3. – 1. 4.
Jiří Steiner / Petr Mano – Obrazy (kurátor J. Kotalík)	5. 4. – 29. 4.
Václav Bláha – Jezero duše (kurátor M. Měřičková)	3. 5. – 3. 6.
Ladislav Květ – Obrazy (kurátor M. Měřičková)	6. 6. – 1. 7.
Milan Křenek – Paralelní cestou (kurátor M. Měřičková)	5. 7. – 29. 7.
Roman Kubička – Obrazy (kurátor I. Mašíková)	2. 8. – 2. 9.
David Baliar – Cesta kol mé světnice (kurátor J. Kotalík)	8. 9. – 30. 9.
František Svátek – Hydrokinetické skulptury / Barbora Blahutová – Koláže, plastiky (kurátor M. Měřičková)	6. – 28. 10.
Tereza z Davle – Grandhotel (kurátor J. Kotalík)	3. 11. – 2. 12.
Vánoce s Vojtěchem Kubaštou (kurátor J. Kouba)	6. 12. – 30. 12.

Chodba knihovny PM

Mara Infidelious – akvarely a komiksy / Oáza hororu v poušti nudy (kurátor J. Kotalík)	2. 3. – 1. 4.
České nebe (kurátor M. Drhovská)	5. 4. – 13. 5.
Michael Štojd – Zamyšlení v modré (kurátor J. Kotalík)	17. 5. – 10. 6.
Červená nad Vltavou (kurátor J. Kouba)	13. 6. – 29. 7.
František Trávníček a Václav Turek – Emoce (kurátor M. Měřičková)	1. 8. – 30. 9.
Písek 1918-1992. Krátké československé století v dějinách města (kurátor Z. Duda)	2. 10. – 25. 11.
Prácheňské kroje ze sbírky Růženy Ješinové (kurátor J. Kouba)	29. 11. – 30. 12.

Krátkodobé výstavy

Bavorova střela – Písek 2018 (kurátor J. Prášek)	27. – 28. 10.
Dny otevřených ateliérů Jihočeského kraje (kurátor I. Mašíková)	13. – 14. 10.
Dvě koruny Karla Lucemburského (kurátoři J. Adámek a J. Prášek)	27. 11. – 2. 12.

Výstavy jednoho dne – na parkánech

Andrej Rády – U zdi (kurátor M. Měřičková),	17. 5.
Marcela Brejchová – Sluší nám to spolu (kurátor M. Měřičková)	12. 9.

Památník města Protivína

Proměny Marty Krásové (kurátor M. Bartošová)	1. 5. – 31. 10.
---	-----------------

PŘEDNÁŠKY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Leden	České Budějovice přednášející Mgr. Libor Drahoňovský Z Portugalska do Santiaga přednášející František Šesták
-------	---

Únor	Jak Slovák dobyl Pražský hrad: Životní příběh Gustáva Husáka <i>přednášející Mgr. Michal Macháček, Ph.D.</i>
	Příroda Středomoří <i>přednášející Mgr. Josef Šindelář</i>
	Slavné ženy 19. století <i>přednášející Mgr. Zuzana Pavelková Čevelová, Ph.D.</i>
	Východní Makedonie <i>přednášející Mgr. Libor Drahoňovský</i>
Březen	Rovníková Afrika – národní parky Keni a Tanzanie <i>přednášející Petr Hejna st.</i>
	Vojáci Švejkova pluku <i>přednášející Jan Ciglbauer</i>
	Albrecht Dürer a záalpská renesance 16. století <i>přednášející PhDr. Viktor Kubík, Ph.D., ve spolupráci Městské knihovny a Prácheňského muzea v Písku</i>
	Italské umění 16. století a jeho význam pro Evropu <i>přednášející PhDr. Viktor Kubík, Ph.D., ve spolupráci Městské knihovny a Prácheňského muzea v Písku</i>
Duben	Island 2 <i>přednášející Vladislav Hošek</i>
	Lékaři bez hranic <i>přednášející MUDr. Tomáš Šebek</i>
	Renesance v Čechách a umění doby Rudolfa II. <i>přednášející PhDr. Viktor Kubík, Ph.D., ve spolupráci Městské knihovny a Prácheňského muzea v Písku</i>
	Vídeňské kavárny <i>přednášející Josef Vomáčka</i>
Květen	Dějiny písecké nemocnice <i>přednášející PhDr. Jiří Prášek, MUDr. Jiří Holan, MBA</i>
	Jak vyžrát na knihu <i>přednášející Klára Smolíková</i>
	Západní Kanada <i>přednášející Miloslav Martan</i>
	Přelet nad píseckým hnízdem <i>beseda s píseckým rodákem, režisérem Františkem Filipem</i>
Říjen	Jak v Písku vyhlašovali republiku <i>přednášející PhDr. Jiří Prášek</i>
	Tanzanie a Zanzibar <i>přednášející RNDr. Dominika Formanová, Ph.D.</i>
	Československé legie v Rusku a vznik republiky <i>přednášející PhDr. Dalibor Vácha, Ph.D.</i>

Listopad	Chicago a jiné metropole české Ameriky <i>přednášející PhDr. Martin Nekola, Ph.D.</i>
	Japonsko <i>přednášející Ing. Jiří Bureš</i>
	Lávka jako obohacující prvek veřejného prostoru <i>přednášející Ing. arch. Josef Pleskot</i>
	Prosinec
Kyrgyzstán a Kazachstán země hor, koní a barev potřetí a Šumava inverzní <i>přednášející Vladislav Hošek</i> Šest korunovací Karla IV. <i>přednášející Mgr. Václav Žůrek, Ph.D.</i>	

NÁVŠTĚVNOST PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Prácheňské muzeum

<i>Placené vstupy</i>	<i>osoby</i>
plné vstupné	4 629
sníž.vstupné, doplatek vstupného, bonus. karta + fa	4 683
školy (permanentní vstupenky)	571
školy, školky (s pedagogickým programem) / hotově, perm.	5 040
přednášky	1 283
Mineralogická burza	1 051
badatelé knihovna	40
Celkem platících návštěvníků	17 297

<i>Volné vstupy</i>	
badatelé (konzultace odborní prac. knihovna)	186
Muzejní noc, Min. burza, přednášky, mateř. školy, držitelé ZTP, aj.	3 258
průvodci skupin, asistence	549
vernisaže	3 040
Celkem neplatících návštěvníků	7 033

Památník města Protivína

<i>Placené vstupy</i>	
plné vstupné	284
snížené vstupné	556
snížené vstupné / fakturace / perm. školy	226
Celkem platících návštěvníků	1 066

Volné vstupy
Celkem neplatících návštěvníků **699**

Památník Adolfa Heyduka

Placené vstupy

plné vstupné + lit. odpoledne 375
 snížené vstupné 449
 školy (permanентní vstupenky) 193
Celkem platících návštěvníků **1 017**

Volné vstupy

Celkem neplatících návštěvníků **144**

Pozorovací věž Řežabinec

Volné vstupy

Festival ptactva, akce Acrocephalus, Vítání ptačího zpěvu **993**
 exkurze 280
Celkem návštěvníků **1 273**

Ostatní

Přednášky pracovníků / mimo muzeum **3 542**

Návštěvnost celkem /osoby **32 071**

CENTRÁLNÍ EVIDENCE SBÍREK

Mgr. Jan Adámek

V průběhu roku 2018 bylo pod 434 přírůstkovými položkami zapsáno do sbírek 1015 kusů předmětů, respektive jejich souborů a částí. Za nákupy sbírkových předmětů zapsaných v průběhu roku byla vynaložena částka 194.238 Kč.

Následující tabulka poskytuje přehled o periodických inventarizacích. Každá podsbírka musí být celá inventarizována v průběhu deseti let. Správce sbírky je povinen příslušnou část inventarizace provádět každoročně (zpravidla jde o 10%, minimální množství je stanoveno na 5% předmětů). Celkem bylo v průběhu roku zrevidováno 11 248 položek.

č. příkazu	název podsbírky	rozsah revize	revize prováděna od - do
1/18	historická	K+S 2201 – K+S 2900	22.10. – 20.12.
2/18	fotografie, filmy, videozáznamy	HF 7001 – HF 9500	28.8. – 6.12.
3/18	numismatická	HN 10001 – HN 12000	říjen
4/18	knihy	podle protokolu	celoroční
5/18	další - zoologická - bezobratlí	E 1648 – E 1822	1.12. – 19.12.
6/18	další - zoologická - bezobratlí exotičtí	EE 115 – EE 125	1.12. – 19.12.
7/18	další - zoologická - obratlovci	V 125; V 1 – V 4	19.12.
8/18	další - zoologická - obratlovci exotičtí	celá podsbírka	19.12.
9/18	geologická	G 1 – G 200	3.12. – 28.12.
10/18	další - geologická systematická	podle protokolu	3.12. – 28.12.
11/18	jiná - geologická, jiné předměty	GJ 17 – GJ 22	3.12. – 28.12.
12/18	archeologická	A 10001 – A 12000	září - říjen
13/18	další - archeologie Protivín	AP 301 – AP 350	listopad
14/18	výtvarné umění	VU 1301 – VU 1500	1.11. – 17.12.
15/18	uměleckoprůmyslové práce	H 701 – H 900	1.11. – 17.12.
16/18	další - umělecká kresba	UK 301 – UK 500	1.11. – 17.12.
17/18	další - umělecká grafika	UG 601 – UG 900	1.11. – 17.12.
18/18	další - umělecká plastika	UP 1 – UP 50	1.11. – 17.12.
19/18	jiná - Památník A. Heyduka - mobiliář	AH UP 151 – AH UP 180	20.12.
20/18	další - Památník A. Heyduka - obrazy	AH VU 51 – AH VU 60	20.12.
21/18	etnografická	HE 3401 – HE 4150	13.11. – 18.12.
22/18	další - knihovna I. Beneše	KB 1562 – KB 1645; KB 37646 – KB 38150	17.12. – 18.12.
23/18	další - knihovna J. Malého	KM 409 – KM 1000	17.12. – 18.12.
24/18	další - knihovna A. Heyduka	podle protokolu	17.12. – 18.12.
25/18	další - hudební nástroje	celá podsbírka	prosinec
26/18	militária	HM 101 – HM 200	prosinec
27/18	další - mobiliář kostela Sv. Trojice	podle protokolu	13.12.

Podstanou část muzejních akvizic tvoří každoročně dary, někdy i velmi hodnotné. Jako projev díky jsou zde dárce jmenováni pro věčnou paměť.

Přehled darů Prácheňskému muzeu

přír. č.	předmět	dárce
6 -11/18	soubor současných reklamních předmětů	A. Němec, Písek
13/18	pamětní odznak praporu řezníků a uzenářů	J. Vopálka, Písek
21/18	album s fotografiemi domovních znaků	J. Vopálka, Písek
27-29/18	soubor autorských pohlednic dárce a dalších reklamních předmětů	A. Němec, Písek
30/18	pamětní list 100 let muzea v Písku, 1984	B. Nácovská, Písek
31/18	symbolický zátaras proti nesvobodě a strachu	A. Němec, Písek
32-44/18	soubor výrobků Jitexu Písek, propagačních předmětů	Mgr. P. Veselík, Praha 4

48/18	tzv. maňásek – Kašpárek, 50. léta 20. století a soubor foukacích harmonik	J. Fiala, Praha 9
50/18	Oprávnění ku prodeji pro veřejné trafiky pro Karla Koženého, 1928	J. Vachta, Čejetice
51/18	dvě logaritmická pravítka, 60. léta 20. století	A. Velinský, Písek
58-67/18	soubor různých předmětů	Mgr. P. Veselík, Praha 4
69/18	Jan Sýkora, Písek, malba na sololitu, 2003	M. Sýkorová, Písek
75-85/18	soubor hraček a různých užitkových předmětů	Mgr. P. Veselík, Praha 4
87/18	tovaryšský list truhláře Josefa Chudoby z Písku, 1929	J. Kyselová, Písek
88-89/18	papírová krabička z lékárny U sv. Anny v Písku a tzv. „dráták“	Mgr. P. Veselík, Praha 4
93-98/18	soubor různých záslužných medailí a plaket	A. Velinský, Písek
99-116/18	soubor různých druhů ošacení z druhé poloviny 20. století	Mgr. P. Veselík, Praha 4
118/18	dětská kuchyňka, 60. léta 20. století	V. Grygarová, Písek
119/18	ženský prácheňský kroj protivínské mlynářky Roubalové, poč. 20. století	J. Máška, Putim
120-121/18	pár dámských střevíců a pantoflí z druhé pol. 20. století	Mgr. P. Veselík, Praha 4
122/18	reklamní zrcátko písecké firmy Jaroslav Hoffmann, 30. léta 20. století	M. Friedl, Písek
124/18	dřevěný pár lyží píseckého výrobce a prodejce J. Šaška	L. Chládek, Dobříš
125/18	dřevěná přepravka na zákusky písecké firmy Josef Hubáček	MUDr. J. Pauly, Písek
129/18	soubor devatenácti foukaných vánočních ozdob, druhá pol. 20. století	E. Michalová, Písek
131/18	dětská kasička ve tvaru cukrové homole	K. Trávníčková-Marková, Písek
132/18	soubor psacích potřeb firmy Koh-i-noor v originálních obalech, první pol. 20. století	J. Novotný, Písek
142/18	soubor gramofonových alb „Bojovali za svobodu“, 1985	M. Sabó, Písek
143/18	psací stroj Consul	RNDr. K. Pecl, Písek
144/18	domácí lékárnička pro první pomoc při plynovém útoku, 1938	J. Manek, Písek
198-207/18	pouzdro na odznaky Pletařský průmysl Písek	F. Šusta, Písek
208/18	dětská mikina, výrobce Jitex	K. Mašková, Milevsko
212-220/18	soubor různých politických tiskovin a regionálních fotografií	J. Manek, Písek
221-222; 224-242/18	dokumenty a ocenění z pozůstalosti Jaroslava Malafy	H. Malafová, Praha 1
246/18	oděvní výrobky Jitexu Písek, 12 kusů	M. Zborníková, Písek
248/18	páska z otevření cyklistické stezky v Písku, 2018	A. Němec, Písek
252-253/18	šálek a podšálek RaJ Písek	Z. Říha, Topělec
254-255/18	šálky Pletařský průmysl Písek a album s různými odznaky	E. Keřlíková, Písek
256/18	talíř RaJ Písek	Z. Říha, Topělec

263-264/18	dva pamětní listy na první svaté přijímání Františka a Karla Černých z Kestřan, 1909 a 1916	K. Trávníčková-Marková, Písek
270/18	včelařské žetony, 18 kusů, první pol. 20. století	J. Manek, Písek
273-274/18	pár dámských bot a dvě dřevěná „pítka“ pro slepice	K. Trávníčková-Marková, Písek
275-276/18	dva diplomy Jaroslav Malafy – Jitex Písek	H. Malafová, Praha 1
281-289/18	soubor nejrozličnějších předmětů	L. Hlavničková, Písek
311; 313/18	školní mapa Československé republiky, 1935; fotopohlednice s podpisy Jana a Rafaela Kubelíkových	J. Slabová, Písek
314-316/18	Roman Kubička, tři malby tuší, 1985	R. Kubička, Č. Budějovice
317/18	Aleš Krejča, Vzestup, olej na plátně, 2016	A. Krejča, Doksy
319/18	Roman Kubička, Červený plot, kombinovaná technika 1990	R. Kubička, Č. Budějovice
320/18	Josef Řeřicha, Můj domov, soubor 20 dřevorytů, 1937 - 1942	J. Janešová, Praha 6
323-324/18	nábojnice ze salvy - připomínky výročí 1918, 2018; pamětní list k 25. výročí České republiky	A. Němec, Písek
333/18	šaty z Jitexu Písek	J. Viktorová, Babice
334/18	dětské šatičky z Jitexu Písek	A. Malkusová, Záhoří
336/18	sklenka Reprezentační ples n. p. Jitex	M. Chmelířová, Písek
337-340/18	různé materiály k Jitexu Písek	F. Šusta, Písek
343/18	čtyři alba fotografií objektů Žižkových kasáren z let 2011 – 2016 a výstřižky k témuž	M. Kozel, Písek
347-392/18	soubor maleb a kreseb Václava Rožánka (různé techniky), grafik Vladimíra Maisnera, Jiřího Rydla a Martina Stejskala a kresby Josefa Toksteina	I. Mašíková, Písek

ODDĚLENÍ SPOLEČENSKOVĚDNÉ

Vedoucí: Mgr. Jan Kotalík

Pracoviště dějin středověku

Mgr. Jan Adámek

Souběžně s činností historika středověkých dějin J. Adámek pracoval jako správce Centrální evidence sbírek (viz výše na str. 16 - 19). Zde kromě průběžného vedení přírůstkové knihy zajišťoval komunikaci s Centrální evidencí sbírek při ministerstvu kultury. V první polovině roku působil též jako tajemník Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost.

Je také dlouholetým správcem numismatické podsbírky a vedoucím muzejní knihovny, kde spravuje sbírkový fond staré muzejní knihovny (viz zpráva za příslušné oddělení na str. 35-36).

Spolupracoval na mimořádné krátkodobé výstavě (na přelomu listopadu a prosince) replik koruny římských císařů a koruny českých králů, zapůjčených z fondů Galerie Středočeského kraje v Kutné Hoře, pro niž napsal doprovodné texty. Ujal se také odborného výkladu pro asi deset tříd středoškoláků.

Protože roku 2018 se slavilo třisetleté výročí zázračné záchranu Rozálie Hodánkové ve Strakonících (šlo o jeden ze čtyř zázraků, které byly uznány při procesu kanonizace sv. Jana Nepomuckého) proslovil Jan Adámek na přání strakonického duchovního správce přednášku na toto téma. Stalo se tak v kostele sv. Markéty 21. února, tedy v předvečer výročí zázraku a na místě jen desítky metrů od něho vzdáleném. Dne 18. dubna pak tuto přednášku v odlišné modifikaci přednesl v Bechyni, v rámci tamního přednáškového cyklu.

Tělesně postižené z Ostravy prováděl, včetně krátké promluvy v gotickému sále, 24. srpna.

Při Seminári knihovníků dne 5. září seznámil přednáškou auditorium se zdejšími fondem starých tisků. Dne 24. října přednášel v prostorách píseckého děkanství na téma „Kostel svatého Václava – matka chrámů města Písku“. Děkanským kostelem v Písku dne 8. listopadu provázela podrobně dvě třídy školní mládeže. Konečně v sobotu dne 10. listopadu prováděl písecké skauty muzejními expozicemi a promlouval k nim v Rytířském sále.

Pro Husitské muzeum v Táboře lektoroval knihu Zikmund Lucemburský a Hradiště hory Tábor. Komentovaná edice pramenů ke vzniku královského města Tábora (edd. Z. Vybíral a Z. Žalud).

Pro ediční řadu medailí České Pečetě, které vydává Česká mincovna, konzultoval podobu opisu na pečeti Vítka III. z Plankenberka.

V průběhu roku obsloužil několik desítek badatelů, ať již při osobní návštěvě nebo prostřednictvím e-mailové korespondence - konzultovány byly především problémy z oblasti pomocných věd historických, regionálních a církevních dějin.

Bibliografie za rok 2018

Knižně:

- *Acta correctoris cleri civitatis et diocesis Pragensis annis 1407 – 1410 comparata. Vyšlo jako XLIII. díl ediční řady Archiv český, Filosofický ústav Akademie věd ČR, Praha 2018, XL + 460 stran [ISBN 978-80-7007-524-1]*

Články:

- *Písecká fortifikace ve zmínkách městských knih do roku 1600 a poznámky o hrazení pravobřežních předměstí, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017, s. 94-107 [ISBN 978-80-86193-64-9]*
- *Listinář Řádu sv. Lazara ve Svaté zemi, Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského – Bohemia, roč. XLII, č. 1/2018 (XIII. – XV.), s. 17; č. 2/2018 (XVI. – XIX.), s. 17; č. 3/2018 (XX. – XXIII.), s. 16; č. 5/2018 (XXIV. – XXVII.), s. 12; č. 6/2018 (XXVIII. – XXX.), s. 16 (s kresbami Z. Čecha) [ISSN 1214-7443]*

- *Sv. Jan Nepomucký. Člověk, který proslavil český národ, in: Svatojánský zázrak ve Strakonících. Sborník k připomínce 300. výročí 1718 – 2018 (ed. M. Žitný), Římskokatolická farnost Strakonice, s. 29-34 [ISBN 978-80-270-3993-7]*
- *Svatonický poklad, in: Poklady jižních Čech (ed. M. Holečková, O. Dvořák), Marie Holečková nakladatelství MH Beroun 2018, s. 48-49 [ISBN 978-80-86720-77-7]*
- *První český moderní lazarián. K 80. výročí rytířského pasování Karla VI. ze Schwarzenbergu, Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského – Bohemia, roč. XLII, č. 4/2018, s. 8-9 [ISSN 1214-7443]*

Příležitostné:

- *Hřbitovní kostel Nejsvětější Trojice, Písecký deník – extra vydání zdarma březen 2018, s. 2*

Anotace:

- *Erasmus Rotterdamský: Užitečná rozprava o vedení války s Turky s výkladem žalmu 28, Nakladatelství Academia, Edice Europa sv. 57, Praha 2018, 108 str. Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského – Bohemia, roč. XLII, č. 3/2018, s. 14 [ISSN 1214-7443]*
- *Milan M. Buben: České velkopřevorství řádu maltézkých rytířů v dějinách, Nakladatelství Libri, Praha 2018, 180 str. Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského – Bohemia, roč. XLII, č. 4/2018, s. 15 [ISSN 1214-7443]*

Pracoviště etnografie

Mgr. Jan Kouba

Stejně jako v minulých letech doplňoval etnograf sbírky muzea o pečlivě vybrané nové přírůstky. V prvním stupni evidence přibýlo do Podsbírky etnografické 122 čísel a jedno číslo do Podsbírky militarií. Do kartotéky druhého stupně zařadil pracovník ve spravovaných podsbírkách 50 nových záznamů. Všechny spravované podsbírky podrobil v závěru roku pravidelné revizi (mimo těch výše jmenovaných i Podsbírku hudebních nástrojů).

Ve spolupráci s externími specialisty patřila k významnějším konzervačním a restaurátorským projektům hlavně obnova řady textilií z muzejních sbírek. Většina z nich pak bude patřit k ozdobám výstavy o písecké módě před Jitexem, plánované na začátek roku 2019. Dále se povedlo restaurovat dvě šavle, několik podmaleb či přední stranu loutkového divadla. V průběhu roku se rovněž zhotovila faksimile tzv. Vota (slib Píseckých Panně Marii týkající se záchranu města v roce 1743), tedy na dřevěné desce nalepené listiny, která ve vitríně vystřídal original. Restaurování původní listiny rovněž probíhalo v průběhu roku a dokončeno bude v roce následující. S interním konzervátorem muzea se například provedla náročná obnova něko-

lik a stovek loutkářských forem z rozličných materiálů či konzervace řady předmětů spojených s řeznickou tematikou.

Etnograf rovněž na požádání prováděl zájemce po píseckých i protivínských expozicích, na jejichž dobrý stav v průběhu roku dohlížel a poskytl odborné konzultace, ať již při osobním setkání, telefonicky či písemně, pětapadesáti badatelům. Měl řadu přednášek mimo muzeum, nejčastěji se jednalo o rekonstrukce dudáckých besed, se kterými v letech 1917 – 1920 objížděl Čechy historik Čeněk Zíbrt. Po sto letech vzkríšený pořad shlédli diváci třeba v Soběslavi, Vodňanech, Strakonici či Českých Budějovicích. Pracovník spolupracoval s autory regionální historické literatury.

Mimo prodlužování dlouhodobých zápůjček spolupracoval etnograf i na řadě vystav jiných institucí. Sbírkové předměty tak zapůjčil do muzeí v Berouně, Milevsku, Netolic, Prachatic, Českého Krumlova, Strakonice, Českých Budějovic či Volyně, a na výstavy či přehlídky jiných pořadatelů – betlémy do Velešína, prapory píseckému SOKOLU, skříň na festival Tabook apod. Etnograf zároveň zajišťoval monitoring internetových aukčních a bazarových portálů, díky čemuž muzeum rozšířilo své sbírky o řadu významných předmětů.

Etnograf za pomoci grantu Jihočeského kraje připravil v měsíci červnu program *Jihočeská vojenská historie*, při kterém školní kolektivy poznávaly specifika chladných i palných zbraní, na závěr celé akce pak vyráběly cínové vojáčky a vinuté perly. Byl členem komise pro výběr statků tradiční nemateriální lidové kultury jižních Čech a člen nákupní komise muzeí v Písku, Českém Krumlově a v Netolicích. Pomáhal muzejním pedagožkám při jimi organizovaných projektech a programech. Pro měsíčník *Písecký svět* připravoval pravidelnou rubriku s tématy z písecké kulturní historie.

Ze čtyř výstav naplánovaných na tento rok proběhla jako první ta s názvem *Červená nad Vltavou, fotograficko-dokumentární výstava o legendárním letovisku*. Spolu s Ing. Janem Taclem, jehož rodinné kořeny sahají právě k této části Vltavy, vypracoval etnograf šestnáct zastavení u nejznámějších míst v dnes zatopené obci, mezi kterými nechyběl tamní kostel, most, přívoz či mlýny. Výstava byla začátkem k tvorbě publikace, jenž by badatelské úsilí obou autorů měla završit.

Ostatní tři výstavy proběhly ve dvou závěrečných měsících roku. Dne 13. listopadu začali v Galerii muzea *Řezníci – výstava masná. O jihočeských mistrech řeznických*. Představilo se na ní množství předmětů spojených s touto tradiční profesí – od nožů, seker, obrovských kolíbek, přes výukové pomůcky v podobě jednotlivých druhů masa až po původní oděvy. Exponáty z 18. až z poloviny 20. století pocházely jednak ze sbírek muzea, ale mnoho jich bylo zapůjčeno z muzeí a dalších institucí z celých jižních Čech. Vzhledem k historické významnosti profese byly k vidění i cechovní insignie, prapory a zobrazen byl také průvod řezníků, kterým na nejrušnějších slavnostech patřilo často první místo. Část výstavy se věnovala píseckému řezníku-poetovi Josefu V. Jabulkovi, jehož verše si mohl návštěvník poslechnout i přečíst. Atmosféru doplňoval výjev z tradiční zabijačky, kde nechybělo podříznuté prase, bublající voda v brutaru či staré dřevěné necky.

Předposlední listopadový den se návštěvníkům otevřel svět výtvarníka Vojtěcha Kubašty. *Vánoce s Vojtěchem Kubaštou - výstava betlémů, knížek a přání papírového kouzelníka* byla připravena ve spolupráci se sběratelem Janem Marouškem. Ve stejný čas probíhala v Chodbě knihovny i přehlídka regionálních textilních součastek s názvem *Prácheňské kroje ze sbírek Růženy Ješínové*. Aktivní baráčnice a sběratelka krojů shromáždila během svého života mnoho sukní, zástěr, šátků či punčoch z píseckého okolí, některé vyšíváné kusy i zhotovila sama. O její odkaz pak pečovala její dcera Zdeňka, která na sklonku svého života předala celou pozůstalost muzeu. Výstava tak sběratelské úsilí obou žen završila.

Bibliografie za rok 2018

Články:

- kapitoly: *Svatý slib, Nejstarší české „selfie“*, in: *Poklady jižních Čech* (ed. M. Holečková, O. Dvořák), Marie Holečková nakladatelství MH Beroun 2018, s. 56-57, 60-61 [ISBN 978-80-86720-77-7]
- *V muzeu chybí princ se znakem Písku. Podaří se objevit vzácnou loutku?*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 2, s. 21
- *Proč v Písku maškary v minulosti nikdy nechodily*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 4, s. 21
- *Kamenný most přežil vrtochy lidí i velké vody*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 6, s. 21
- *Z dob, kdy psi v Písku tahali vozíky, byli milováni, ale i kradeni na jídlo*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 8, s. 17-18
- *„S perpetuum mobile je to tak: pokusy se musí dělat neustále“*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 10, s. 19
- *Veselý rej slavností – krátké radosti veteránů*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 12, s. 19
- *Jedné srpnové noci roku 1922 přehnal se orkán po hřebenech Píseckých hor*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 15, s. 17
- *Uprchlíci jsou v Písku! A to hned několik stovek!*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 17, s. 17
- *Proměny Palackého sadů: „...rejdí mládeži nutně jest třeba...“*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 21, s. 19
- *Písecká jatka bývala ve stavu lepším než škola...*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 24, s. 19
- *Život a smrt generála Michaila Skalona*, in: *Protivínské listy*, roč. XXVII, 2018, č. 4, s. 6
- *Svatý Hubert nestřeží protivínské lesy již třicet let (spolu s B. Bernáškem)*, in: *Protivínské listy*, roč. XXVII, 2018, č. 7/8, s. 13
- *Vánoce před sto lety*, in: *Protivínské listy*, roč. XXVII, 2018, č. 12, s. 10

Pracoviště kulturních dějin

Mgr. Jan Kotalík

Ve sledovaném roce byla struktura činnosti na pracovišti stejná jako v předešlých letech. J. Kotalík katalogizoval nové přírůstky, plnil plán revizí sbírek a realizoval výstavy podle předem připraveného plánu. K očekávaným šesti výstavám přibýlo též zajištění celosezonní výstavní prezentace „Proměny Marty Krásové“ v Památníku města Protivína, kterou připravila PhDr. Marie Bartošová. Na začátku března pracovník představil v Malých výstavních síních Prácheňského muzea výběr obrazů Blanky Dvořákové a současně s nimi (pod společným názvem „Oáza hororu v poušti nudy“) na Chodbě knihovny autorské ukázky komiksů a akvarelů její dcery, jež tvoří pod jménem Mara Infidelious. V témže místě následovala v dalším měsíci společná výstava obrazů Petra Mana, píseckého výtvarníka a spisovatele, s Jiřím Steinerem, tvůrcem osobitých výtvarných prací různého druhu. Tento autor svou expozici doplnil také ukázkami vlastní písemné tvorby. Od května do června v Chodbě knihovny zajistil J. Kotalík výstavu Michaela Štojdla s názvem „Zamyšlení v modré“. Pro prostory muzejní galerie v červenci domluvil výstavu Jaroslava Svobody, akad. mal., která byla uvedena pod jednoduchým názvem „Akty akvarely“. Po prázdninách a později na podzim – opět pro Malé výstavní síně muzea – připravil k instalaci ukázky z oblasti fotografie. V září to byly fotografie Davida Balihara („Cesta kol mé světnice“, za použití dírkové komory) a v listopadu soubor s názvem „Grandhotel“ Terezy z Davle, současné známé fotografky. V jejím případě se jednalo o pozitivy pořízené nyní již stále vzácnější analogovou technologií. U většiny výstav bylo samozřejmostí dohodovat přesné termíny, napsat anotace pro tisk, objednat prezentační tiskoviny a zajistit dopravu a instalaci (zde ve spolupráci s provozním oddělením muzea).

Běžnou činností – opakující se každý rok – bylo plnění povinností týdenní dozorcí služby, pomoc při dalších výstavách („Červená nad Vltavou“, „Písek 1918-1992. Krátké československé století v dějinách města“, „Řezníci – výstava mastná“, „Prácheňské kroje ze sbírky Růženy Ješínové“), komunikace s badateli aj. S píseckým fotografem Janem Vávrou a Filipem Štojdlem, biskupem plzeňské diecéze CČSH, spolupracoval J. Kotalík na přípravě publikace o Olšanských hřbitovech. Ve druhé polovině roku též pomohl vyhledat zdroje pro některé autorské profily pro knihu „100 let výtvarného umění v jižních Čechách“. V neposlední řadě pro školy proslovil přednášky s tematikou „Umělci v kontextu doby“ a širokou píseckou veřejnost seznámil se životem a odkazem houslového pedagoga Otakara Ševčíka při příležitosti koncertního večera v Divadle Fráni Šrámka.

Kromě obohacení podsbírky HF o konkrétní předměty pracovník doplnil ve spolupráci s muzejní fotografkou volnou fotodokumentaci (nikoliv sbírkovou) o množství skenů vzácných snímků pořízených např. v období 1. světové války. Tyto se do-

chovaly na skleněných negativech různého stupně poškození v majetku jednoho ze stálých píseckých spolupracovníků muzea.

V průběhu roku se J. Kotalík zúčastnil školení v rámci problematiky GDPR a setkání k vyhodnocení práce s katalogizačním programem MUSEION na Krajském úřadě Jihočeského kraje. Mimo jiné z pozice vedoucího oddělení zajišťoval určenou administrativu dle nařízení vedení instituce.

Bibliografie za rok 2018

Články:

- *Vojtěch Lepeška (1858-1927) ve vzpomínkách a v dobovém tisku: professor píseckého gymnázia obětí vraždy*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017*, s. 136-142 [ISBN 978-80-86193-64-9]
- *Jana Budíková - Paralely*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017*, s. 150-151 [ISBN 978-80-86193-64-9]
- *Petr Sirotek - Okamžiky uplynulých let*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017*, s. 152-153 [ISBN 978-80-86193-64-9]

Pracoviště nových a nejnovějších dějin

Mgr. Zdeněk Duda

Náplní práce oddělení je správa a rozvoj podsbírky historické, dokumentující a ilustrující politické, hospodářské a sociální dějiny města Písku (částečně i bývalého okresu) především druhé poloviny 20. století, vlastní vědeckovýzkumná činnost a systematická prezentace podsbírky prostřednictvím výstavních, přednáškových a dalších projektů, včetně zpřístupňování podsbírky formou odborných konzultací badatelům i široké veřejnosti.

Podsíbka historická se prostřednictvím darů, nákupů i vlastní sběratelské činnosti rozrostla během roku o 333 předmětů (187 přírůstkových čísel). Mezi významné akvizice patří zejména poslední dopisy Josefa a Bohumila Drábových, popravených za odbojovou činnost za II. světové války. Ke stejnému období se vztahuje i další z významných akvizic, fragment balustrády Zátavského mostu (ve třech kusech) se známým nápisem, upomínajícím na přítomnost americké armády. Do podsbírky byla dále také například zapsána domácí lékárnička pro první pomoc při plynovém útoku z roku 1938, různé příklady sportovních a pionýrských odznaků z 60. až 80. let 20. století, ukázky předvolebních letáků a materiálů politických stran a hnutí od 90. let 20. století do současnosti, např. deštník Občanského fóra z roku 1990, různé propagační předměty místních výrobců či prodejců od doby normalizace do současnosti, např. se jednalo o různé druhy igelitových a papírových tašek.

V souvislosti s přípravou výstavy chystané k 70. výročí založení nejznámějšího píseckého podniku na rok 2019 a dokumentačním sběrem materiálu bylo do podsbírky zapsáno také větší množství předmětů souvisejících s existencí, provozem a mimo-výrobní činností národního podniku Jitex. Ve spolupráci s místní veřejností se podařilo podsbírku obohatit o příklady dobové módy, prádla a ošacení z produkce Jite-xu, o ukázky nejrozličnějších propagačních předmětů, plaket, diplomů a dalších ocenění a také o různé materiály k zlepšovatelskému hnutí a socialistickému soutěžení apod.

V rovině systematické evidence bylo vytvořeno 191 nových inventárních čísel (K+S 13 183 – K+S 13 373). Zpracována byla podstatná část z nově získaných akvizic. Ve čtvrtém čtvrtletí bylo v rámci pravidelné periodické kontroly revidováno cca 5 % podsbírky, tj. 700 inventárních jednotek.

Badatelům z řad vědecké i široké veřejnosti bylo poskytnuto na šedesát konzultací, a to převážně v oblasti regionálních dějin a reálií. Zvláště se jednalo o témata související s tzv. osudovými osmičkami československých dějin. Konzultována byla i témata dějin všedního dne a náboženských dějin 18. až 20. století.

K vědeckovýzkumným úkolům pracoviště patřilo především studium podob, forem a obsahů muzejní sbírkotvorné a prezentační činnosti v 2. polovině 20. století (příspěvek na vědecké konferenci v Bratislavě a Českých Budějovicích), studium odrazu zásadních momentů československých dějin v dějinách města Písku (výstava) a studium sociálních a kulturních dějin národního podniku Jitex Písek (příprava výstavy a dokumentační sběr materiálu). Publikované výstupy jsou doloženy níže.

Prezentační aktivity pracoviště se soustředily především na přípravu a realizaci původní muzejní výstavy tematizující uzlové body a zásadní témata československých dějin v píseckém prostředí, kurátorské zajištění kolektivní výstavy pedagogů a studentů katedry výtvarné výchovy k 70. výročí založení Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a přednáškové výstupy pro studenty, odborné publikum a veřejnost. „Československá“ výstava *Písek 1918-1992: Krátké československé století v dějinách města* byla u příležitosti stého jubilea vzniku Československa uspořádána v měsících říjnu a listopadu v Chodbě knihovny. Kolektivní výstava pedagogů a studentů katedry výtvarné výchovy PF JU byla pod názvem *Sleva na šelmu* prezentována v červnu v Galerii muzea. Předměty z podsbírky historická byly v před-mětném roce rovněž prezentovány na dalších výstavách našeho muzea i na výstavách dalších českých pamětových institucí.

Ve spolupráci s partnerskými institucemi (Městským muzeem v Degendorfu, Technickou vysokou školou v Degendorfu a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích) byl také v příslušných kapitolách týkajících se podsbírky (A1.5 – příprava obsahů pro digitální technologie do stálé expozice; A1.11 – výzkumný projekt Textilní průmysl; A1.12 – vědecká příprava obsahů muzejních expozic a prezentací) řešen přeshraniční projekt *Museum Uploaded*, tematizující digitální technologie v přeshraniční spolupráci muzeí v oblasti sbírkotvorné činnosti i muzejní prezentace.

Bibliografie za rok 2018

Články:

- *Výchova k vědeckému světovému názoru v prostředí československých muzeí v době normalizace*, in: Ladislava Říhová (ed.), *In pluribus unitas = Jednota v mnohosti*, Chomutov 2018, s. 112-119 [ISBN 978-80-87127-93-3]

Zprávy:

- *Experiment VŘSR. Výstava o politice, ideologii a muzeích*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017*, Písek 2018, s. 146-150 [ISBN 978-80-86193-64-9]
- *Výstava Legie 2017. Od Zborova po Písek*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017*, Písek 2018, s. 143-146 [ISBN 978-80-86193-64-9]

Pracoviště výtvarných sbírek a výstavní činnosti

Bc. Martina Měříčková, Irena Mašíková

Se začátkem roku nastoupila na plný úvazek **Martina Měříčková** a zahájila tak přebírání funkce kurátorky a správkyně výtvarných sbírek po paní Ireně Mašíkové. Obě dvě kurátorky se v průběhu roku podílely na přípravách výstav a přednášek. V rámci přebírání funkce po paní Ireně Mašíkové došlo k předání a revizi všech výtvarných podsbírek. Kurátorky navrhly umělecké předměty k nákupu do výtvarných sbírek Prácheňského muzea. Sbírký muzea tak obohatily nová díla od Jana Sýkory, Františka Doubka, Jiřího Řeřichy, Romana Kubičky, Davida Franka, Františka Romana Dragouna, Josefa Krejsy, Františka Elhenického, Valentina Skály, Václava Bláhy a Josefa Sychrovského. Darem od paní Ireny Mašíkové přibyl do sbírek muzea soubor kreseb a maleb Václava Rožánka a Jozefa Toksteina. Paní Jarmila Janešová z Prahy věnovala do sbírky Umělecké grafiky soubor tisků Josefa Řeřichy - Můj domov. Svá díla Prácheňskému muzeu též věnovali Aleš Krejča a Roman Kubička.

Do restaurátorského atelieru paní Ivy Petrové byl deponován obraz z Mariánského cyklu Dvanáctiletý Ježíš v chrámu k odbornému ošetření. Dále byly restaurovány dva obrazy od Akad. mal. Karla Tůmy panem Vladimírem Vlasákem.

Irena Mašíková v průběhu roku připravila čtyři výstavy. V samém počátku roku připravila velkou výstavu malby kobaltem na porcelán „Helena a přátelé“, jubilejní výstavy píseckých autorů malíře Romana Kubičky a fotografa Zdeňka Javůrka a rozsáhlou výstavu malíře Aleše Krejči, předního představitele české imaginativní malby. K výstavám posledních tří jmenovaných autorů, redakčně připravila vydání katalogů, ve spolupráci s historiky umění PhDr. Janem Křížem a PhDr. Jaromírem Procházkou. Podílela se na vydání publikace „Sto let výtvarného umění v jižních Čechách, 1918 – 2018“. (Nakladatelství Galerie Procházka s.r.o.). Průběžně infor-

movala v místním tisku o výstavních projektech a organizovala komentované prohlídky vybraných výstav, pro Český rozhlas připravila upoutávku na výstavu Helena a přátelé - malba na porcelán. Pro podzimní cyklus muzejních přednášek uvedla přednášku Ing. arch. Josefa Pleskota a historika PhDr. Martina Nekoly.

Bc. Martina Měříčková samostatně realizovala výstavy v Malých výstavních sítích. A to výstavu Václava Bláhy - Jezero Duše, Milana Křenka - Paralelní cestou, Ladislava Květa - Obrazy, dále koláže paní Barbory Blahůtové a hydrokinetické skulptury Františka Svátka. V chodbě knihovny připravila výstavu Františka Trávníčka a Václava Turka. V Galerii ve spolupráci s externí kurátorkou Lucií Šiklovou realizovala výstavu Davida Franka - Jenom malba. Dále uspořádala jarní a podzimní výstavu jednoho dne na parkánech muzea, na které se přestavili v květnu Andrej Rády a v září byl k vidění patchwork a keramika paní Marcely Brejchové. V přednáškovém sále v rámci tradičních jarního a podzimního cyklu přednášek pozvala Tomáše Šebka z organizace Lékaři bez hranic a Libora Drahoňovského, který na svých dvou přednáškách hovořil o Českých Budějovicích a Makedonii. Dále pomáhala při organizaci výstavy Malba na porcelán, pro kterou zajistila charitativní aukci děl pro Lékaře bez hranic. Zajistila též nákupy nových rámců a dvou mobilních vysoušečků jednotek. Intenzivně již v druhé polovině roku začala s přípravami výstavy Václav Špála – Na Otavě, plánovanou na červen – srpen roku 2019.

Z počátku roku byla z důvodů závažných zdravotních problémů nucena na několik měsíců zůstat na nemocenské dovolené. Paní Irena Mašíková tedy v době její nepřítomnosti opět nastoupila na plný úvazek a zajistila vše potřebné k připravovaným výstavám a přednáškám.

Bibliografie Ireny Mašíkové za rok 2018

Články:

- *Výběr z výstav Prácheňského muzea v Písku, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017 s. 153-167, a 176-183 (rozhovor vedla s kurátorkou Milica Pechánková), [ISBN 978-80-86193-64-9].*
- *Mezi Opočnem a Paříží, Písecké postřehy, 2/2018*
- *Tvorba v klauzuře (písecký malíř Václav Daneš), Písecké postřehy, 4/2018*
- *Helena a přátelé představí malbu na porcelán, Písecké postřehy, 9/2018*
- *Zavítají do Písku díla českého světově uznávaného umělce?, Písecké postřehy 13/2018*
- *Dvojí tragické výročí, Písecký svět, 7/2018*
- *Písecký jubilat v Kanadě, Písecké postřehy, 22/2018*
- *Nejenom Hliník se odstěhoval do Humpolce, Písecký svět, 10/2018*
- *Jiří Řeřicha – malíř života, Písecký svět, 13/2018*
- *Jiří Kolář: Úšklebek století, Písecký svět, 14/2018*
- *Podstatné nuance v obrazech Aleše Krejčí, Písecké postřehy, 29/2018*

- *Aleš Krejča – magický pozdrav z Máchova kraje (rozhovor), Písecké postřehy, 16/2018*
- *Letní vzpomínka-hudební letní zázrak ve volyňské tvrzi, Písecký svět, 17/2018*
- *Nedožitě výročí píseckého Pařížana, Písecký svět, 17/2018*
- *Písecký fotograf Zdeněk Javůrek vystavuje v Prácheňském muzeu, Písecký svět, 19/2018*
- *Zemřela malířka porcelánu Helena Schmaus Shoonerová, Písecké postřehy, 43/2018*
- *Ocenění pro Petra Skalu, Písecký svět, 20/2018*
- *Kumšt byl a je můj svět, Deník, 7. 11. 2018 (rozhovor vedla s kurátorkou Stanislava Koblihová)*

Bibliografie Martiny Měříčkové za rok 2018

- *Emoce – výstava Františka Trávníčka a Václava Turka, in: Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory. Online verze dostupná na adrese: <https://1url.cz/sMsKF>. [zobrazeno 26. 4. 2019]*
- *Typograf a ilustrátor Václav Bláha slaví 96 narozeniny a připravuje svojí výstavu v Malých výstavních sítích PM, in: Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory. Online verze dostupná na adrese: <https://1url.cz/oMsKa>. [zobrazeno 26. 4. 2019]*
- *Jan Zachariáš Quast, in: Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory. Online verze dostupná na adrese: <https://1url.cz/tMsKk>. [zobrazeno 26. 4. 2019]*

ARCHEOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph.D.

Pracoviště archeologie

Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph.D. (1 úvazek), Mgr. Martin Pták (0,5 úvazku),

Mgr. Daniel Hlásek, Ph.D. (0,75 úvazku), Ing. Tomáš Hiltšcher (1 úvazek)

V tomto roce pracovali archeologové ve stejném složení jako v roce předchozím. Bylo realizováno množství terénních akcí a výzkumů v regionu někdejšího okresu Písek, díky nimž jsme se opět dotkli řady již známých lokalit a rozšířili tak jejich poznání.

Hned v měsíci březnu a dubnu, kvůli výstavbě rodinných domů, se archeologové vrátili do Albrechtic nad Vltavou, na lokalitu známou již z výzkumu v roce 2012-13. Byl zde proveden výzkum jižní části již tehdy objevené mohyly a s ní související žárové hroby. Následoval výzkum v Mirovicích u kostela sv. Klimenta, kde se opět navázalo na výzkum z roku 2012. Opět byly detekovány raně středověké hro-

by a mladší sídlištní situace, související se zástavbou středověkého a raně novověkého města. Dalším náročným výzkumem byla záchranná akce v prostoru demolice domu čp. 144 v Písku na Drlíčově. Zde byla dokumentována hlavní městská hradba a její přilehlé okolí, včetně parazitní zástavby se stopami destrukčních horizontů z období raného novověku a suterén samotného domu. Zde se plošně navazovalo na výzkum v prostoru náměstí Bakaláře z let 2009-10. Další známou lokalitou je plocha závodu AISIN v severní průmyslové zóně, kde se již třetí etapou pokračovalo ve výzkumech z let 2003 a 2014. Celoplošný výzkum nově zastihl několik stovek objektů pravěkého stáří. Rovněž v obci Skály navazovala drobnější záchranná akce na výzkum z roku 2009 a z dřívějšího období je publikována i lokalita Vrcovice-Staré Lázně, tentokrát s dokumentovaným pravěkým souvrstvím a objektem mladobronzového stáří.

V rámci externí spolupráce byla archeologická podsběrka Prácheňského muzea využita zápůjčkami pro realizaci výstavy Slované v jižních Čechách, konané v měsíci září v Muzeu Prachaticka a též k výstavě Keltové, pořádané v dubnu 2018 až září 2019 v Národním muzeu v Praze.

Pracovníci archeologického oddělení aktivně pracovali v rámci Jihočeské archeologické komise. Poskytovali též informace zájemcům z řad studentů i široké veřejnosti. Řadu archeobotanických analýz (především Rakovice, Počáply, ad.) provedla Mgr. Tereza Šálková, pracovnice Prácheňského muzea v Písku, tou dobou na mateřské dovolené.

Jaroslav Jiřík stejně jako v předchozích letech věnoval podstatnou část své aktivity plnění povinností vyplývajících ze smluv s investory při zajišťování archeologických dohledů a výzkumů se podílel na realizaci většiny z výše uvedených akcí (především např. Písek-Drlíčov, čp. 144 a Aisin III). Připravil podklady k některým akcím (např. Milevsko, čp. 154) pro výroční zasedání České archeologické společnosti, konané tento rok v Českých Budějovicích. Pracovník se zúčastnil mezinárodního workshopu *Dimora e sepoltura nell'alto medioevo I – Seminario „Materiali Medievali“*, konaného dne 5. dubna 2018 na Università degli Studi di Torino s příspěvkem *Kingdom of the Living and the Death: The Vinařice-Group of the Migration Period in the light of Cemetery and Settlement Archaeology*. Dále organizoval druhý ročník mezinárodního workshopu *Bavarian-Bohemian Forum II – Anthropological, genetic and isotopic approach to research of Early Merovingian Cemeteries in Bavaria and Bohemia*. Dne 16. května 2018 v Ústavu pro archeologii FF UK, kde vystoupil s referátem *Archaeological, historical and culture-anthropological Questions and their possible Reflections in Archaeo-biological Research: Case of Prague-Zličín* (s J. Vávrou).

Mimo své povinnosti muzejního archeologa přednesl též dva přednáškové cykly (*Střední Evropa na sklonku antiky a počátku raného středověku* a *Severní Evropa v raném středověku*) na Ústavu pro archeologii FF UK v Praze.

Martin Pták stejně jako v minulých sezonách přispěl k realizaci většiny výše zmíněných výzkumů. Pokračoval v laboratorním ošetření nálezů, především z Heřmaně (sezony 2011 a 2016) a Albrechtic nad Vltavou (sezona 2012 a 2013), věnoval se též odbornému zpracování nálezu denárů z Řetče. Nadále pokračoval v namátkové rekognoskaci archeologických památek na Písecku a v dalších regionech jižních a jihozápadních Čech.

Stejně jako v předchozích letech mimo své povinnosti muzejního archeologa přednášel na Jihočeské univerzitě. V rámci zástupu za rodičovskou dovolenou působil také v Městském muzeu ve Volyni, kde uspořádával archeologickou sbírku a ve spolupráci s AU FF JU prováděl začátkem roku záchranný archeologický výzkum sídliště 13. století na jižním okraji Volyně. Pracovník dalším rokem pokračoval v doktorském studiu na Ústavu pro archeologii FF UK v Praze a připravě disertační práce *Vybrané problémy archeologie 12. a 13. století v jižních a jihozápadních Čechách*.

Samostatně vedl několik terénních akcí: na katastru obce Bilinka se jednalo o exhumaci narušeného hrobu z konce 2. světové války, ve Skálách pak záchranný výzkum při pokládce NN (zde zkoumány situace 13. až 16. století) a v Radčicích se jednalo o výzkum narušeného sídlištního objektu 13. století v trati V Lánech.

Na Plenárním zasedání jihočeské pobočky ČAS v Českých Budějovicích přednesl referát *Výzkumy archeologického oddělení Prácheňského muzea v Písku v roce 2018* (s J. Jiříkem, D. Hláskem a T. Hiltcherem), dále přednesl referáty *Bedřich Dubský: několik dalších drobností a Netolice, hradiště Na Jáně, sezona 2018*. Účastnil se *10. workshopu ke středověké a novověké keramice, Panská Lhota 27. - 29. 8. 2018* a dále přednesl několik přednášek pro veřejnost: *Drachkov (700 let od první zmínky), Volyně ve světle písemných i archeologických pramenů* atd.

Daniel Hlásek se podílel na realizaci řady archeologických dohledů a výzkumů muzea. Na počátku roku se podílel na významném objevu neolitického sídliště u Protivína, které bylo zatím zkoumáno pouze povrchovými sběry. Nejvýznamnější archeologickou akcí byl výzkum v Albrechticích, kde pokračoval výzkum mohyly z doby halštatské s pohřby ze střední doby bronzové, z počátku mladší doby bronzové a doby halštatské. Společně se společností Archaia Jih o.p.s. (J. Valkony) prováděl výzkum v písecké průmyslové zóně na lokalitě AISIN III. Podílel se na výzkumu parcely domu čp. 144 v Písku na Drlíčově a na výzkumu sídlištního objektu z mladší doby bronzové u Vrcovic. V evidenčním systému Museion inventarizoval nálezové soubory ze starších výzkumů (Smrkovice – náves, Vrcovice – Dolní Lipice, Písek – AISIN II). Na částečný úvazek je zaměstnán také v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích v detašovaném pracovišti v Netolicích, kde má na starosti jihočeský sbírkový fond bývalé Expozitory Archeologického ústavu v Plzni, kde jsou uloženy významné pravěké soubory i z území Písecka. Od července nastoupil na dvouletou postdoktorandskou pozici na Archeologickém ústavu Filoso-

fické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kde řeší projekt na téma *Jihočeská hradiště doby bronzové*. V rámci tohoto projektu provedl badatelské archeologické výzkumy na hradištích Velešín – Kamenná věž a Skočice – Hrad. Na Plenárním zasedání jihočeské pobočky ČAS v Českých Budějovicích přednesl referát: *Nově objevená „Viereckschanze“ u Stožic na Vodňansku* a podílel se na společném referátu pracovníků Prácheňského muzea tématy: *Oslov – Svatá Anna* (výzkum na nově objevené výšinné lokalitě ze starší doby bronzové) a *Písek – průmyslová zóna* (sídlištní nálezy z pozdní doby bronzové). Ještě před započatím působení na Jihočeské univerzitě tam přednesl referát: *Hradiště doby bronzové v jižních Čechách. Úvodní informace k novému projektu AÚ FF JU*. Na mezinárodní konferenci Období popelnicových polí a doba halštatská ve slovenské Smolenici přednesl referát: *Skalka u Milenovic. Výzkum nově doloženého hradiště z mladší doby bronzové v jižních Čechách* (v kolektivu autorů společně s J. Johnem, R. Křivánkem, J. Plzákem a T. Šálkovou).

Tomáš Hiltcher stejně jako v předchozích letech svou aktivitu věnoval především archeologickým dohledům spojených s výstavbou rodinných domů a liniových staveb. Zásadním způsobem se podílel na realizaci všech terénních výzkumů. Pokračoval v laboratorním zpracování, vyhodnocení a evidenci výzkumů Rakovice 2015, Boudy 2016, Milevsko 2017 a řady drobných akcí. Na Plenárním zasedání jihočeské pobočky ČAS v Českých Budějovicích byl spoluautorem společného referátu *Výzkumy archeologického oddělení Prácheňského muzea v Písku v roce 2017* (s J. Jiříkem, D. Hláškem a M. Ptákem).

Shodně jako v minulých sezonách je nezbytné poděkovat také řadě studentů a spolupracovníků účastnících se terénních akcí a zpracování. Předně je možno jmenovat Mgr. Jana Vlčka, jenž provedl stejně jako v předchozích dvou letech kresebnou dokumentaci velkého množství artefaktů, na laboratorním ošetření a terénních výzkumech se podílely Ing. Kateřina Šálková, Mgr. Hana Mašková, Irena Neumannová, Irena Skalová, Mgr. Klára Červenková, Jiří Hurtík, Anna Jáchimová, Magdaléna Oušková, Veronika Stedinová, Alena Bobáková, David Šefčík, Michal Šálek, Jaroslav Biehunko, Tomáš Mach, Bc. Gabriela Zemanová, Šárka Doležalová, Bc. Libor Vobejda, Pavel Kalianko, Bc. Jakub Tomasko, Tereza Malá, Eva Matoušová, Kateřina Matoušová a Eliška Samcová. S realizací rozsáhlého výzkumu v prostoru AISI-Nu III vypomohli pracovníci společnosti Archaia Jih, o.p.s. a na Drlíčově v Písku firma pana Roberta Čonky. Archivní materiály k prostoru zaniklého domu v Kučeři čp. 25 (náleze depotu středověkých mincí z roku 2017) zpracoval Mgr. Jiří Pešta. Antropologický rozbor kosterních pozůstatků byl zadán Mgr. Marcelu Horákové.

Byla provedena revize části archeologické sbírky (2.000 inv. č.) a části sbírky Protivín (50 inv. č.).

Bibliografie Jaroslava Jiříka za rok 2018:

Články:

- *Nálezy kovových předmětů z doby halštatské a laténské v jižních Čechách, dokumentované v letech 2014-2017. Archeologické výzkumy v jižních Čechách*, 133-218 (s J. Michálkem, O. Chvojkou, J. Johnem, J. Fröhlichem, J. Militkým) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Völkerwanderungszeit – Keine Beziehungen oder keine Kontakte? – Doba stěhování národů – žádné vztahy či žádné kontakty*, in: Wolfram, S., Fajt, J., Mölders, D. and Winzeler, M. (eds.), *Sachsen-Böhmen - Liebe, Leid und Luftschlösser. Begleitband zur Sonderausstellung. Doprovodná publikace k výstavě SMAC*, 28. 11. 2018 – 31. 3. 2019, Staatliches Museum für Archäologie Chemnitz. Chemnitz/Saská Kamenice, 2018, 81-86 [ISBN: 978-80-7035-695-1]
- *Nové poznatky k raně středověkému osídlení v povodí toku Skalice – povrchové sběry A. Debnara. Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017, Písek*, 2018, 63-90 (s T. Hiltcherem a H. Maškovou) [ISBN 978-80-86193-54-0]

Bibliografie Martina Ptáka za rok 2018:

Články:

- *Středověký zlatorudný mlýn*, in: *Poklady jižních Čech* (ed. M. Holečková, O. Dvořák), Marie Holečková nakladatelství MH Beroun 2018, s. 52 [ISBN 978-80-86720-77-7]
- *Nové poznatky o neolitickém osídlení jižních Čech. Archeologické rozhledy* 70/2, s. 147-194. (s V. Vondrovským, J. Bumerlem, P. Šídou, M. Ptákovou a O. Chvojkou) [ISSN: 0323-1267]
- *Olověné předměty z hradiště na Jáně v Netolicích. Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 31, s. 325-331 (s J. Benešem a J. Johnem) [ISSN 0231-8237, ISBN 978-80-87311-94-3]
- *Zlomek středověké plastiky koníčka z Heřmaně, okr. Písek. Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 31, s. 247-252 [ISSN 0231-8237, ISBN 978-80-87311-94-3]
- *Reliéfni dlaždice ve sbírkách Muzea JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích. Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 31, s. 319-324 [ISSN 0231-8237, ISBN 978-80-87311-94-3]
- *Nové poznatky k pravěku Práchně. Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 31, s. 105-113. (s M. Ptákovou) [ISSN 0231-8237, ISBN 978-80-87311-94-3]

Bibliografie Daniela Hláška za rok 2018

Články:

- *Mitteuropäische Kontakte der südböhmischen Bronzezeit, Fines Transire* 26, s. 133-145 (s O. Chvojkou a P. Menšíkem) [ISBN 978-3-89646-221-3; ISSN 1868-2308]

- *První archeologicky doložený zlatorudný mlýn v povodí řeky Lužnice v jižních Čechách. Černýšovice u Bechyně, Acta rerum naturalium 21, s. 163–168 (s. J. Fröhlichem a F. Jandou) [ISSN 1801-5972]*
- *Nové sídlištní nálezy z pozdní doby bronzové v písecké průmyslové zóně, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017, s. 49-54 [ISBN 978-80-86193-64-9]*
- *Nově objevená „Viereckschanze“ u Stožic (okr. Strakonice), Archeologické výzkumy v jižních Čechách 31, s. 219-240 (s K. Mašlovou a R. Křivánkem) [ISSN 0231-8237; ISBN 978-80-87311-94-3]*

Bibliografie Tomáše Hiltšchera za rok 2018

Články:

- *Nové poznatky k raně středověkému osídlení v povodí toku Skalice – povrchové sběry A. Debnara. Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017, Písek, 2018, 63-90 (s H. Maškovou a J. Jiříkem). [ISBN 978-80-86193-54-0]*

KNIHOVNA A STUDOVNA

Vedoucí: Mgr. Jan Adámek

Studovna, Příruční a Regionální knihovna, knihovny pozůstalostní

Zdena Kvasničková, Mgr. Věra Matoušová

Studovna s knihovnou poskytovaly své služby veřejnosti pět dní v týdnu. V průběhu roku bylo obslouženo 195 badatelů z řad veřejnosti a mnohokrát využili služeb studovny kolegové z muzea. Zodpovězeno bylo několik desítek odborných dotazů a požadavků na meziknihovní výpůjční službu. Dále byly uspořádány vzdělávací přednášky pro veřejnost a pedagogicko-knihovnické programy pro žáky základních a středních škol.

Do Příruční knihovny přibýlo 192 knih, do Regionální knihovny 267 knih. Na nákupy byla vynaložena částka 103 285 Kč. Některé přírůstky byly získány díky výměně spřátelených kulturních institucí a darům z řad veřejnosti.

Bylo postoupeno v revizi knihovního fondu Regionální knihovna a jako každoročně proběhly pravidelné revize sbírkových knihovních fondů Jaromíra Malého, Ivo Beneše a Adolfa Heyduka.

Ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií České republiky, z.s. a s finanční podporou Ministerstva kultury ČR jsme ve dnech 4. až 6. září pracovnice uspořádaly 42. celostátní seminář knihovníků muzeí a galerií. Na odborně i společensky zdařilou akci zavítali 124 účastníci. Samotný bohatý a výborně hodnocený odborný program byl uspořádán do tří bloků: *Nové perspektivy muzejních knihoven, Budování sbírky a trvalé uchování tradičních dokumentů a Sbírkové*

fondy knihoven. Součástí setkání byla také valná hromada knihovnické komise AMG, na níž byla jednohlasně schválena zpráva o činnosti komise přednesená předsedkyní. Milým zpestřením programu bylo večerní společenské setkání na Městském ostrově, které vyvrcholilo divadelním představením Labyrint světa v podání Vítů Marčíka a bouřlivým potleskem účastníků. Středeční večer byl věnován kulturně historické procházce městem Písek s ukončením v Památníku Adolfa Heyduka, kterou připravil stejně jako čtvrtetní exkurzi po okolí Písku ředitel Prácheňského muzea PhDr. Jiří Prášek.

Věra Matoušová se ujala ediční práce na knize *Z Oklahomy do Louisiany. Třicet let country tanečního souboru v Písku*, která je připravována k třicetiletému výročí tohoto nejen v Písku známého a populárního souboru.

Bibliografie Věry Matoušové za rok 2018:

- *Sestra Květa, in: S iniciálami V. V. Jméno Vokolek v české kultuře 20. století (eds. J. Šulc, L. Prokop a I. Říha), Památník národního písemnictví 2018, s. 147-150 [ISBN 978-80-87376-50-8]*

Pracoviště historické knihovny

Mgr. Jan Adámek, Mgr. et Mgr. Bohumír Bernášek

J. Adámek se kromě svých jiných povinností (o kterých je referováno na dalších místech této tiskoviny, podobně jako o jeho publikační činnosti), věnoval přípravě některých starých tisků ke konzervování a restaurování. Do podsbírký Knihy byl díky velkorysosti paní Ludiše Fišerové získán zajímavý soubor tisků starých i novějších z pozůstalosti po jejím otci Františku Chaloupkovi – o této akvizici pojednává samostatný příspěvek (viz s. 90-96).

V roce 2018 pokračovaly práce na digitální katalogizaci sbírkového fondu historické knihovny zpracováváním periodik a rozměrných tisků se signaturou D v počtu 146 svazků. Mimo běžnou náplň práce knihovníka (kontrola knihovního depozitáře, služby v badatelně, konzultace, rešerše) se B. Bernášek věnoval přípravě zářijového semináře muzejních knihovníků a také komunikaci s německou stranou ohledně výstavy děl Jana Zachariáše Quasta v muzeu v partnerském městě Wetzlar. Největší část pracovního času byla opět věnována projektu Museum Uploaded - Digitální technologie pro přeshraniční interaktivní spolupráci muzeí financovaném z Programu přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko, Cíl EÚS 2014 - 2020.

Podzimní měsíce byly vyplněny přípravou jednoho z výstupů, výstavy k sedmdesátému výročí založení n.p. Jitex a navazujícím programům. Výstava Jitex 70 a její obsahy byly B. Bernáškem prezentovány na dvou odborných konferencích: *Textil*

v muzeu (1918-2018) - *Textilní tvorba pod vlivem vzniku Československé republiky* pořádaná ve dnech 12. a 13. června v Brně a konference *PROPAMÁTKY 2018* pořádaná ve dnech 7. až 9. listopadu v Lomnici nad Popelkou. K přednáškové činnosti patří také vystoupení v Kavárně Psychiatrické nemocnice Písek dne 9. října 2018 na téma Písecké pomníky 19. století.

Bibliografie Bohumíra Bernáška za rok 2018

Odborné články:

- *O rodových vazbách protivínského ranhojiče Václava Heybergera a objevené malbě Felixe Fabera v kapli v Budičovicích*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017*, s. 119-135. [ISBN 978-80-86193-64-9]

Recenze:

- *Vobořil, Jan: Municipal Elites and the Prague Suburbs (Vlivní muži pražských předměstí)*, in: *Prager wirtschafts- und sozialhistorische Mitteilungen. Prague Economic and Social History Papers*, 2018, sv. 27, č. 1, s. 125-128. [ISBN 978-80-7308-676-3]

Populárně naučné články:

- *Cestou do Smrkovic – proč se rybník zbarvil krví*, in: *Písecký svět. Svobodný prostor pro vaše názory*, roč. 6, 2018, č. 19, s. 15
- *Slavné osobnosti a rodiny: Poslední úředníci protivínského panství*, in: *Protivínské listy*, roč. XXVII, 2018, č. 9, s. 7
- *Slavné osobnosti a rodiny: Vojenský lazaret v protivínském zámku*, in: *Protivínské listy*, roč. XXVII, 2018, č. 6, s. 13
- *Slavné osobnosti a rodiny: Život Václava Heybergera z čp. 15*, in: *Protivínské listy*, roč. XXVII, 2018, č. 3, s. 6

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

Vedoucí: RNDr. Jiří Šebestian, CSc.

Pracoviště zoologie

RNDr. Jiří Šebestian, CSc.

V oblasti péče o sbírky proběhla v zoologickém oddělení zákonem požadovaná periodická revize 10 % sbírkových předmětů ze všech čtyř zoologických podsbírek (bezobratlí, bezobratlí exotičtí, obratlovci a obratlovci exotičtí). Pravidelné ošetření depozitárních prostorů proti hmyzu proběhlo 23. dubna.

Po třech výstavách uspořádaných oddělením v roce 2017 vznikla přestávka a letos zoologické oddělení přímo v muzeu nenachystalo žádnou výstavu. Věnovalo se ale kompletní výměně již vybledlých fotografií v expozici Chráněná území Písecka. Při té příležitosti byl kompletně aktualizován i jejich obsah tak, aby odpovídal změnám ve výskytu chráněných živočichů a rostlin v jednotlivých chráněných lokalitách. Vedle toho zoolog pomáhal při přípravě výroční výstavy „25 let spolku ZooGeos“ a jejímu premiérovému uvedení v Krajské veřejné knihovně v Liberci a dále také v Zoo Plzeň a ve spolupracujících jihočeských muzeích (Žihobce, Vodňany).

Stěžejní částí výzkumu ptačího společenstva národní přírodní rezervace Řežabinec, Řežabinecké tůň je již od roku 1980 bodový transekt a tak i letos provedl zoolog každý měsíc jedno sčítání. Pravidelnost a dlouhodobost umožňuje srovnání vývoje ptačího společenstva v době hnízdění a také zhodnocení významu rezervace pro protahující a zimující ptáky.

Neinvasivními metodami typu sčítání nelze získat všechny potřebné znalosti o ptačím společenství rezervace. Proto od roku 2003 probíhá také výzkum rezervace metodou CES (Constant effort sites = Místa s konstantním úsilím). Při této metodě dochází k pravidelnému „nabírání“ vzorku ptačí populace odchytem do stále stejného množství sítí stojících na stále stejných místech jedenkrát v každé dekádě během celé hnízdní sezóny. Lze tak postihnout populační vývoj i skrytě žijících druhů, které sčítání neinvasivními metodami nezachycuje, a lze tak zjišťovat i řadu dalších údajů jako např. podíl mláďat přežívajících do dalších let, přežívání dospělých ptáků, věrnost hnízdišti, atd. V tomto roce bylo provedeno dalších deset odchytů touto metodou.

Třetí metodou výzkumu ptačí populace v NPR Řežabinec, která probíhá pravidelně již od roku 1977, je letní kroužkovací akce *Acrocephalus*, kterou začal dr. Pecl a nový zoolog ji vede od roku 2003. Letos proběh již 42. ročník.

Podklady získané komplexním výzkumem rezervace slouží při osvětové výchovném využití rezervace, dále jako podklady pro orgány ochrany přírody (např. ke zpracování plánů péče pro obhospodařování rezervace) a zobecněné získané poznatky bývají publikovány v mezinárodních vědeckých časopisech.

V tomto roce se rozběhl i projekt na výzkum obratlovců v Píseckých horách, probíhající ve spolupráci s Lesy města Písku a Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky. Ve spolupráci s AOPK proběhl i monitoring lokalit s historicky doloženým výskytem chocholouše obecného v okolí Orlíku, bohužel s negativním výsledkem – zdá se, že tento pták se již na Písecku vůbec nevyskytuje.

Zoologické pracoviště vyhledalo sedm badatelů, dalších asi 27 badatelských konzultací proběhlo po e-mailu, telefonu nebo při osobní návštěvě badatele v muzeu (návštěvy bez konkrétního bádání na sbírkových předmětech). Badatelé byli profesionální zoologové, konzultace byly vesměs dotazy studentů vysokých škol. Vedle toho zoolog odpovídal na asi 50 telefonických a e-mailových dotazů veřejnosti.

Zoolog muzea i nadále pracoval ve Společnosti pro výzkum a ochranu fauny – Zoogeos Bohemia. Tento rok byl věnován přípravě výše zmíněné výstavy a přípravě na expedici spolku do Maroka v roce 2019. Dále pracoval jako předseda Zoologické komise Asociace muzeí a galerií (AMG) a zúčastňoval se pravidelně zasedání senátu AMG v Praze.

Muzejní zoolog pomáhal při ochraně přírodních rezervací v Jihočeském kraji (včetně NPR Řežabinec) jako Strážce ochrany přírody.

Výsledky vědecko-výzkumné práce prezentoval zoolog na konferencích „Zoologické dny“, „Setkání muzejních zoologů 2018“ a „37. Aktivitu spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea“.

V rámci dlouhodobého sledování Ptačích oblastí evropské soustavy ochrany přírody Natura 2000 působí zoolog jako koordinátor v Ptačích oblastech (dále jen PO) Řežabinec, Českobudějovické rybníky a Hlubocké obory a jako člen skupiny v PO Údolí Otavy a Vltavy, Novohradské hory a Šumava. Dále se opět zapojil do projektu Mezinárodního sčítání zajímavých vodních ptáků.

Jako vedoucí Skupiny pro výzkum chřástala polního při České společnosti ornitologické koordinoval zoolog celorepublikový výzkum tohoto ptáka z Červeného seznamu celosvětově ohrožených druhů. Sám pak prováděl monitoring, odchyt a kroužkování chřástalů v PO Novohradské hory a PO Šumava (pravý břeh Lipna). I nadále se podílel na práci Jihočeského ornitologického klubu – Jihočeské pobočce České společnosti ornitologické. Jako recenzent posuzoval zoolog jeden článek pro periodikum České společnosti ornitologické - Sylvia.

V rámci programu osvětové výchovné činnosti muzea zajistil zoolog muzea dalších šest přednášek cestovatelsko-přírodovědného cyklu.

Další aktivitou zoologa byly přednášky a exkurze. Vedle pravidelných akcí Vítání ptačího zpěvu, S muzeem v přírodě, Akce Acrocephalus a Ptačí festival, proběhlo také deset exkurzí spojených s přednáškou pro MŠ a ZŠ z Písku, Protivína a Žimutic, jedna akce pro píseckou Střední lesnickou školu, dvě akce Den s ptactvem pro školy v přírodě a letní tábor Royal Rangers z Českých Budějovic.

Pokračovala i spolupráce se sdělovacími prostředky. Zprávy o zoologickém dění v Prácheňském muzeu proběhly soukromými i veřejnoprávními televizními i rozhlasovými stanicemi, regionálním i celostátním tiskem i zpravodajskými internetovými servery. Vedle toho požadovaly sdělovací prostředky vyjádření zoologa k problematice hnízdění havranů ve městech a k údajnému vymírání kosů. Pokračovala i pravidelná spolupráce s paní redaktorkou Jitkou Cibulovou-Vokatou z Českého rozhlasu České Budějovice.

V září se zoolog významně podílel i na technickém zajištění celostátního semináře muzejních knihovníků, který pořádalo Prácheňské muzeum. V prosinci potom zoolog spolupracoval při natáčení dokumentu o dr. Karlu Peclovi.

Pravidelným úkolem zoologa je i odborný dohled nad provozem expozice se živými rybami „Ryby a rybářství“. Technicky zajišťuje provoz expozice živých

ryb i po odchodu do důchodu pan J. Kurz, kterému za to patří veliký dík. Za podporu a spolupráci děkujeme i rybářům z Prvního českého rybářského spolku v Písku – především panu hospodáři Lechnýřovi a pánům Bělemu, Bartošovi a Chalupskému.

Bibliografie za rok 2018

- *PO Českobudějovické rybníky (společně s J. Horou a J. Pykalem), in: Monitoring druhů přílohy I Směrnice o ptácích a ptačích oblastí v letech 2011-2013 (eds. J. Hora, Z. Kučera, M. Němec a E. Vojtěchovská), in Příroda 38 (2018), s. 226-233 [ISBN 978-80-88076-84-1; ISSN 1211-3603]*
- *Ptačí oblast Řežabinec (společně s J. Horou), in: Monitoring druhů přílohy I Směrnice o ptácích a ptačích oblastí v letech 2011-2013 (eds. J. Hora, Z. Kučera, M. Němec a E. Vojtěchovská), in Příroda 38 (2018), s. 359-361 [ISBN 978-80-88076-84-1; ISSN 1211-3603].*
- *Dále spoluautor více než 10 dalších článků v tomto časopise*

Pracoviště geologie

Ing. Jaroslav Cícha

Standardní náplní činnosti pracoviště byla péče o geologické podsbírký muzea, povinné inventarizace, čištění, sbírkové zpracování a fotodokumentace mineralogických a petrografických vzorků. Mimořádný přírůstek do geologické podsbírký znamenal nákup dvou zlatých nugetů z Vodňanska (blíže viz „Akvizice roku“ v úvodu ročenky). Vzhledem k přetrvávajícímu problému s nemožností sbírkové evidence geologického materiálu v evidenčním systému Museion byla nadále pozastavena katalogizace geologických podsbírek.

V terénu se uskutečnila řada sběrných, dokumentačních a průzkumných prací. Byly zaměřeny např. na pokračující průzkum historické lokality ametystu u Jickovic nebo na hmotnou dokumentaci píseckých pegmatitů. V širším regionu jižních Čech byla věnována pozornost mineralogii zapomenutých, historicky těžených těles mramorů na Volarsku a průzkumu a dokumentaci periglaciálních jevů a na ně vázaného pseudokrasu v oblasti Šumavy a Pošumaví.

Po celý rok byly poskytovány studentům, badatelům i dalším zájemcům konzultace ke geologické problematice, určovány mineralogické a petrografické vzorky a pro školy byl podáván odborný výklad v geologické expozici. Geolog muzea se dále zúčastnil týdenního semináře geologů muzeí ČR a SR a zasedání geologické komise AMG v Olomouci. V závěru roku zorganizoval již 23. ročník „Předvánoční burzy minerálů“ v hale Elim na píseckém výstavišti, s každoročně stoupající návštěvností, která v tomto roce čítala přes 1000 osob.

Bibliografie za rok 2018

Články:

- kapitoly: *Tajemný písekit, Vzácný heliodor a Křepické zlato*, in: *Poklady jižních Čech* (ed. M. Holečková, O. Dvořák), Marie Holečková nakladatelství MH Be-roun 2018, s. 50, 51 a 53 [ISBN 978-80-86720-77-7]

EKONOMICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Eva Stellnerová

Dana Kozáková, Irena Karvanová, Petra Samcová, Petra Hodoušová, Marcela Drhovská, Klára Koubová, Lenka Bolardtová

Všechny pracovnice ekonomického oddělení zajišťovaly dobrý chod návštěvní-keho provozu, staraly se zejména o vstřícný přístup k návštěvníkům, prodej vstu-penek a zboží v pokladně a muzejním obchodě. Za pomoci brigádníků – dozoru expozic byla zajištěna i bezproblémová prohlídka expozic PM. V tomto roce byl za-znamenan i zvýšený nárůst návštěv škol, které využily pedagogický program. Prů-vodcovské a správcovské služby v pobočce pam. A. Heyduka obstarala Lenka Bo-lardtová a v Památníku města Protivína Eva Procházková Marie Bartošová.

Ekonomka E. Stellnerová zajišťovala chod PM po personální a účetnické stránce, předávala zpracovaná data zřizovateli a příslušným úřadům, zpracovávala veškeré poskytnuté granty. Za ekonomické oddělení se účastnila porad a školení ekonomů PO JČK a dbala o průběžné a rovnoměrné čerpání rozpočtu.

Hospodaření muzea v roce 2018:

	Náklady (v Kč)
Spotřeba materiálu	895 658,42
Spotřeba energie, plyn, vodné	682 232,-
Prodané zboží	251 268,66
Opravy a udržování	870 928,87
Cestovné	131 686,69
Ostatní služby	2 433 832,34
Mzdové náklady	12 870 204,-
Zákonné sociální pojištění	4 312 088,-
Jiné sociální pojištění	25 766,-
Zákonné sociální náklady	532 462,-
Odpisy dlouh. nehm. a hm.majetku	392 798,-
Náklady z drob.dlouh.majetku	773 665,43
Ostatní náklady z činnosti	75 655,-
Kurzové ztráty	7 874,48
NÁKLADY CELKEM:	24 256 119,89 Kč

	Výnosy (v Kč)
Tržby z prodeje služeb	989 908,-
Tržby za prodané zboží	299 915,-
Tržby z nájmu a pronájmu	30 720,-
Příspěvky a dotace na provoz	22 596 426,88
Čerpání fondů	310 467,69
Ostatní výnosy z činnosti	97 638,-
Úroky + kurzové zisky	90,78
VÝNOSY CELKEM:	24 265 166,15 Kč

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ – ZISK

9 046,26 Kč

Pracoviště muzejní pedagogiky a marketing v roce 2018

Mgr. Marcela Drhovská, Mgr. Klára Koubová

V roce 2018 pracoviště muzejní pedagogiky pokračovalo v nastaveném trendu – v době od března do června a pak znovu od září do prosince nabízelo edukační pro-gramy ke stálým expozicím i k aktuálním výstavám pro MŠ, ZŠ i SŠ. Celkem tak do muzea pedagožky dovedly 5 442 návštěvníků (5 009 dětí a 433 učitelů). Plně se pro-kázala nepostradatelnost místnosti pro edukační účely, která se již mnohokrát osvěd-čila a je plně vyhovující. Jaro začalo programem k velikonočním zvykům, který se odehrával v expozici Písecký venkov a byl určený zejména předškolákům a mlad-ším školákům – celkem na něj dorazilo 656 dětí. Úspěch zaznamenala i „Jihočeská vojenská historie“ podpořená grantem Jihočeského kraje a uspořádaná ve spoluprá-ci s etnografem Janem Koubou, která v podobném formátu jako loňská „Jihočeská folklorní abeceda“ (tedy postup jednotlivých tříd po stanovištích) představila chlad-né a palné zbraně. Mimo to si děti odnášely z muzea vlastního odlitého cínového vo-jáčka, dívky pak skleněnou perličku vinutou nad kahanem. Celkem jich bylo 489. Jako každoročně byl zajištěn dětský program na muzejní noc, která v roce 2018 by-la celá určená dětem nebo rodinám s dětmi. Program byl totiž založený na jednotlivých stanovištích po celém muzeu, které představovaly různé výtvarné tech-niky v podání členů Katedry výtvarné výchovy PF JU. Cen pro děti bylo na muzejní noci rozdáno 117. V červenci M. Drhovská zopakovala již tradiční letní jednodenní program „S muzeem v přírodě“ ve spolupráci s kolegou Jiřím Šebestianem. Na pod-zim byl z hlediska návštěvnosti nejúspěšnější program „S človíčkem do minulosti“, který byl mimořádně uveden již po roce, z důvodu chystané výstavy o Jitexu, jejíž termín se kryl s pravidelným uváděním cyklu. Rekordní počet přihlášených školek – celkem deset tříd - přivedl do muzea 914 dětí. Na jedinou mimořádnou krátkodobou výstavu roku „Dvě koruny Karla Lucemburského“ zavítalo do Rytířského sálu 820 školáků všech stupňů škol. Vánoční výstava v roce 2018 začala až 6. prosince, proto mohla být doprovázena programem pouhé dva a půl týdne, i přesto přilákala 602 dě-

tí. Obě pedagožky se dále vzdělávaly ve svém oboru, zajímaly se o metody storytellingu a dva zajímavé workshopy absolvovaly díky Mgr. Libuši Jozkové z KÚ JČK, odboru životního prostředí, zemědělství a lesnictví (viz seznam níže).

V oblasti marketingu poskytovala K. Koubová pravidelně informace médiím, k výstavám a důležitým akcím sestavovala tiskové zprávy, každý měsíc publikovala v tištěném Píseckém světě celostránkovou programovou nabídku muzea, spolupracovala a publikovala též v Píseckých postřezích a Píseckém deníku, zajišťovala vstupy do rádií (na podzim nově navázána pravidelná spolupráce s Countryradiem a pořadem Kukátko, dále ČRo Č. Budějovice), televizí (Česká televize, JTV), zprostředkovávala fotografování výstav pro novináře. Na vybrané akce zadávala reklamu do JTV. V souvislosti se slavnostním uvedením posledního dílu Husitské epopeje spisovatele Vlastimila Vondrušky dne 14. 11. v našem muzeu zajistila přípravu tiskové konference a pomáhala s celkovým hladkým průběhem akce. Každý týden posílala K. Koubová informativní emaily příjemcům muzejních zpráv, starala se o náplň muzejního facebooku, vkládání muzejních programů do různých databází, spolupracovala s Odborem kultury a památkové péče KÚ JČK. Pro destinační společnost Písecko dodala podklady do pravidelně vydávaného kalendária akcí na letní i zimní sezónu, společně s B. Bernáškem zajistila prvotní propagaci výstavy o Jitexu v časopise pro zimní sezónu vydávaném touto společností. Pro chystané výstavy na rok 2019 zajistila rezervaci billboardových ploch. V rámci této části úvazku K. Koubová absolvovala jedno dvoudenní marketingové školení pořádané KÚ JČK (lektor Mgr. L. Peterka), na jaře muzeum prezentovala na veletrhu cestovního ruchu Travel Fest v Českých Budějovicích společně s M. Drhovskou, na podzim pak na Seniorových hrátkách v Divadle F. Šrámka v Písku.

Účast na seminářích, školeních a veřejných prezentacích:

- Muzeum škole – škola muzeu? (2), workshop Aktivizační metody při práci se středoškoláky v muzeu, Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku Asociace muzeí a galerií a Muzeum hlavního města Prahy, Praha, 19. 3. 2018 (Koubová)
- Travel Fest, veletrh cestovního ruchu, České Budějovice, 13. - 14. 4. 2018 (Drhovská, Koubová)
- Fascinující svět včel a hmyzu, seminář EVVO, KÚ JČK, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví a Městská knihovna Písek, lektorka Mgr. Jana Modrá, Písek, 10. 5. 2018 (Drhovská, Koubová)
- Efektivní komunikace v práci pracovníků propagace a marketingu, time management, KÚ JČK, lektor Mgr. Ladislav Peterka, Borovany, 24. – 25. 5. 2018 (Koubová)
- Příběhy osobností, workshop storytellingu, Ateliér Storytelling CZ, lektorka Mgr. Markéta Holá, Praha, 23. 6. 2018 (Koubová)
- Seniorské hrátky, Divadlo F. Šrámka, Písek, 6. 9. 2018 (Koubová)
- Místně zakotvené učení na příkladu projektu „Cestička do školy“, seminář EVVO, KÚ JČK, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví, lektori Mgr. Ja-

romír Gottlieb, Mgr. Petr Hamáček, RNDr. Blažena Hušková, České Budějovice, 22. 10. 2018 (Drhovská, Koubová)

- Slovoslet – Dny poezie a mluveného slova, dílna storytellingu, Šmidingerova knihovna, lektor MgA. Martin Hak, Strakonice, 22. 11. 2018 (Drhovská)

TECHNICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Jitka Čuková

Na počátku roku byla činnost oddělení zaměřena především na větší údržbu prostor muzea, jako je malování, úklid expozic a letos i rekonstrukci toalet. V průběhu roku pracovníci oddělení zajišťovali každodenní služby pro bezchybný chod muzea. Byla zpracována výběrová řízení na nákup automobilu a na zpracování grafiky a katalogu výstavy k výročí Jitexu, která otevře návštěvnickou sezonu v roce 2019. Pracovníci oddělení byli nápomocni při větších akcích provozního charakteru jako pořízení kamerového systému a internetu v prostorách muzea, instalace automatické závlahy a výměna rododendronů na nádvoří muzea. Práce oddělení byla ve druhém pololetí prověřena následnou kontrolou zřizovatele.

Fotodokumentační pracoviště

Václava Komarová

Bylo zhotoveno 7 281 snímků. Dokumentovaly se všechny akce Prácheňského muzea (vernisáže, výstavy, komentované prohlídky, muzejní noc, burza minerálů aj.). Po celý rok probíhala dokumentace sbírek muzea dle požadavků odborných pracovníků. V průběhu roku pokračovala digitalizace starých skleněných negativů z archivu Prácheňského muzea.

Restaurátorské pracoviště – kovové předměty

Petr Náděje

V roce 2018 bylo na pracovišti konzervováno a restaurováno 84 souborů předmětů. Podle vypracované metodiky v MCK Brno proběhlo čištění stříbrných mincí nalezených v Kučeři. Laboratoře RTG tomografie v Telči zpracovaly výzkumnou zprávu. Dále proběhla např. sanace a konzervace zapůjčené dřevěné plastiky piety z čimelické farnosti. Na akci muzejní pedagogiky - odlévání cínových vojáčků - bylo v dílně konzervátora vyrobeno několik forem a Petr Náděje se aktivně zúčastnil tohoto projektu pro děti. Proběhlo také zabezpečení stávajícího stavu forem na loutky – nového muzejního přírůstku. Následovalo jejich vyčištění a částečné zprovoznění. Pracovník konzervátorské dílny se v lednu zúčastnil jednání komise KR v Brně.

Restaurátorské pracoviště – dřevěné předměty

Jan Vondrášek

Jako každý rok začátkem roku byly práce zaměřeny především na konzervaci předmětů v expozicích muzea a pobočkách A. Heyduka a Protivíně. Pro výstavu o Martě Krásové byly vyrobeny panely a pódium. V depozitáři obrazů byly prováděny úpravy na uložení obrazů. Pro úklidové komory byly zhotoveny dva regály. Z depozitáře obrazů se prováděla petrifikace a zpevnění dalších dvou deskových obrazů pro následné restaurování malby. Dále byly konzervovány a restaurovány: vojenský cestovní kufr, dvě přepravní bedny, dvě krmítka, historická přepravka na láhve, dvě křesla. Na orchestrionu došlo k přetržení lana, které pohání hrací mechanismus. Bylo nahrazeno novým. Předěslou výměnu provedli američtí vojáci v době osvobození. Ti ho nahradili lanem z navijáku Jeepu. Toto lano sloužilo až do 16. září 2018.

V měsíci září se Jan Vondrášek zúčastnil odborného semináře konzervátorů – restaurátorů konaného v tomto roce v Mikulově. V NPR Řežabinec se prováděla pravidelná údržba pozorovací věže a lávek. Pro výstavu o Píseckých řeznících bylo zhotoveno devět krycích a dělicích panelů a následně ošetřeny vystavované předměty. V expozici školství bylo vyrobeno pět rámu na tabla píseckých abiturientů.

SEKRETARIÁT, PREZENTACE

Lenka Nádějová

Hlavní úkoly a činnosti pracoviště spočívaly především v běžné administrativě, ve vedení e-spisovny, poštovní službě, spoluprací se zřizovatelem a dalšími subjekty. Byla zde průběžně zajišťována např. agenda ISBN a povinných výtisků, smlouvy OSA, vedení statistických údajů, např. Kult MK. Dále také zpracování interních formulářů a tiskopisů muzea. Pravidelně probíhaly aktualizace vlastních webových stránek a vkládání akcí muzea na další portály z oblasti kultury a cestovního ruchu. Na tomto pracovišti bylo také připraveno více než padesát grafických návrhů plakátů a tiskovin, včetně tisku. Před zahájením sezóny bylo zajištěno doplnění průvodců expozicemi v angličtině a němčině, včetně tisku brožury. Je zde také zpracováván pravidelný měsíční program muzea, a to jak v tištěné, tak v elektronické verzi.

ODBOBNÉ PŘÍSPĚVKY

Daniel Kovář

ARCHIVNÍ DROBNOST KE VZNIKU PERNŠTEJNSKÉHO PIVOVARU V PROTIVÍNĚ

Protivínský pivovar ve své propagaci tradičně používá letopočet 1598, i když je známo, že nejde o datum vzniku ani první písemné zmínky.¹ Nejstarší datovaný záznam pochází z roku 1540, a odborná literatura předpokládá, že vrchnostenský pivovar mohl být pravděpodobně založen asi o desetiletí dříve, když panství získal Vojtěch z Pernštejna.² Tento předpoklad se nyní v zásadě podařilo potvrdit.

V bohaté písemné materii českobudějovického městského archivu je dosud možno najít doklady o některých zajímavých skutečnostech, a to zdaleka nejen pro samotné město České Budějovice. Obvykle však jde o náhodně zachycené informace, které nelze v daném dokumentu předem očekávat, tím méně pak cíleně vyhledávat. Zmínky jsou náhodné jednak okolnostmi svého samotného vzniku, jednak tím, že bývají nalezeny, ač nehledány. Díky dochované korespondenci se například podařilo posunout dobu známé existence panského pivovaru v Žirovnici až do třicátých let 16. století,³ a obdobným případem je i pivovar v Protivíně.

Při přípravě edice dokumentů se vztahem k městu Vodňanům⁴ narazil autor v postupně zpracovávaném spisovém materiálu Archivu města Českých Budějovic na list, obsahující na jedné straně záznam o koupi předměstského dvora, na druhé straně opis – nebo spíše koncept – svědectví, které vystavil budějovický radní písař Jan Petřík pro město Vodňany.⁵ Dosvědčuje tu, že před třinácti lety si u něj představi-

- 1) SCHMIDT, Valentin: *Braubetrieb und Braustätten in Südböhmen*. Praha 1900, s. 100 uvádí, že pivovar je poprvé připomínán 14. prosince 1598. Pečlivý badatel Schmidt, jehož doménou byly především jazykově německé oblasti jižních Čech, použil zdroj, který měl v té době k dispozici, a nechtěně tak prohloubil tradici reklamního užívání data 1598.
- 2) KOLAFOVÁ, Antonie: *Dějiny města Protivína a připojených osad do roku 1918*. Protivín 1998, s. 59; SMOLKOVÁ, Anna – ŠEDA, Oldřich: *Protivínský pivovar v proměnách času (K tradovanému 400. výročí založení pivovaru)*. Jelmo 1998, s. 7; JÁKL, Pavel: *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*, II. díl, Jižní Čechy. Praha 2010, s. 522.
- 3) KOVÁŘ, Daniel: *Strážek k nejstarším dějinám pivovaru v Žirovnici*. Vlastivědný sborník Pelhřimovska, č. 23, 2017, s. 107–110.
- 4) KOVÁŘ, Daniel: *Listy dobrého přátelství II. Dodatek k edici pramenů z Archivu města Českých Budějovic k dějinám Vodňan v první polovině 16. století*. Vodňany a Vodňansko, č. 11, v tisku (zde bude otištěn celý text dokumentu).
- 5) Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv města České Budějovice, Tématická řada, Politická správa – korespondence (tato část fondu je dosud nezpracovaná, nelze tedy vyloučit ještě budoucí přesun dokumentu v rámci Tématické řady).

telé Vodňan nechali přeložit do latiny stížnost či suppliku ke králi Ferdinandovi I., namířenou proti jednání Vojtěcha z Pernštejna a některých držitelů rytířských statků v okolí, kteří svým poddaným zakazovali vozit na vodňanský trh obilí a odebírat vodňanské pivo. Vojtěch z Pernštejna, tehdejší zástavní pán na Hluboké a Protivíně, kromě toho ohrozil hospodářské zájmy Vodňan i tím, že se v okruhu jejich milového práva rozhodl zřídit nový pivovar se sladovnou.

Neověřený záznam Petříkova svědectví v příslušné části zní: „*Nadto že pan Vojtěch z Pernštajna na velikou zhoubu jich pivovar a sladovnu znova sobě stavěti dāti chce⁶ na panství protivínském ne daleko od města Vodňan proti jich obdarování a svobodám, kterýchž jsú vždycky v užívání byli, a Jeho Královská Milost jim milostivě potvrditi ráčil*“. Pod svědectvím je opsán latinský překlad stížnosti, obsahující pasáž: „*A ještě k větší záhubě našeho města má pan z Pernštejna v úmyslu postaviti pivovar* [doslova „dílňu k výrobě piva“] *na panství Protivín, blízko od města, ne dále než půl míle,⁷ proti privilegiím a obdarováním téhož města*“ (v originálním znění *Quam iterum in maiorem nostre civitatis destructionem dominus de Pernsstein intendit novam officinam conficiende cervisie extruere in dominio Protiwin, civitati proximo non distante medium milliare, contra privilegia et donationes istius civitatis*).

Text bohužel postrádá vlastní dataci, a tak se k jeho přibližnému ukotvení v čase můžeme dobrat pouze rozбором obsažených skutečností. Po vnější stránce je důležitým vodítkem, že druhá strana téhož listu nese záznam Petříkovou rukou o koupi dvora, datovaný 17. září 1543, a lze předpokládat, že papír byl z obou stran popsán zhruba ve stejné době.

Budějovický písař Petřík zpětně dosvědčuje, že překlad suppliky Vodňanských do latiny pořídil v čase konání zemského sněmu v Českých Budějovicích za osobní přítomnosti panovníka, což bylo zhruba před třinácti lety („*tomu jest již okolo XIII let*“). Univerzitně vzdělaný Petřík, který nedávno překročil čtyřicítku a v úřední praxi běžně pracoval s daty, jistě měl velmi reálný odhad času, a můžeme proto považovat jeho údaj za spolehlivý. Z našeho pohledu ovšem není uplynulých třináct let vlastně podstatných, důležitější je doba, kdy mělo dojít k překladu suppliky – zemský sněm v Českých Budějovicích za účasti Ferdinanda I. probíhal opakovaně, a to v červenci 1529, v lednu 1530, v červenci 1531 a snad i na jaře téhož roku.⁸ V našem kontextu přichází do úvahy pouze červenec 1529 nebo leden 1530, neboť během

roku 1530 Jan Petřík přešel do služeb pánů z Hradce a zpět do úřadu budějovického písaře se vrátil teprve roku 1536.⁹

Stížnost Vodňanských proti úmyslu Vojtěcha z Pernštejna postavit v Protivíně pivovar a sladovnu proto spadá buď do léta 1529, nebo do začátku roku 1530. V té době tedy pivovar ještě neexistoval, ale už musely být podniknuty určité kroky k jeho založení, které neunikly pozornosti městské rady ve Vodňanech. Ve světle těchto zjištění se jeví jako pravděpodobné, že právě výstavby pivovaru se týká zmínka z roku 1530, kdy král Ferdinand I. dovolil Vojtěchovi z Pernštejna prostařit na protivínském zámku částku 1.000 kop grošů.¹⁰ Správa hlubocko-protivínského dominia si už před vlastním spuštěním výroby připravovala půdu pro výhradní prodej piva na svém území, a zakázala proto odběr piva z Vodňan. Až do té doby bylo nejspíše vodňanské pivo v krčmách okolo Protivína tolerováno, neboť dřívější majitelé statku vlastní výrobu neměli a pernštejnský pivovar na Hluboké asi nestačil pokrýt spotřebu vzdálené oblasti. Teprve když dominium někdy koncem dvacátých let převzal Vojtěch z Pernštejna, nechal v zájmu zvýšení výnosu vybudovat nový pivovar v Protivíně, a stanovil současně rajón, v němž měl být uvařený nápoj odebrán. Zpětně to potvrzuje smlouva z 29. listopadu 1540, kdy Vojtěchův bratr a dědic Jan z Pernštejna postoupil protivínské zboží své sestře Bohunce a jejímu manželu Ondřeji Ungnadovi, „*i s krčmami od panství hlubockého k pivovaru protivínskému obrácenými*“.¹¹

Založení původně pernštejnského pivovaru v Protivíně tedy můžeme s velkou pravděpodobností položit do roku 1530, a známe také okolnosti a důvody, které k tomu vedly. Podobně přesným datem se může prokázat jen málokterý tradiční pivovar v Čechách, nepočítáme-li ovšem moderní průmyslové podniky z 19. století, jejichž počátky jsou samozřejmě dokladovány nesrovnatelně lépe.

6) V původním textu bylo „dal“, dodatečně upraveno na „dāti chce“.

7) Vzdálenost od vodňanské brány po historické trase silnice k protivínskému zámku činí 6,5 kilometru, tedy skutečně půl míle (pivovar v Protivíně se původně nacházel v těsném sousedství zámku).

8) HUYER, Reinhold: *Regentenbesuche in Budweis 1265–1895*, České Budějovice 1898, s. 13–14; GÉVAY, Anton von: *Itinerar Kaiser Ferdinand's I. 1521–1564*. Wien 1843. Podle tohoto itineráře jsou Ferdinandovy pobyty v Českých Budějovicích datovány do období 9.–21. 7. 1529, 15.–16. 10. 1529, 10.–28. 1. 1530, 8.–27. 3. 1531, 6.–14. 4. 1531 a 4.–31. 7. 1531; na základě místních pramenů lze tyto intervaly ještě mírně upravit, respektive rozšířit v řádu několika dnů.

9) PLETZER, Karel: *Českobudějovický písař Jan Petřík z Benešova (Příspěvek k dějinám české literatury XVI. století)*. Jihočeský sborník historický, roč. 28, 1959, s. 18. Naopak osobnost písaře Jana z Vodňan je v naší souvislosti irelevantní, neboť působil ve službách vodňanské obce nepřetržitě v rozmezí let 1518–1557 – viz STUCHLÁ, Pavla a kol.: *Paměti vodňanských domů, díl I., 1480–1654*. Vodňany 2003, s. 12.

10) SEDLÁČEK, August: *Hrady, zámky a tvrze království Českého, VII. díl*. Písecko. Praha 1890, s. 237.

11) KOLAFOVÁ, Antonie: *Dějiny města Protivína*, s. 59.

K POČÁTKŮM NOVODVORSKÉ POHODNICE A PŘÍCHODU KATA ANTONÍNA NYMBURSKÉHO DO PÍSKU

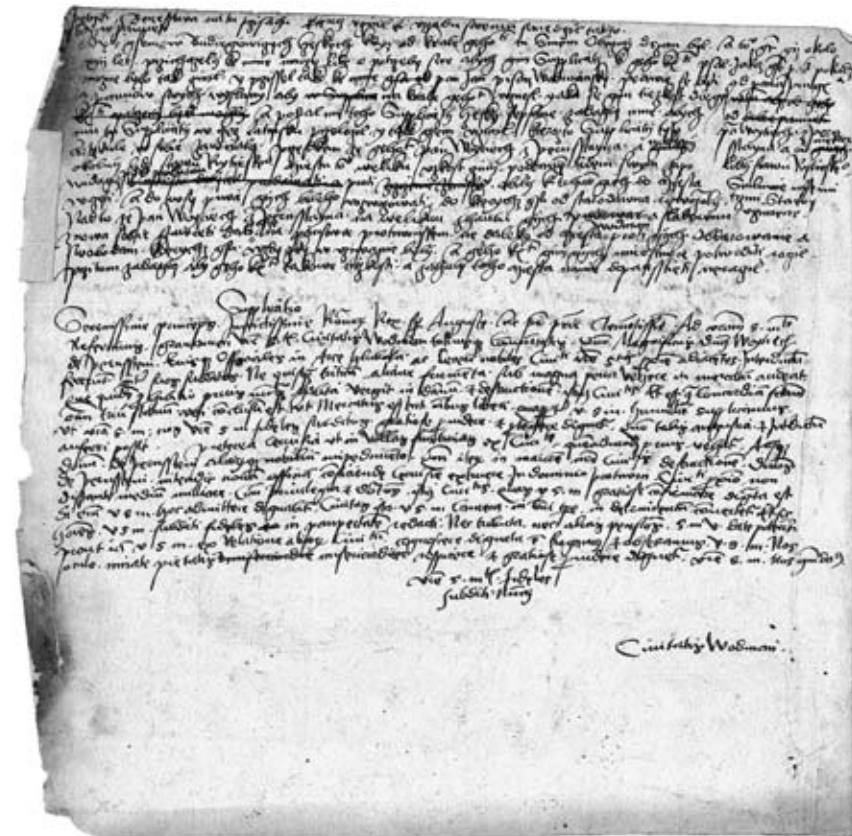
„Za Novými Dvory na úpatí Ostrého vrchu jest samota U Nimburských. V pěkné poloze a tmavě zeleným pozadím lesních stěn nepřipomíná nijak dnešního svého účelu, a neznámý sotva tuší, že je zde od starodávna pohodnice, a že zde bývalo v 18. století sídlo píseckého mistra popravního.“

(Theodor Kopecký, 1920)

Budova bývalé novodvorské pohodnice a katovny se nachází jeden kilometr jihovýchodně od Nového Dvora na samotě v údolíčku na okraji lesa pod Ostrým vrchem (539 m n. m.). Od města Písku je vzdálena přibližně sedm kilometrů vzdušnou čarou směrem jihovýchodním. O historii pohodnice bylo v minulosti publikováno několik pojednání, jež se však zabývala pouze obdobím, kdy zde sídlila rodina Nymburských, a hlavní pozornost pochopitelně věnovala píseckému katu Antonínu Nymburskému (v soudobých pramenech též psanému jako Nimburský, Limburský či Lymburský).¹ Pohodnice však existovala již před příchodem mistra ostrého meče, jenž ve službách královského města Písku působil od roku 1751 až do své smrti v roce 1795. Právě na toto období před rokem 1751 se chce zaměřit i následující článek.²

K založení pohodnice došlo zřejmě na počátku 18. století, v písemnostech píseckého městského archivu a matrikách písecké farnosti ze 17. století se totiž žádné záznamy o obecním pohodném či rasovi nenalézají.³ Až při sezení písecké městské ra-

- 1) Studie o píseckém katu Antonínu Nymburskému a novodvorské pohodnici či katovně jsem pro potřeby tohoto článku rozdělil do dvou skupin. 1) Práce, podle nichž kat Nymburský vstoupil do služeb města již roku 1750: Václav ZVONAR [= Theodor KOPECKÝ], *Ze zápisníků píseckého kata*, Otava, 5, Písek 1920, č. 5–6, s. 72–73. Josef PELIKÁN, *Mistr ostrého meče*, Písecké listy, 6. září 1934, č. 36, s. 1–3. Jiří PRÁŠEK, *Výstava o hrdelním soudnictví*, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1996 s odbornými přílohami, Praha 1997, s. 37–69. TÝŽ, *Deník píseckého kata*, Písek 2004. Vladimír ŠINDELÁŘ, *Cesta na popraviště*, Praha 1997, s. 271–277. TÝŽ, *Příběhy zpod šibenice. Hříchy, zločiny a tresty lidu jihočeského v průběhu staletí*, Písek 2001, s. 156–160. TÝŽ, *Cesta na popraviště. Příběhy z českých zemí*, Praha 2012, s. 270–279. Alois SASSMANN, *Kořeny I*, České Budějovice 2007, s. 145–146. Jan VYHLÍDKA, *Lexikon nedotknutelných*, Praha 2013, s. 535. 2) Práce, podle nichž byl Nymburský do městských služeb přijat až roku 1751: Jiří PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, Písek 2000, s. 128–130. Obě datace mají svůj původ patrně v ne zcela přesně formulované pasáži v prvním dílu Sedláčkových dějin Písku, jež se týká právě příchodu kata Nymburského do Písku. Srov. pozn. 61.
- 2) Dalším cílem článku je na základě dosud nevyužitých pramenů prokázat, že Nymburský se píseckým katem nestal roku 1750, ale právě až roku následujícího.
- 3) V píseckých obecních účtech, radních manuálech ani ve výkazech deputátů pro obecní zaměstnance ze 17. století se žádné zmínky o pohodném neobjevují. Srov. Státní okresní archiv (dále SOKA) Písek, Archiv města (dále AM) Písek, sign. Add 2–7, obilní účty z let 1681–1702; sign. B II 3–19, obecní počty z let 1616–1716; kn. 307–311 a 313–325, Manuály (protokoly) radní z let 1625–1704.

Pamětní záznam a latinský překlad supliky města Vodňan ke králi Ferdinandovi, obsahující nejstarší zjištěnou zmínku o pivovaru v Protivíně. Státní okresní archiv České Budějovice.

dy dne 12. června 1705 byl „pro jednou za pohodnýho“ přijat milevský právní posel neboli městský biřic, kterému byl vyměřen roční plat 16 zlatých a jako naturální deputát čtyři strychy žita a jeden strych hrachu.⁴ Nový zaměstnanec města Písku, psaný jako „pohodlný“, byl krátce nato, 16. července 1705, zanesen i do deputátní tabe-ly městských úředníků a služebníků, podle níž mu každoročně příslušelo 16 zlatých služného a čtyři strychy žita deputátu. O hrachu však v deputátní tabele není žádná zmínka.⁵ Vedle toho mu město ještě vydávalo jednoho kapra „ke Štědrému večeru“, jak to dokládají obecní účty z let 1722 a 1723.⁶

Působišťem nového pohodného (neboli rasa) se měl podle všeho stát právě Nový Dvůr, neboť v zápisu o jeho přijetí se současně hovoří o výměře obecních polí užívaných novodvorským polním mistrem z místního panského dvora.⁷ Poplužní dvůr zvaný Nový byl městem Písek založen na počátku 17. století, jak to dokládají účetní záznamy z let 1606–1607. Za třicetileté války byl zcela zničen a k jeho obnově došlo až na konci 17. století.⁸ Ke dvoru patřil i ovčín, již roku 1693 se připomínají šafář a ovčák z Nového Dvora.⁹ Výběr místa pro pohodnici nebyl náhodný, ve dvoře a ovčíně totiž docházelo k častým úhynům hospodářských zvířat. Máme k dispozici pozdější zprávu ze 14. května 1800, podle níž novodvorský pohodný nejvíce zvířecích mršin vyvážel z obecních ovčínů v Purkraticích a právě v Novém Dvoře.¹⁰ Svou roli bezesporu sehrála i odlehlost Nového Dvora od Písku, pro stavby tohoto druhu příznačná.¹¹ Pohodnice byla zbudována na dominikálním pozemku v jihovýchodním

výběžku píseckého panství, od hranice se sousedním protivínským panstvím ji dělilo zhruba jen půl kilometru.¹²

Podle důchodních účtů z let 1736 až 1749 měl pohodný roční plat 12 zlatých, tedy o čtyři zlaté méně než podle vyměření z roku 1705. Jen pro srovnání, stejný plat tehdy pobírali i městští hajní a o něco méně, 10 zlatých ročně, myslivci.¹³ V nezměněné výši zůstal jeho naturální deputát, roku 1749 dostával pohodný čtyři strychy žita a jednoho kapra.¹⁴ Od konce čtyřicátých let 18. století mu byla vedle stálého platu vyplácena ještě zvláštní odměna za čištění kanálů neboli „prázdnění a puco-ování stok“ v městě Písku. Roku 1748 si tak navíc přišel na 5 zlatých 50 krejcarů, roku 1749 dokonce na 12 zlatých 10 krejcarů (neboli stejnou částku, jakou činilo jeho služné) a roku 1750 na 4 zlaté.¹⁵

Nejstarší dochovaný předpis povinností novodvorského pohodného nalezneme až v písemné žádosti bývalého kata Antonína Nymburského, kterou 13. května 1789 přednesl před píseckým magistrátem. V souvislosti se zrušením trestu smrti¹⁶ a výpovědí z katovského místa Nymburský požádal magistrát, aby mohl zůstat v jeho službách jako drnomistr („Wasenmeister“) neboli pohodný a aby mu byl také mírně navýšen plat a deputát. Jak napsal, drnomistr byl v rámci své služby povinen bezplatně vyvážet uhynulý dobytek patřící měšťanstvu, dále zdarma odvádět „purkrabskému“ (zřejmě myšleno důchodenskému) úřadu kůže stažené z poslého obecního dobytka a také čistit všechny soukromé kanály („alle salvo honore Privat Graben“) ve městě Písku. Bývalý mistr ostrého meče nám tak vlastně zanechal doklad o závazcích, jaké měli pohodní vůči své písecké vrchnosti v předchozí době.¹⁷

Novodvorským pohodným ovšem plynuly příjmy i z jiných aktivit, o nichž jsme podrobněji zpraveni hlavně z doby Antonínova syna Matěje Nymburského (1767–1846), jenž byl drnomistrem ve službách města Písku od roku 1795. Patřily mezi ně

4) SOKA Písek, AM Písek, kn. 326, Manuál radní z let 1704–1705, fol. 56v. K možnému přepočtu strychů: 4 staročeské strychy (korce) = 3,74 hl, 4 písecké korce (1. polovina 17. století) = 4,02–4,16 hl, 4 vrchovaté písecké korce (počátek 19. století) = 4,3 hl. Srov. Gustav HOFFMAN, *Metrológická příručka pro Čechy, Moravu a Slezsko do zavedení metrické soustavy*, Plzeň – Sušice 1984, s. 66 a 87.

5) Viz SOKA Písek, AM Písek, kn. 14, Kniha domovní liliové barvy z let 1693–1715, fol. 179v. K červenci roku 1705 také poprvé zmiňuje pohodného ve službách písecké obce August SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl I. Od nejstarší doby až do zrušení král. úřadu*, Písek 1911, s. 278.

6) SOKA Písek, AM Písek, kn. 154, Kniha městských počtů z let 1719–1724, fol. 113r.

7) SOKA Písek, AM Písek, kn. 326, Manuál radní z let 1704–1705, fol. 56v.

8) K historii Nového Dvora viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 96, 102, 160 a 313. TÝŽ, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl III. Dějiny zvláštních částí*, Písek 1913, s. 48–49. Lubor LUDVÍK – Jiří PRÁŠEK, *Písecké ulice, náměstí, samoty a komunikace*, Písek 1998, s. 143.

9) Viz SOA Třeboň, Sbírka matrik Jihočeského kraje (dále Sbírka matrik), Farní úřad (dále FÚ) Písek, kn. 6, Matrika narozených 1685–1727, pag. 81 a 84 (v DigiArchivu snímky 44 a 45).

10) SOKA Písek, AM Písek, kart. 1343, sign. D II Nymburský.

11) Srov. např. Rudolf KRYL, *Jihočeskí drnomistři v 18. století*, Jihočeský sborník historický, 23, 1954, s. 127–130. Jutta NOWOSADTKO, *Scharfrichter und Abdecker. Der Alltag zweier „unehrlicher Berufe“ in der Frühen Neuzeit*, Paderborn – München – Wien – Zürich 1994, s. 118–161. Roman MUSIL, *Katí a katovny na Jesenicku v 17. a 18. století*, Jesenicko. Vlastivědný sborník, 2, 2001, s. 5–15. Jindřich FRANCEK, *Katí a pohodní v Pardubicích*, Sborník příspěvků vydaný k 60. narozeninám Vladimíra Kaláby, Pardubice 2001, s. 47–48. Jiří FIALA, *Z historie katovského řemesla v Olomouci. I. Olomoučtí katí a katovna*, Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci. Společenské vědy, 2007, č. 294, s. 36–49. A. SASSMANN, *Kořeny 2*, České Budějovice 2008, s. 15–17.

12) Viz Wiehlova mapa všech píseckých obecních lesů z roku 1818. SOKA Písek, AM Písek, sign. AI 496.

13) SOKA Písek, AM Písek, kart. 547–551, sign. B II 25–34, obecní počty z let 1736–1749.

14) SOKA Písek, AM Písek, kart. 551, sign. B II 34/1, výkaz o výdeji obilního a solného deputátu za první čtvrtletí roku 1749; kart. 327, sign. Arr 16, rybní účet 1749.

15) SOKA Písek, AM Písek, kart. 550, sign. B II 33, důchodní účet z roku 1748; kart. 551, sign. B II 34/1, důchodní účet z roku 1749; kart. 553, sign. B II 35, důchodní účet z roku 1750.

16) Trest smrti (s výjimkou případů, kdy se mělo postupovat podle stanného práva) zrušil Všeobecný zákoník o zločinech a jejich trestání, jenž byl pro Čechy, Moravu, Slezsko, rakouské země, Terst a Gradišku vydán patentem císaře Josefa II. ze 13. ledna 1787 a jenž vstoupil v platnost 1. května téhož roku. Srov. *Josephs des Zweyten Römischen Kaisers Geseze und Verfassungen im Justizfache... in dem siebenten Jahre seiner Regierung*. Prag – Wien 1788, s. 12, § 20 I. části (patent č. 611 ze 13. 1. 1787). Obecně k zákoníku viz Václav ŠOLLE, *Trestní soudnictví v době předběžné v českých zemích*, Sborník archivních prací, 12, 1962, s. 91–93 a 102.

17) SOKA Písek, AM Písek, kart. 905, sign. B IV 56. O žádosti a jejím vyřízení se ne zcela přesně zmiňuje A. SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl II. Od zřízení král. úřadu až do dnešní doby*, Písek 1912, s. 13.

odchyt a hubení volně pobíhajících psů ve městě a vsích na píseckém panství, likvidace uhynulých zvířat od soukromých osob a c. k. armády a vedlejší příjmy s tím spojené (v případě novodvorské pohodnice máme písemně doloženo jen obchodování se staženými kůžemi a kožešinami, z jiných rasoven je ovšem známe i vaření klišu z rohoviny, kostí, kopyt či šlach, výroba různých kožených předmětů, jako řemeny, biče či úvazky, prodej zvířecího tuku a přes opakované úřední zákazy i masa z mršin), dále léčení lidí a zvířat, pohřbívání sebevrahů, užtky ze zemědělského hospodářství při pohodnici a také příjmy z peněžních půjček.¹⁸

O činnosti novodvorských pohodných v první polovině 18. století toho však mnoho konkrétního nevíme. V již zmíněných důchodních účtech jsou zpravidla titulováni jako „s. v. pohodný“, „s. v. pohodlný“ či „s. v. obtekr“ (od německého výrazu Abdecker). Zkratka „s. v.“, znamenající salva venia neboli s odpuštěním či s dovolením za prominutí, uvozovala v tehdejších písemnostech slova vnímaná jako neslušná či nepatřičná. V píseckých účtech z té doby byla obvykle používána ve spojení s vepřovým dobytčím, kanály a žumpami a také s pohodnými,¹⁹ typickými příslušníky „sníženého“ či „nepočetného“ povolání.²⁰

Nahlížení na pohodné na píseckém panství však asi nebylo tak negativní, jak by se dalo usuzovat podle zmíněných účtů. Dokládají to matriky písecké farnosti, díky nimž také známe jména některých obyvatel novodvorské pohodnice. Prvním z nich byl **Václav Kuželka** „od Nového Dvora“, jako „pohodlný zdejší“ doložený počátkem roku 1706. Jeho ženě Alžbětě se 27. února téhož roku narodil syn Josef, který byl o den později pokřtěn. Křtu, jenž se konal patrně v píseckém děkanském kostele, byli přítomni hned tři tamní měšťané a tři měšťanky. Kmotrem („levans“), jenž malého Josefa držel na rukou, byl Nikodém Edlinger, vedle něj byli do matrice zapsáni ještě Václav Kameníček, Matěj Pakážík, Kateřina Poněšická, Alžběta Volfová a Voršila Kastelová. Ze zápisu však není zcela zřejmé, zda se jednalo o další kmotry (patrini) či svědky (testes). Každopádně je zajímavé, že tak vysoký počet píseckých měšťanů (v porovnání s křestními záznamy z té doby velmi neobvyklý) se shromáždil právě při křtu dítěte pohodného.²¹ Václav Kuželka by snad mohl být totožný s bý-

valým milevským biřicem, přijatým roku 1705. Jeho příjmení pak upomíná na stejnojmenný katovský a pohodnický rod.²²

Jako Kuželkův nástupce se v letech 1707–1717 připomíná pohodný **Matěj Křimický**, zřejmě příbuzný s rodem Křimických. Měl blízký vztah k Heřmani, při křtech všech jeho dětí byl jako kmotr či svědek přítomen aspoň jeden heřmaňský soused či sousedka.²³ Je tak možné, že před příchodem do Nového Dvora měl Křimický působit na rasovně na samotě Hájek (V Háji) u Heřmaně.²⁴

V letech 1720–1732 je na novodvorské „rasovně“ dosvědčen **Pavel Bur**, též nazývaný Pur či Bul, jenž byl schwarzenberským poddaným. Do Nového Dvora přišel z heřmaňské pohodnice na protivínském panství,²⁵ v matrikách je titulován jako „ras“, „pohodný“ či dokonce „polhotný“. Na novodvorské pohodnici také 28. září 1732 zemřel, když dosáhl věku údajných padesáti let. Před smrtí byl zaopatřen všemi svátostmi a 1. října 1732 byl pochován na hřbitově u putimského kostela sv. Vavřínce.²⁷

Následujícího roku mohl být zdejším pohodným **Jiří Hruška**, poddaný hlubockého panství, jenž podle matričního zápisu o křtu syna Šimona z 19. října 1733 bydlel

22) Jakýsi N. Kuželka byl kolem roku 1691 mistrem popravčím v Pelhřimově, Jan Kuželka se v letech 1738–1748 připomíná jako kat v Chlumci nad Cidlinou. Viz J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 181 a 489. Jindřich FRANCEK, *Katovské řemeslo v českých zemích*, Hradec Králové 2007, s. 61.

23) Matěji Křimickému a jeho ženě Dorotě se v Novém Dvoře narodily tyto děti: Alžběta (pokřtěna 14. 7. 1707), Kateřina (pokřtěna 8. 11. 1709) a Pavel (pokřtěn 15. 1. 1712). S manželkou Marií Magdalenou, jež je v matrice nazývána Magdalena či Mařena, měl děti Annu (pokřtěna 26. 7. 1714), Jakuba (pokřtěn 22. 7. 1716) a Ondřeje (pokřtěn 19. 11. 1717). SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 6, Matrika narozených 1685–1727, pag. 221, 251, 289, 333, 364, 387 (v DA snímky 114, 129, 148, 172, 187, 197).

24) Matriky heřmaňské farnosti se dochovaly až pro dobu od roku 1716. K pohodnickému rodu Křimických a poloze heřmaňské rasovny srov. J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 180 a 480. O pohodnici (dnes čp. 64), jinak zvané Piklovna, psali také Věra MATOUŠOVÁ – Petr MATOUŠ, *Heřmaň (dějiny obce a života zdejších obyvatel) turistický průvodce krajem Václava Kršky a Jana Čárka*, Heřmaň 2008, s. 56.

25) Dne 27. 3. 1718 byl v heřmaňském kostele pokřtěn Vojtěch, syn Pavla Bura, pohodného z Heřmaně, a jeho ženy Mariany. Srov. SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Heřmaň, kn. 1, Matrika narozených, oddací a zemřelých 1716–1747, pag. 18 (v DA snímek 10). K pohodnickému rodu Bůrů (jinak Bourů, Buhrů, Bulů, Burů, Pourů či Studených) a působení Pavla Bura v Heřmani viz J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 33–34.

26) Pavlu Burovi a jeho ženě Marii (jinak Mařeně, Marianě, Marii Magdaleně, Markytě !) se v rasovně narodily tyto děti: Ondřej (pokřtěn 28. 11. 1720), Václav (pokřtěn 14. 2. 1722), Kateřina (pokřtěna 1. 4. 1724), Mariana (pokřtěna 14. 2. 1725), Vojtěch (pokřtěn 22. 3. 1727), Kateřina (pokřtěna 19. 4. 1728), Alžběta (pokřtěna 19. 9. 1729) a Pavel (pokřtěn 12. 1. 1732). Viz SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 6, Matrika narozených 1685–1727, pag. 440, 451, 485, 500 a 538 (v DA snímky 225, 230, 247, 255 a 274); kn. 7, Matrika narozených 1727–1743, fol. 6r, 18v a 39r (v DA snímky 9, 22 a 42). Jako schwarzenberský poddaný je Pavel Bur nazýván v záznamu z 19. 2. 1732 o svatbě jeho dcery Markyty s Pavlem, synem Petra Turka, pohodného z Chyňavy u Hosína na hlubockém panství. Viz SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 31, Matrika oddací 1685–1735, pag. 144 (v DA snímek 75).

27) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 48, Matrika zemřelých 1727–1745, fol. 21v (v DA snímek 24).

18) Srov. Jiří PEŠTA, *Písecký drnomistr Matěj Limburský aneb Nymburský (1767–1846). Životopisný portrét příslušníka „sníženého“ povolání*, vyjde v Jihočeském sborníku historickém, 89, 2019.

19) SOKA Písek, AM Písek, kart. 547–551, sign. B II 25–35, obecní počty z let 1736–1750.

20) Z bohaté literatury týkající se „nečestnosti“ a „sníženosti“ katů a pohodných např. viz Albrecht KELLER, *Der Scharfrichter in der deutschen Kulturgeschichte*, Bonn – Leipzig 1921, s. 114–138. Wolfgang OPPELT, *Über die „Unehrlichkeit“ des Scharfrichters*, Lengfeld 1976. Gisela WILBERTZ, *Scharfrichter und Abdecker im Hochstift Osnabrück. Untersuchungen zur Sozialgeschichte zweier „unehrlicher“ Berufe im nordwestdeutschen Raum vom 16. bis zum 19. Jahrhundert*, Osnabrück 1979, s. 287–334. J. NOWOSADTKO, *Scharfrichter*, s. 263–330. Richard van DÜLMEN, *Bezectní lidé. O katech, děvkách a mlynářích. Nepočetnost a sociální izolace v raném novověku*, Praha 2003, s. 41–60.

21) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 6, Matrika narozených 1685–1727, pag. 195 (v DA snímek 101).

„za Novým Dvorem pod hory“.²⁸ Hruškovi patřili mezi proslulé pohodnické rody,²⁹ plnou jistotu v této věci však pochopitelně nemáme. Můžeme se tak jen dohadovat, zda je tento Jiří Hruška totožný s pohodným, jenž je zmiňován v souvislosti s písecnou popravou sodomity Víta Pavlíka dne 8. října 1733. Pohodný si tehdy vysloužil odměnu ve výši 1 zlatého a 12 krejcarů za zabití a rozčtvrcení krávy, která pak byla upálena na hranici spolu s nešťastným delikventem.³⁰

Podle zápisů z let 1735 až 1741 na pohodnici tehdy působil **Sebastian Litter** (též Littr, Lytr či Lyther), jehož profese je v příslušných matrikách psána ve formě „pohodný“, „pohodlný“, německy „Ableger“ nebo nepřesně latinsky „caprophorus“. Litter pocházel z Bavorska, jeho otec Michal byl pohodným v Moosburgu an der Isar (neboli „v Babořích v Musu“). Dne 16. dubna 1731 se Šebestián „Lyther“ v čížovském kostele oženil s Annou Marií, dcerou pohodného Matěje Schnyrla (Schnidla) z Dudin u Bošovic.³¹ Na pohodnici v Novém Dvoře jsou poprvé doloženi 23. dubna 1735, kdy „Sebastian Lytr, caprophorus prope Civitate Regia Piseccensi“ (Sebastian Lytr, pohodný poblíž královského města Písku) byl v heřmaňském kostele sv. Jiljí svědkem při křtu Vojtěcha, jenž se předchozího dne kolem páté hodiny k večeru narodil v Heřmani Dorotě Kašparové z města Počátek. Za kmotra šel Vojtěchovi heřmaňský pohodný Pavel Ton (Tonner) a druhou svědkyní byla jeho žena Dorota, což mimochodem vypovídá o přátelských vztazích mezi oběma pohodnicemi.³² Tomu nasvědčuje i záznam o křtu Mariany Hruškové, dcery Víta Hrušky, podruha u heřmaňského pohodného, z 6. června 1740, již byla za kmotru Litterova manželka. Sám Litter, „pohodlný též z Novýho Dvora“ pak byl při křtu jedním ze svědků.³³ Litter nebyl poddaný, ale svobodného stavu, jak mu to bylo také dosvědčeno při svatbě roku 1731, a měl i vlastní zaměstnance. Roku 1737 se na pohodnici v Novém Dvoře připomínají František Šlehova (pocházející zřejmě z katovského a pohodnického rodu Šlehovertů či Šlehuvertů)³⁴ a jeho žena Dorota, „lidé sloužící pohodného“. Za kmotra při křtu jejich syna Sebastiana dne 2. dubna 1737 šel právě pohodný Litter, svědkyní pak byla jeho manželka Anna.³⁵ Sebastian Litter byl rovněž 22. července 1740 kmotrem na křtu Jakuba Hortmana, jehož rodiči byli Jiřík a Kateřina Hortmanovi, snad spříznění s německým pohodnickým a katovským rodem Hartmannů.

Byli popsáni jako „lidi přichozi, praví se býti svobodní“, zdržující se tehdy na novodvorské pohodnici.³⁶ Tam se také Sebastianu a Anně Marii Litterovým, „lidem svobodným, kšeftu svého pohodným“, narodila dcera Anna, jež byla pokřtěna 24. července 1741.³⁷ Roku 1747 již Sebastian Littr působil na drhovelském panství,³⁸ patrně právě na samotě Dudiny, kde také 11. září 1791 zemřel. V příslušném matričním zápisu je poznamenáno, že „Lytr Sebastian, pohodlnej, vdovec,“ byvše „věkem sešlejš“ se prý dožil věku rovných sta let a údaj o jeho věku, bezpochyby nadsazený, je také výrazně potvrzen.³⁹

Roku 1750 se na pohodnici „za Novou Vsí“ („post Novam villam“) neboli za Novým Dvorem připomínají hned tři její obyvatelé: v lednu a prosinci **Josef Sládek**,⁴⁰ v září **Daniel Žižka**⁴¹ a v říjnu **Matěj Fiala**.⁴² Všichni tři byli svobodní (t. j. nebyli poddáni žádné vrchnosti) a pocházeli z pohodnických rodů,⁴³ pouze u Žižky je však v matrice výslovně poznamenáno, že byl pohodným („excoriator“).⁴⁴

V polovině téhož roku se v Písku odbývala velká poprava. Původně byla naplánována na pátek 3. července 1750, delikvent Adam Kreš měl být pro rozličné krádeže a porušení hrdelního reversu stát mečem. Spolu s ním měl být podle původního rozsudku pro krádeže oběšen i jeho syn a společník v zločinu Matěj Kreš, jemuž však byla jen pár dní před popravou udělena milost. Místo trestu smrti tak byl odsouzen k vysekání cejchu R (relegatus) na zádech, poté měl během tří městských trhů stát s provazem na krku

36) Tamtéž, fol. 121v (v DA snímek 125). K rodu Hartmannů viz Johann GLENZDORF – Fritz TREICHEL, *Henker, Schinder und arme Sünder. Erster Band*, Bad Münden am Deister 1970, s. 389–392.

37) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 7, Matrika narozených 1727–1743, fol. 130r (v DA snímek 133).

38) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Heřmaň, kn. 1, Matrika narozených, oddací a zemřelých 1716–1747, pag. 344 (v DA snímek 174), zápis o narození a křtu Vojtěcha Tona, syna heřmaňského pohodného Vavřince Tona a jeho ženy Magdaleny dne 23./24. 4. 1747, jemuž byl za kmotra „Sebastianus Lytr Drhowlio“ a za svědkyni „Anna Maria Lytroviana Drhowlio“.

39) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Čížová, kn. 18, Matrika zemřelých 1755–1820, pag. 176 (v DA snímek 90). O pohodném Šebestiánu Litrovi († 12. 9. 1791 Bošovice 11) a jeho dceři Anně (* 1741 Nový Dvůr), jež se roku 1757 v Čížově provdala za bošovického pohodného Bartoloměje Neubergera, píše také J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 196. Z matričních zápisů však nijak nevyplývá, že by Litter byl roku 1741 na Novém Dvoře pouhým pomocníkem pohodného, jak uvádí citovaný autor.

40) 7. 1. 1750 byl pokřtěn Melichar, syn Josefa a Anny Sládkových „z pohodnice“, který ale již 12. 1. 1750 zemřel, a sice „post Novam villam“. 17. 12. 1750 byl pokřtěn Tomáš, syn Josefa a Anny Sládkových „z pohodnice“. Viz SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 8, Matrika narozených 1743–1750, fol. 86r a 97v (v DA snímky 89 a 101); kn. 49, Matrika zemřelých 1745–1751, fol. 27r (v DA snímek 29).

41) 4. 9. 1750 za Novým Dvorem („post Novam villam“) zemřela ve věku přibližně 7 let Tereza, dcera Daniela Žižky, „excoriatoris“. Viz SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 49, Matrika zemřelých 1745–1751, fol. 31v (v DA snímek 34).

42) 4. 10. 1750 byla pokřtěna Kateřina, dcera Matěje a Alžběty Fialových „z pohodnice“. Viz SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 8, Matrika narozených 1743–1750, fol. 94r (v DA snímek 97).

43) Srov. J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 62 (Fiala), 281 (Sládek) a 377 (Žižka).

44) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 49, Matrika zemřelých 1745–1751, fol. 31v (v DA snímek 34).

28) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 7, Matrika narozených 1727–1743, fol. 57v (v DA snímek 61). Jeho manželkou byla Alžběta, rovněž poddaná hlubockého panství.

29) Srov. J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 146–150.

30) K případu viz Vladimír ŠINDELÁŘ – Jiří PEŠTA, *Hrdelní příběhy z Prácheňska*, Praha 2006, s. 92–101.

31) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Čížová, kn. 12, Matrika oddací a zemřelých 1699–1777, pag. 128 (v DA snímek 64).

32) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Heřmaň, Matrika narozených, oddací a zemřelých 1716–1747, pag. 357 (v DA snímek 181).

33) Tamtéž, pag. 271 (v DA snímek 137).

34) K nim srov. J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 289–293.

35) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 7, Matrika narozených 1727–1743, fol. 101v (v DA snímek 105).

na píseckém pranýři a nakonec měl být po složení hrdelního reversu pod trestem ztráty hrdla navěky vypovězen z císařských a královských německých dědičných zemí, království uherského a „kde by Ji Císařská Královská Milost své sídlo míti ráčila“. Město Písek nemělo svého vlastního kata, a proto se již 27. června 1750 městská rada obrátila na českobudějovického rychtáře, aby do Písku k exekuci vyslal tamního mistra popravního.⁴⁵ Antonín Herrmann, jenž byl v letech 1726–1762 popravčím v Českých Budějovicích,⁴⁶ se však nakonec z neznámého důvodu nemohl dostavit, a poprava tak musela být odložena na sobotu 11. července 1750. K jejímu provedení již nebyl povolán Herrmann, ale mistr ostrého meče Antonín Nymburský, jenž teprve krátce působil ve službách královského města Tábora a jenž předtím, prokazatelně již od roku 1749, sbíral zkušenosti po boku svého otce, pražského kata Jana Nymburského († 14. 5. 1750).⁴⁷ Krešovu popravu a cejchování jeho syna však mladý tábořský kat, jemuž tehdy bylo zhruba jen dvacet let,⁴⁸ zvládl zřejmě k všeobecné spokojenosti, ve svém deníku si o ní učinil následující poznámku: „Roku 1750 dne 11. Juli byl Adam Křiš sťatej. Toho dne jeho syn Matěj Křiš dostal literu R v Písku.“⁴⁹ Za celou exekuci pak z píseckého obecního důchodu obdržel velmi slušnou odměnu v souhrnné výši 33 zlaté 28 krejcarů.⁵⁰

I to bylo zřejmě důvodem, proč záhy po popravě⁵¹ „Antonín Lymburský, mistr popravní z královského města Tábora,“ podal na písecké radnici písemnou žádost, aby „do zdejšího královského města za mistra popravního přijatý, k tomu cíli jemu pohodnice

45) SOKa Písek, AM Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 31r, radní zápis z 22. 4. 1750, body 1 a 5; fol. 50v, radní zápis z 27. 6. 1750, bod 1; fol. 51v, radní zápis z 1. 7. 1750, bod 1.

46) Reinhold HUYER, *Aus Alt/Budweis*, Budweis 1912, s. 33 a 37.

47) Jiří PRÁŠEK, *Deník píseckého kata*, Písek 2004, s. 7 a 12–13.

48) Přesné datum a místo narození Antonína Nymburského se mi zatím zjistit nepodařilo. V matričním zápise o jeho úmrtí z 13. 6. 1795 se uvádí, že zemřel ve věku 65 let, což by ukazovalo na rok narození 1730. K podobným údajům v matrikách zemřelých je ovšem třeba přistupovat s velkou opatrností. Srov. SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Putím, kn. 16, Matrika zemřelých 1784–1819, pag. 271 (v DA snímek 27).

49) J. PRÁŠEK, *Deník*, s. 13.

50) SOKa Písek, AM Písek, kart. 553, sign. B II 35, důchodní účet z roku 1750, účetní položka „Na arestanty“. Jen pro srovnání, za mnohem náročnější a podle josefinského trestního zákoníku z roku 1707 také lépe honorované popravy lámáním kolem si kat Nymburský na počátku 60. let 18. století vysloužil výrazně nižší odměny. Za popravu Josefa Kmuchy (lámání kolem shora dolů, zostřená o tažení dvou řemenů ze zad a utětí pravé ruky) v Horažďovicích 3. 4. 1761 dostal 19 zl. 57 kr. a za popravu Matěje Kodata (lámání kolem shora dolů) v Písku 12. 5. 1762 obdržel 11 zl. 48 kr. Srov. SOKa Klatovy, AM Horažďovice, kart. 8, katalogové číslo 758, sign. A V 73 u, účetní cedule pro kata Nymburského za Kmuchovu popravu ze 4. 4. 1761; kart. 8, kat. č. 760, sign. A V 73 t, celková vyúčtování Kmuchova procesu z 9. 4. 1761. Jiří PEŠTA, *Vražda pastýřky v Horním Lázu roku 1762 (Příspěvek k dějinám hrdelního soudnictví měst Rožmítálu pod Třemšínem a Písku)*, Podbrdsko, 25, 2018, s. 40–68, konkrétně s. 63. TÝŽ, *Horažďovický hrdelní proces s Josefem Kmuchou z Pozdýně (1759–1761)*, vyjde ve sborníku Podbrdsko, 26, 2019.

51) V. ŠINDELÁŘ, *Cesta na popraviště*, 1997, s. 272 a *Cesta na popraviště*, 2012, s. 271–272 uvádí, že se Nymburský hlásil o místo popravčího v Písku již počátkem roku 1750 a že popravu Adama Křiže [!] a cejchování jeho syna v červenci 1750 vykonal již coby písecký kat. Tato tvrzení však nemají žádnou oporu v pramenech.

a při městě habitací dána, pak jistý štanc a deputát vyvrhnutý“.⁵² Svou roli při jeho rozhodování možná sehrála i ta skutečnost, že tehdejší píseckým právním poslem neboli městským bříčem byl Jiřík Limburský či Nimburský, jenž je jako správce městské šatlavy doložen od roku 1736 až do své smrti v roce 1756.⁵³ Nelze vyloučit, že byl v příbuzenském poměru právě s Antonínem Nymburským, jenž je v píseckých radních zápisech z let 1750 a 1751 důsledně psán jako Limburský či Lymburský. Antonín by tak nepřicházel do zcela neznámého prostředí. Písecká městská rada katovu žádost projednávala na svém sezení 20. července 1750 a většinou hlasů (proti byl primas Václav Josef Paulin a radní Matěj Antonín Otto) rozhodla, že město Nymburského přijme do svých služeb, pokud se ovšem spokojí „s tím, co pohodný zdež požívá“.⁵⁴ S tímto řešením však Nymburský nebyl plně srozuměn, a na konci roku proto podal ještě dvě další supliky, na něž však městská rada při sezeních 16. a 31. prosince 1750 odmítla přistoupit.⁵⁵

Nymburský mezitím nadále setrval v Táboře, jako tábořský kat také 5. února 1751 ve Voticích popravoval Kateřinu Jankovskou, jež byla pro zavraždění svého dítěte (infanticidium) odsouzena k stětí mečem, vložení do hrobu, probodení srdce kulem a zahrabání.⁵⁶ Důvod Nymburského nespokojenosti z jednání s píseckým magistrátem objasňuje zápis městské rady z 30. března 1751: „Opakující Antonín Limburský, popravní mistr z Tábora, svou žádost strany příbytku při městě ostávati mocti, v té příčině pozůstaveno při předešlým již stalém snešení.“ Nymburský tedy stejně jako v červenci a prosinci roku 1750 požadoval nejen pohodnici u Nového Dvora, ale vedle ní ještě samostatné obydlí přímo ve městě Písku či v jeho těsné blízkosti („při městě habitací“). Písecký magistrát však byl ochoten uvažovat pouze o první možnosti. Téhož

52) SOKa Písek, AM Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 56r, radní zápis z 20. 7. 1750, bod 13. Vysvětlivky k textu: habitací = obydlí, byt; štanc = stálý roční plat.

53) Právnímu poslu Jiříku Limburskému či Nimburskému a jeho ženě Dorotě se v písecké šatlavě narodily děti Barbora (pokřtěna 3. 7. 1736), Sebastian (pokřtěn 2. 4. 1737), Dorota (pokřtěna 3. 8. 1738), Alžběta (pokřtěna 16. 11. 1739), Josef (pokřtěn 16. 12. 1741), František Josef (pokřtěn 26. 3. 1744), Anna Johana (pokřtěna 15. 4. 1746, † 19. 7. 1747) a Johana Magdalena (pokřtěna 5. 1. 1750). „Lictor“ Jiřík Limburský zemřel „in carcere“ 5. 4. 1756 ve věku údajných 45 let. Viz SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 7, Matrika narozených 1727–1743, fol. 84v, 101v, 104v, 116v, 138r (v DA snímky 88, 105, 108, 120, 138); kn. 8, Matrika narozených 1743–1750, fol. 10r, 38r, 86r (v DA snímky 13, 41, 89); kn. 49, Matrika zemřelých 1745–1751, fol. 294v (v DA snímek 16); kn. 50, Matrika zemřelých 1751–1764, fol. 344v (v DA snímek 25). K němu také viz J. VYHLÍDKA, *Lexikon*, s. 535, jenž jeho písecké působení klade do let 1736–1741.

54) SOKa Písek, AM Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 56r, radní zápis z 20. 7. 1750, bod 13. Reprodukci zápisu spolu s jeho přepisem pořízeným Mgr. Janem Adámkem otiskl J. PRÁŠEK, *Deník*, s. 6.

55) SOKa Písek, AM Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 85v, radní zápis z 16. 12. 1750: „25. Na vedenou písebnou žádost Antonína Limburského pozůstaveno při snešení sub sess. [...]“; fol. 87r, radní zápis z 31. 12. 1750: „12. Na supplicaci Anto. Limburského při předešlém snešení pozůstaveno.“

56) J. PRÁŠEK, *Deník*, s. 14. Eva PROCHÁZKOVÁ, *Hrdelní soudnictví města Votic v 16.–18. století (Příspěvek k poznání pozdněfeudálního hrdelního soudnictví v Čechách a k využití městských pamětních knih jako trestněprávního pramene)*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka, 22, 1981, s. 241.

dne byla také mimochodem řešena stížnost protivínského hejtmána na novodvorského pohodného, že poškodil heřmaňského rasa, když svou živnost neoprávněně provozoval i na sousedním schwarzenberském panství. Městská rada mu proto nakázala, „aby protivínskému pohodnému do jeho revíru nešahal“.⁵⁷

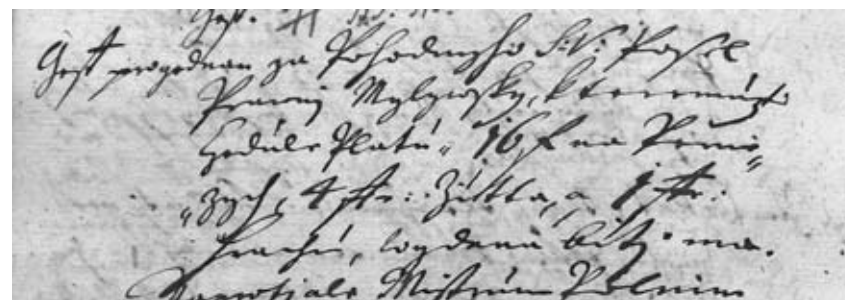
Po zasedání městské rady z 30. března 1751 nakonec Nymburský slevil ze svých požadavků a přistoupil na podmínky předložené píseckým magistrátem. Z toho by se dalo soudit, že tento návrh, byť nebyl zcela podle jeho původních představ, se mu nakonec jevil lépe než služební požitky, které měl vyměřené v Táboře.⁵⁸ Při sezení písecké městské rady 20. dubna 1751 tak bylo definitivně rozhodnuto, že „na pohodnici přijatý mistr popravní Lymburský má od svatého Jiří tam se přestěhovati a k tomu 2 fůry od obce dostati a nyníější pohodný tam odtud se vystěhovati“. Při té příležitosti ale ještě musely být vyrovnány katovy peněžní závazky z jeho tábořského působení, jak to vyplývá z pokračování radního zápisu: „To však zřejmě se vyhražuje, že jsme psaní od p. rychtáře městského z města Tábora [obdrželi], kterak tak zdejší p. rychtář městský za zdejšího mistra popravního tam caviroval, aby tehdy zdejší p. rychtář městský k složení zaručených 8 fl. přidržaný byl. Načež snešeno, že p. rychtář městský k zaplacení těch 8 fl. cum regressu proti mistru popravnímu přidržaný býti má.“⁵⁹

Novému „mistru ostrého meče“, jak je titulován v píseckých účtech, byl stejně jako jeho předchůdcům na pohodnici vyměřen roční plat 12 zlatých a jako deputát čtyři sháněné strychy žita a tři libry kaprů (tři české libry neboli 1,5 kg odpovídají jednomu menšímu kapříkovi).⁶⁰

Roku 1751 tak začala nová éra v dějinách pohodnice za Novým Dvorem, jež byla na dalších více než dvě stě let spojena s rodinou Nymburských.⁶¹

Obr. 1. Novodvorská pohodnice na snímku, který roku 1919 pořídil písecký městský lékař MUDr. Stanislav Procházka. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, kn. 806, opis deníku kata Antonína Nymburského pořízeného Augustem Sedláčkem.

Obr. 2. Zápis písecké městské rady z 12. června 1705 o přijetí milevského právního posla za pohodného. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, kn. 326, Manuál radní z let 1704–1705, fol. 56v.

57) SOKA Písek, AM Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 110r, radní zápis z 30. 3. 1751, body 11 a 12.

58) Radní a purkmistrovské manuály, obecní účty či materiály aktové povahy, z nichž by se daly zjistit bližší údaje o působení kata Nymburského v Táboře, se bohužel v tábořském městském archivu pro období let 1750–1751 nedochovaly. Srov. František CRKOVSKÝ – Jan LINTNER – Libuše MÁCOVÁ – Karel POUSTKA – Vladimír VANČATA, *Archiv města Tábor 14/15 st. – 1945 (1955)*. Inventář, Tábor 2007, strojopisná archivní pomůcka SOKA Tábor.

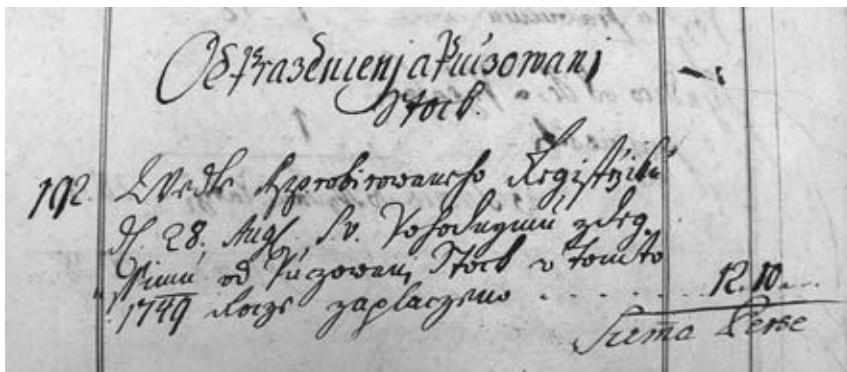
59) SOKA Písek, AM Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 113r–v, radní zápis z 20. 4. 1751, bod 5. Vysvětlivky k textu: caviroval = ručil; fl. = zlatý; cum regressu = s postihem.

60) Srov. SOKA Písek, AM Písek, kart. 556–564, sign. B II 39–54, obecní účty z let 1754–1769. Ke strychům a jejich možným převodům viz pozn. 4. K přepočtu liber srov. G. HOFFMAN, *Metrologická příručka*, s. 70.

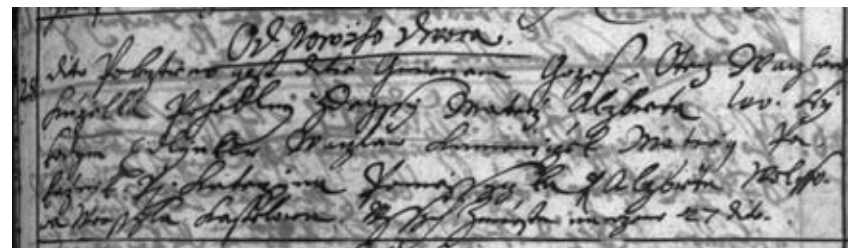
61) O přijetí kata Nymburského do služeb píseckého magistrátu psal na základě radních protokolů A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 396–397: „Kata v Písku nikdy nebylo; od starodávna půjčovali si jej Písečtí z Budějovic. Antonín Limburský, mistr popravní v Táboře, žádal písemně, aby byl přijat do Písku za mistra popravního, aby mu poskytnuta byla pohodnice s bytem a jistý štanc a deputát dán byl. Přijat dne 20. července [1750] od sv. Jiří budoucího roku a dán mu plat, který měl posud pohodný.“ Vzhledem k tomu, co bylo výše řečeno o katových jednáních s magistrátem v letech 1750–1751, je ale zřejmé, že Sedláček se v tomto případě dopustil určitého zjednodušení, které mělo v budoucnu vyvolat mnohá nedorozumění mezi historiky píšíci o katu Nymburském. K tomu viz pozn. 1 a 51, kde také odkazy na práce o pohodnici a katovně.

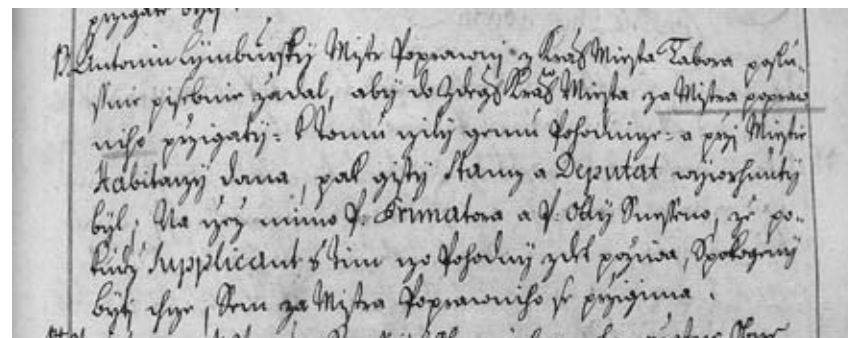
Obr. 3. Novodvorská pohodnice („Neuhöfer Abdekerey“) a Ostrý vrch („Wostreg Wrch“) na výřezu z generální mapy všech obecních lesů patřících městu Písku, kterou roku 1818 nakreslil zemský měřič Ondřej Wiehl podle svého zaměření z let 1816 a 1817. Jižně od pohodnice při hranici s protivínským schwarzenberským panstvím jsou zakreslena tři boží muka, dnes již neexistující. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sign. A1 496.

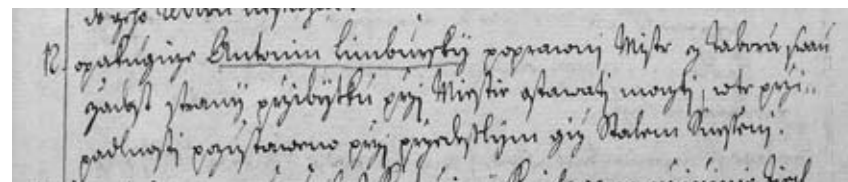
Obr. 4. Účetní položka v obecním duchodenském peněžitém účtu za rok 1749 o vydání 12 zlatých 10 krejcarů pohodnému jako odměnu „od prázdnění a pucování stok“. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, kart. 551, sign. B II 34/1.

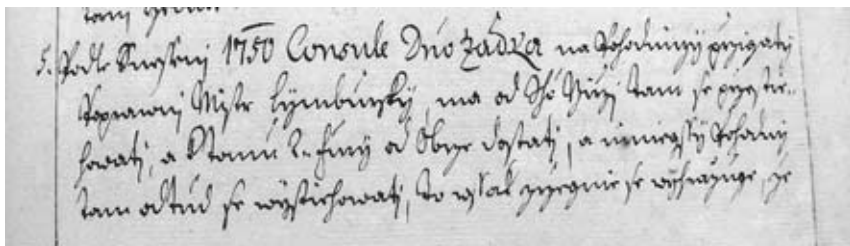
Obr. 5. Matriční záznam z 28. února 1706 o křtu Josefa, syna novodvorského pohodného Václava Kuželky a jeho ženy Alžběty. Státní oblastní archiv v Třeboni, Sběrka matrik Jihočeského kraje, Farní úřad Písek, kn. 6, Matrika narozených z let 1685–1727, pag. 195 (v DigiArchivu snímek 101).

Obr. 6. Zápis ze sezení písecké městské rady z 20. července 1750 o projednávání žádosti tábořského kata Antonína Nymburského (Lymburského) za přijetí za mistra popravního: „13. Antonín Lymburský, mistr popravní z královského města Tábora, poslušně písemně žádal, aby do zdejšího královského města za mistra popravního přijatý, k tomu cíli jemu pohodnice a při městě habitací dána, pak jistý štanc a deputát vyvrhnutý byl. Na čez mimo p. primátora a p. Otty snešeno, že pokudž suppliant s tím, co pohodný zde požívá, spokojený býti chce, sem za mistra popravního se přijímá.“ Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 56r.

Obr. 7. Zápis z radního sezení z 30. března 1751 o zamítnutí žádosti tábořského kata Antonína Nymburského (Limburského) ohledně příbytku při městě Písku. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 110r.

Obr. 8. Úvodní část radního zápisu z 20. dubna 1751 o nastěhování kata Antonína Nymburského (Lymburského) na pohodnici ke dni sv. Jiří 1751 a vystěhování stávajícího pohodného. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, kn. 361, Protokol radní z let 1750–1754, fol. 113r.

Jan Adámek

NEZNÁMÝ POHLED NA PÍSEK OD JANA ANTONÍNA VENUTA Z ROKU 1817

Ve sbírkách Rakouské národní knihovny je uložen pozoruhodný soubor 398 akvarelů¹ pocházejících původně z habsburské rodinné sbírky budované císařem Františkem I., zobrazujících pohledy na česká města, zámky a hradní zříceniny, jejichž autorem je Jan Nepomuk Antonín Vít Venuto (1746 – 1833), královéhradecký kanovník a arcijáhen.² Pod číslem 192 v tomto albu nalézáme vedutu,³ která dosud pro písickou topografii nebyla využita a již věnujeme následující řádky. Jan Venuto, který Písek asi nikdy nenavštívil, je ovšem toliko autorem výtvarného malířského zpracování. Autorem předlohy byl jihočeský kněz, zkušený kreslíř Vojtěch Benedikt Juhn (1779 – 1843), který zakončil svůj život jako probošt v Jindřichově Hradci. O dvojím autorství a dataci veduty vypovídá přímo do ní zakomponovaná popiska: *Koengl. Kreisstadt Pisek / Prachiner Kreises, nach Adalbert / Juhn gemahlt von Johann Venuto / 1817*. Vojtěch Juhn je ostatně znám jako autor jiné důležité písické veduty, na níž zachytil město od jihozápadu. Ta byla rozšířena díky grafickému převodu Jiřího Döblera (1788 – 1845).

Tvůrce předlohy naší veduty, Vojtěch Juhn, zde nakreslil město od severozápadu. Jeho stanoviště lze určit poměrně přesně - při cestě vedoucí do města od kostela sv. Václava, v místech dnešní lesnické školy v Burketově ulici.⁴ Strom při levém okraji je pouhou stafáží, zatímco cesta, přetínající levý dolní roh obrazu, bude asi reálná. A této realitě nemusí být vzdálen ani potůček podél ní, neboť vodoteč v těchto místech zachycuje ještě tzv. Roedelova mapa z roku 1775.

Přehledněme nyní celou vedutu,⁵ jejíž objekty jsou pro snazší orientaci opatřeny zleva doprava čísly, umístěnými podle vhodnosti v horním či dolním pásu. Prvky náležející jednomu objektu jsou obvykle označeny stejným číslem.⁶

Nejbližším objektem je mohutným dojmem působící kamenná zeď (7) vlevo, jejíž linie sahá přes celou třetinu šířky veduty. Zřejmě se jedná o zeď vymezující rozlehlou parcelu za domem čp. 23 v dnešní třídě Národní svobody. Zeď byla zároveň linií hrzení pražského předměstí, na něž se dále vlevo napojovala

1) K tomu *Jan Antonín Venuto a jeho dílo / Johann Anton Venuto und sein Werk* (ed. Aleš Veselý), Havlíčkův Brod 2018, zvl. na s. 32. Z této monografie také pocházejí reprodukce veduty.

2) K jeho osobnosti a životu podrobně tamtéž, *passim*.

3) Kolorovaná kresba na papíře, 305 x 482 mm; inv. č. ÖNB +Z208043007.

4) Dnes již není tento pohled na město možný, neboť mu zabraňují zejména velké budovy Seniorského domu a sousední Masarykovy základní školy. Dále by samozřejmě vadila i monstrózní budova současného sídla policie, někdejšího okresního sekretariátu KSČ.

5) Celek viz též na zadní straně obálky. Až na výjimky rezignuji na odkazy k literatuře k jednotlivým objektům, neboť by zde byly nadbytečné.

6) Za grafické zpracování děkuji kol. Danielu Hláškově.

branka.⁷ Bezprostředně za touto zdí stojí uprostřed patrová dřevěná zahradní stavba a vlevo z vegetace vyniká štít a sanktusníková věžička špitální kaple sv. Alžběty (3).

Jakoby ve druhém plánu se nám otevírá pohled na písecké panorama, v němž můžeme spatřit a také většinou identifikovat všechny významné stavby. Budeme-li postupovat zleva, spatříme v sousedství nepříliš dobře viditelné Pražské brány (2) vysoko se zdvihající hradbu (1), jež znemožňovala přístup do prostoru zde ústícího hradebního příkopu. Hradba pak nalevo ve stejné výšce pokračuje dalším zalomením, vymezujícím přístup z Rybářské ulice do prostoru mezi Pražskou bránou a pravobřežní mosteckou věží. Škoda, že aranžovaný strom nás připravuje o další možný detail z této nedostatečně známé části městské fortifikace. Mineme-li vpravo od brány pohledově dominující průčelí kasáren, dospějeme k hradnímu paláci, disponujícímu v tu dobu ještě dvěma věžemi: vyšší průjezdni s hodinami (6), zbouranou roku 1852 a nárožní (7). Vzadu pak vyrůstá ještě dvojice radničních věží (5). Z detailů hradního paláce zaujme obtížně interpretovatelná a odjinud neznámá zahrocená vpádlina ve spodní části nárožní věže (7), opatřená uprostřed okénkem. Velmi zajímavá jsou okna v hlavním patře paláce (pravé dnes již vidět nemůžeme, neboť náleží místnosti, zřícené společně s nárožní věží roku 1860). Okna jsou totiž opatřena kružbami se středním prutem, takže se zdají dobře odpovídat stavu, v jakém je roku 1860 dokumentoval Bernhard Grueber,⁸ jehož zákres bývá zpochybňován. Na utilitární využívání hradního sálu s žebrovou klenbou poukazuje úprava druhého okna zleva (tedy dnešního prostředního okna), které je tu v horní i spodní třetině zazděno.

Vrchol věžičky s korouhví (8) bude nejspíše náležet zastřešení zde poněkud posunutě válcové hradební věži Baba naproti poště. Dobře lze dle stupňovitého štítu identifikovat průčelí domu čp. 1 na Velkém náměstí – tzv. městské kompanie (9). Zajímavé detaily skýtá kresba i pro městské opevnění nad řekou. Z něho kromě mohutné hranolové bašty (10) upozorníme zejména na v celé délce zachycený úsek příčné hradby (12) mezi řečenou baštou a Podskalským mlýnem (16), která znemožňovala volný průchod pod hradbami podél řeky a vlastně tak zajišťovala i nedaleko odtud vyúsťující fortu (nalevo od střechy proti hradbě stojícího domku). Zcela logicky musela být podobná hradba také v severní části podhradí, kde však o její podobě a umístění nic nevíme. Nad Podskalským mlýnem se rozkládá areál budov někdejšího kláštera při kostele Povýšení Svatého Kříže. Jim dominují věže (13), levou je zvonice, průčelím obrácená do Velkého náměstí, jež má od přelomu 19. a 20. století prostou nízkou stanovou střechu, pravou sanktusníková věžička, která dnes již neexistuje. Přímě pod ní vidíme západní průčelí barokního chrámu, kde poutá po-

zornost dosud jinde nevyobrazené kružbové okno, na jehož místě je dnes prosté, segmentově zaklenuté.⁹ Nepochybným pozůstatkem středověkého klášterního chrámu je nenápadná kaple (15), jež zde stála až do zbourání roku 1935. Za klášterními objekty je dobře viditelný rozlehlý dům U černého orla čp. 50 (11), na jehož místě na nároží Alšova náměstí a Chelčického ulice stojí od 1890 palác Občanské záložny, dnešní Poliklinika. V pozadí mezi oběma věžemi klášterního kostela pak ještě vyniká věž Budějovické brány (14), jež byla podle této kresby také opatřena hodinami, o čemž jinak postrádáme informaci; brána byla zbourána v roce 1862. V sousedství průčelních věží farního kostela Narození Panny Marie (18)¹⁰ vystupuje dosti výrazně budova děkanství (17), opatřená směrem ke kostelu ve střední části atikou s bočními volutami, osazenou trojicí dekorativních věž. Z městské fortifikace také výrazně vystupuje bašta (23) zajišťující přístup k Putimské bráně, která se na této veduté pohledově neuplatnila.

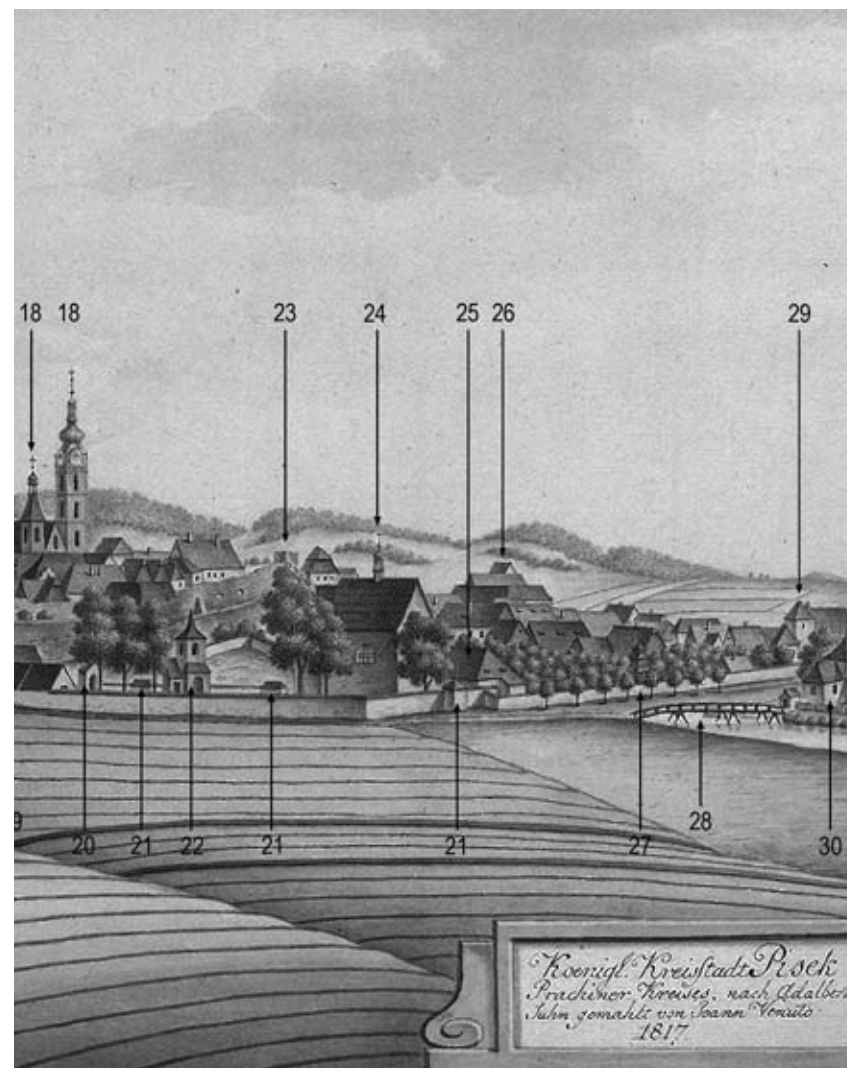
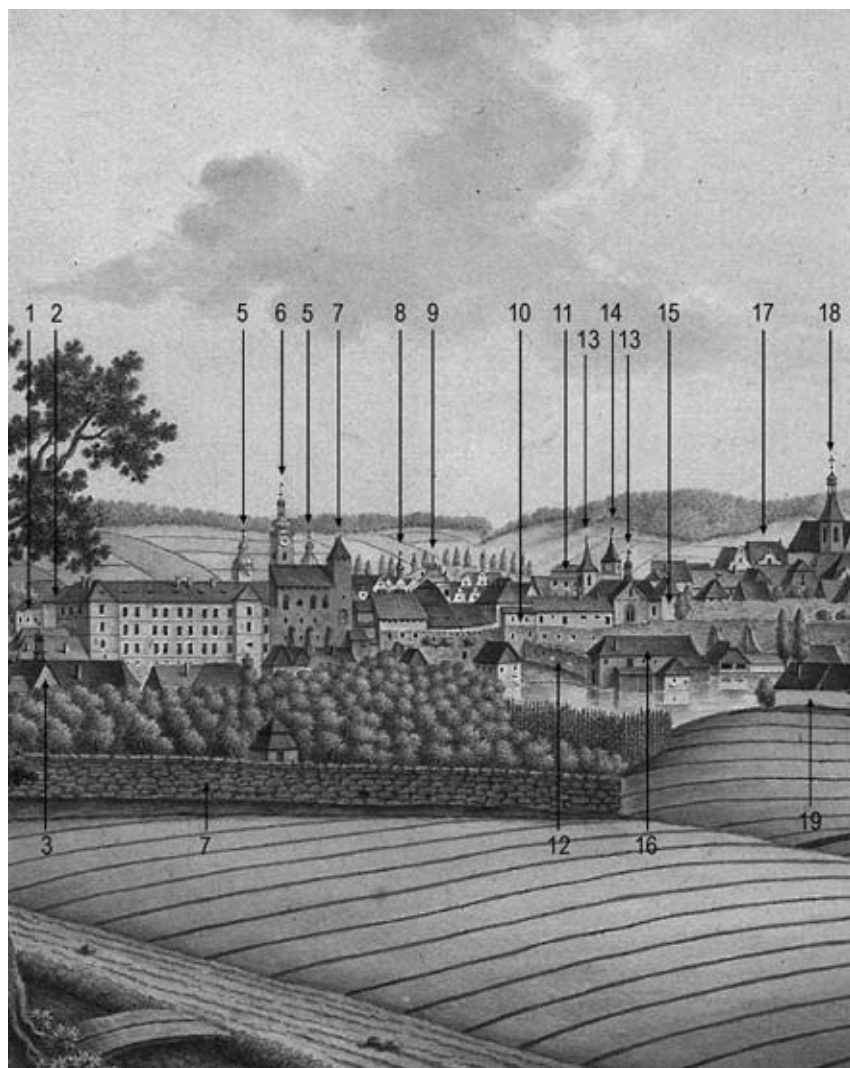
Vraťme se však znovu na levý břeh Otavy, kde se nalézá kostel Nejsvětější Trojice (24), obklopený hřbitovem. Velmi přesně je zachycena obvodová hřbitovní zeď, k jejímuž nároží se připojoval domek hrobníka s márnicí (19). Směrem od řeky se do hřbitovního okrsku vstupovalo zděnou bránou (20), k ohradní zdi přiléhaly kapličky (21), z nichž první dvě jsou pouhými výklenkovými stavbičkami, třetí naproti západnímu průčelí chrámu skrze zeď pronikala. Všechny stojí ještě dnes, jen zeď mezi nimi byla při rozšiřování hřbitova odbourána. Výraznou stavbou je tu zvonice (22), přiléhající zděné schodiště do jejího patra je tu však vedeno po levé, tedy severní straně, zatímco dnes je vysuté dřevěné schodiště umístěno na protější jižní straně. Za hřbitovním kostelem vybíhá budova poustevny (25), sloužící však v době vzniku veduty již jako lazaret. Celkově poměrně přesné zachycení však znevažuje nepřesnost v zachycení okenních otvorů v kostelní lodi (24) – namísto dvojice zahrocených oken je loď od severu osvětlována půlkruhovým oknem, které tu nikdy nebylo. Pravá část veduty je postižena značným zkreslením situace. Řeka Otava, jež ve skutečnosti teče podél jižní strany hřbitova, zde přitéká k západní zdi, která ovšem zdaleka nedosahovala této délky. Pokračování jejího toku, vpodstatě se vytrácejícího hned za dřevěnou pilotovou lávkou (28) na ostrov, je naprosto nejasné a natolik klamné, že neidentifikovaný objekt s věží (29) se zdá být na stejném břehu jako hřbitov, ačkoli ve skutečnosti tomu tak nebylo, jak je známo odjinud. Jsou tu i další zajímavosti, s nimiž si příliš nevíme rady. Těžko říci, jakým objektem (26) vrcholí uskupení budov na protějším břě-

7) Viz Jan ADÁMEK, *Písecká fortifikace ve zmínkách městských knih do roku 1600 a poznámky o hrazení pravobřežních předměstí*, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017, Písek 2018, s. 99, pozn. 22.

8) Viz Bernhard GRUEBER, *Die Kunst des Mittelalters in Böhmen. Zweiter Theil. Die Zeit des Übergangstiles und der Frühgotik (1230 - 1310)*, Wien 1874, s. 108, Fig. 266. Zde poprvé publikované vyobrazení pak bylo vícekrát přetištěno, obvykle bez uvedení zdroje.

9) Bylo by lákavé je spojit s pozůstatky středověkého kláštera, zničeného v roce 1419. I kdybychom takovou možnost připustili, pak by se nemohlo jednat o průčelní okno hlavní lodi, západní průčelí dnešního kostela je totiž situováno v místě, kam mohla ke hradbě přiléhat jediné severní boční loď, která by musela mít patřičnou výšku.

10) Umístění zahrocených oken ve třech patrech velké věže – zvonice – je zřejmě způsobeno tím, že malíř nerozlišil mezi skutečnými okny v nejvyšším zvonovém patře a pouhou plastickou výzdobou fasády v nižších etážích.

Celek veduty je reprodukován na zadní straně obálky.

Detail s hradním palácem – v popisu odpovídá číslům 5 – 7.

zkreslení považovat za jednu z nejdůležitějších vedut nejen pro realističnost zpracování, nýbrž také pro méně obvyklé stanoviště pozorovatele, jež umožnilo zakreslit místa obvykle zakrytá.

hu. Jen se značnou rezervou jej lze považovat za Smrkovickou branku před-městského hrazení. Pravděpodobně za rozměrný holubník lze označit černočerveně natřenou stavbu ve formě pagody (27), o níž však kvůli uvedenému zkreslení nelze ani odhadnout, kde stávala. Dost detailně je prokreslena budova střelnice (30) na ostrově, nazývaném tehdy Střelecký, z důvodu jeho užívání ostrostřeleckým sborem. Tato dřevěná stavba byla zbudována teprve ve druhé polovině roku 1814 a je tak snad nejmladším objektem na vedutě.¹¹ Její zachycení je zároveň dokladem, že mezi pořízením kresebné předlohy Vojtěchem Juhnem a následným provedením Venutovým nemohlo uběhnout více času, než tři roky.

Pohled na Písek, vytvořený shodou okolností dvěma infulovanými kněžími (tj. obdařenými právem nosit mitru a další pontifikálie) lze přes zmíněné

Martin Pták

ZLOMEK KORESPONDENCE BEDŘICHA DUBSKÉHO S BEDŘICHEM SCHWARZEMBERGEM

Část pozůstalosti významného jihočeského archeologa Bedřicha Dubského (1880-1957), která je uložena v Prácheňském muzeu v Písku, obsahuje především torza rukopisů článků, deníky a osobní dokumenty.¹ Osobní korespondence je zastoupena minimálně, za výjimečný lze považovat dopis², který Bedřichu Dubskému zaslal dne 4. srpna 1932 Bedřich Schwarzenberg³ ze svého sídla v Tochovicích na Příbramsku. Archivní bádání zatím nepřineslo výsledky v podobě nálezů další korespondence mezi B. Schwarzenbergem a B. Dubským, i tak sdělení jediného známého dopisu přináší výmluvně svědectví o počátcích archeologie v jihočeském regionu.

Popis dopisu:

Dopis byl uložen v původní obálce (šířka 18,5 cm; výška 11,7 cm). Ta je v levém horní rohu ofrankovaná známkou 1 Kč⁴, která je opatřena razítkem pošty Tochovice ze dne 4. srpna 1932 (v tento den psán i samotný dopis). Obálka byla původně otevřena v horní části rozříznutím, zbylé tři strany jsou (vzhledem k časté manipulaci s obálkou) oblepeny průhlednou papírovou páskou.

Na obálce je ručně psaná adresa (obr. 1):

*Velevážený pan Bedřich Dubský
Řídící učitel a jednatel Ar-
chaeol. Sboru při České akademii věd
Řepice
pošta Strakonice*

Do volného místa ve spodní části je dopsáno inkoustovou tužkou: *od: Judr. Bedřich kníže ze Schwarzenbergu*. Autorem tohoto přípisu je podle rukopisu dozajista B. Dubský. Samotný dopis je psán ručně na archu papíru (šířka 35,5 cm; výška

- 1) Další zlomky pozůstalosti jsou uloženy především v SOKA Písek. K životu a dílu B. Dubského např.: Jan MICHÁLEK, Bedřichu Dubskému: K 90. nedožitým narozeninám. Oblastní Muzeum v Písku, 1971; Jiří FRÖHLICH, Ze života archeologa Bedřicha Dubského. In: *Prácheňské muzeum v Písku: zpráva o činnosti za rok 1992*, Prácheňské muzeum, 1993, s. 32-36; Jiří FRÖHLICH, *Z pozůstalosti Bedřicha Dubského*. Výběr 48, 2011, s. 187-191. Oběma autorům děkuji za laskavé připomínky k rukopisu článku.
- 2) Dopis není uveden v soupise pozůstalosti, který vyhotovil v šedesátých letech J. Michálek. Není vyloučeno, že byl do pozůstalosti zařazen později.
- 3) JUDr. Bedřich Schwarzenberg (1862-1936) z orlické větve Schwarzenbergů byl především významný politik, v letech 1904-1919 byl okresním starostou Písku. Biografické údaje např. v nekrologu: *Dr. Bedřich Schwarzenberg*, in: *Národní politika*, říjen 1936, roč. 54, čís. 271, s. 2; též Karel SKLENÁŘ, *Biografický slovník českých, moravských a slezských a archeologů*, Praha 2005, s. 503.
- 4) Katalog Pořís č. 260.

11) K tomu srov. August SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl II.*, Písek 1912, zvl. na s. 68.

22,8cm), jehož přeložením vznikly 4 strany. Arch nese stopy opakovaného čtení, byl dokonce ve skladech slepen průhlednou papírovou páskou.

Přepis textu dopisu:⁵

Velevážený pane

Přijměte můj uctivý a nejsrdeč-

nější dík za vlídné zaslání

Vašich spisů. Jsouť pro mne

velice cenými svým obsahem,

neb předmět o kterém jednají bylť

pro mně vždy svrchovaného zájmu.

Pamatuji se jak co chlapec jsem

se účastnil kopání u Čekalvody

poblíže Červ. Újezda pod Záhořím,
místa dosti bohatých nálezů a na tak
mnohých jiných místech na statcích
rodu našeho kde jsme čeho cenějšího
tušili, obvykle však beze zvláštního
úspěchu, ale co jsme našli to vel-
kým zadostiučiněním se ukládalo ve
sbírce archaeol. na Orlíku, nejceněj-
ší pak vždy v Museu Nár. pak
po tolik desítekletí mé součinnosti v
Musejní Společn. se stále – toto zku

tečně dějiny národů zakládající a tvoří-
cí zkoumání – oživilo se opět ve mně
i ve směru vědeckém mnohým stykem
znameníty mi našimi muži. Jak Píč,
Woldřichem a četnými jinými. Uvá-
dím toho všeho jedině za tím účelem
bych jím dokázal jakou radost jste
mně záslkou Svou spůsobil a jak
vděčně této sobě vážím. My ještě
mnoho nemáme prohlédnutého a zej-
měna doplňky ke mnohým již urče-
ným směrům nám ještě schází, ale

co tak mnoho tisíce lidí nechala za-
krytým, nemůže krátký životní oběh jed-
notlivce odhaliti a nemůže býti jiného
než postupně postupovati ke odkrytí
všeho, čeho lidský důmysl již v pra
věku byl utvořil. A těmto Vaším
ušlechtilým snahám a krásným úspěchům
všeho zdaru a pilného uzná
ní co nejvřeleji přeji. Vzpomínka Vašeho
pána otce mne velmi potěšila,
budte ujištěn že památka jeho stá-
le u mě živou jest v trvalé úctě
a vděčnosti za povždy mně prokázané
prátelství. Přijměte ujištění mé nejdokonaleji-
ší úctě ve které trvám vždy Vám oddaný Bedřich Schwarzenberg

Z textu dopisu vyplývá řada zajímavých zjištění:

- a) B. Dubský zaslal B. Schwarzenbergovi své *spisy*. Není jasné, zda se jednalo o soubor článků na určité téma či vážící se k určité oblasti nebo zda šlo např. o knihu *La Tène jižních Čech*, která vyšla právě v roce 1932. K jejich písemnému kontaktu došlo zřejmě po nálezech, které učinil B. Dubský 17. června 1932 na hradě Zvíkov, kam zavítal na školní výlet s prvním ročníkem řepické školy, kde byl řídícím učitelem⁶. Na hradě zjistil tři otevřené sondy, které nechal kopat kastelán hradu *za účelem opatření zbraní z doby trvání Zvíkova*⁷, v nichž nalezl laténskou a středověkou keramiku. S odstupem času sděluje: *Nečekaný výsledek oznámil jsem na zámek Tochovice; blahé paměti JUDr. Bedřich Schwarzenberg, příznivec prehistorického bádání, projevil milé překvapení v dopisu, ve kterém mi sdělil i některé vlastní výzkumy na panství*⁸. Není jisté, zda B. Dubský hovoří o dopise, který máme k dispozici, či nějakém dalším, pravděpodobně ztraceném.
- b) B. Schwarzenberg vzpomíná: *jak co chlapec jsem se účastnil kopání u Čekalvody poblíže Červ. Újezda pod Záhořím, místa dosti bohatých nálezů...* Další informace o tomto *kopání* se zatím v dostupné archeologické literatuře ani archivních fondech nepodařilo zjistit. Vzhledem k tomu, že se B. Schwarzenberg narodil na podzim roku 1862 a v dopise o sobě píše jako o chlapci, lze předpokládat, že k popisovanému *kopání* došlo nejspíše po polovině 70. let 19. století. Otázku, zda byl na místě přítomen nějaký odborník a zda došlo skutečně k *dosti bohatým*

6) Na lokalitu se vrátil ještě 23. června 1932 s 2. ročníkem. *Kronika školy Řepice*, SOaK Strakonice, fond Základní devítiletá škola 1. - 5. ročník Řepice, 1864–1978, č. 656, s. 450; archiv ARUP 1568/32.

7) Bedřich DUBSKÝ, *Pravěk jižních Čech*, Blatná 1949, s. 379–380.

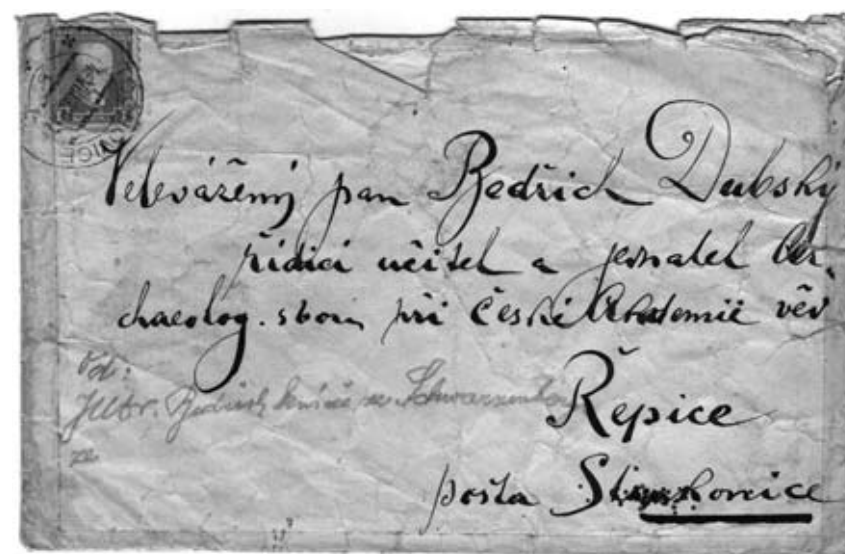
8) Tamtéž, s. 380.

5) Ponecháno původní řádkování i pravopis, jako ukázka zařazen obr. 2 – první strana dopisu.

nálezům, není zatím možné zodpovědět, neboť bádání po nalezeném materiálu či písemnostech s ním souvisejících ve sbírkách Prácheňského muzea v Písku, Národního muzea, Jihočeského muzea v Českých Budějovicích a Státního hradu Zvíkov bylo zatím neúspěšné. Pomístní název Na Čekalvodě je na mapě ZM 10 situován na pozvolný hřbet vybíhající od vrcholu Otava (453,6 m n. m.), který se nachází na hranici katastrů Tukleky a Vlastec, 900 m východně od kaple v Tuklekách a 1450 m SSZ od zámku v Červeném Újezdci (obr. 3). V současnosti je prostor využíván jako orná půda. Tentýž pomístní název nacházíme ve východním sousedství v lese na S svahu již zmíněného vrchu Otava na katastru Vlastec. V mapových dílech užívaných v době popisovaného nálezů či psaní dopisu (stabilní katastr a jeho odvozeniny, 2. a 3. vojenské mapování) nebyl tento pomístní název zanesen⁹. V nejbližším okolí je registrováno několik archeologických nalezišť¹⁰. Jejich spojitost s popisovanými nálezy je ale nejistá. Jedná se především o několik skupin pravěkých mohyl a sídliště nejspíše z doby bronzové v lese Červenina, 500-1000 m na V od popisovaného polohy.

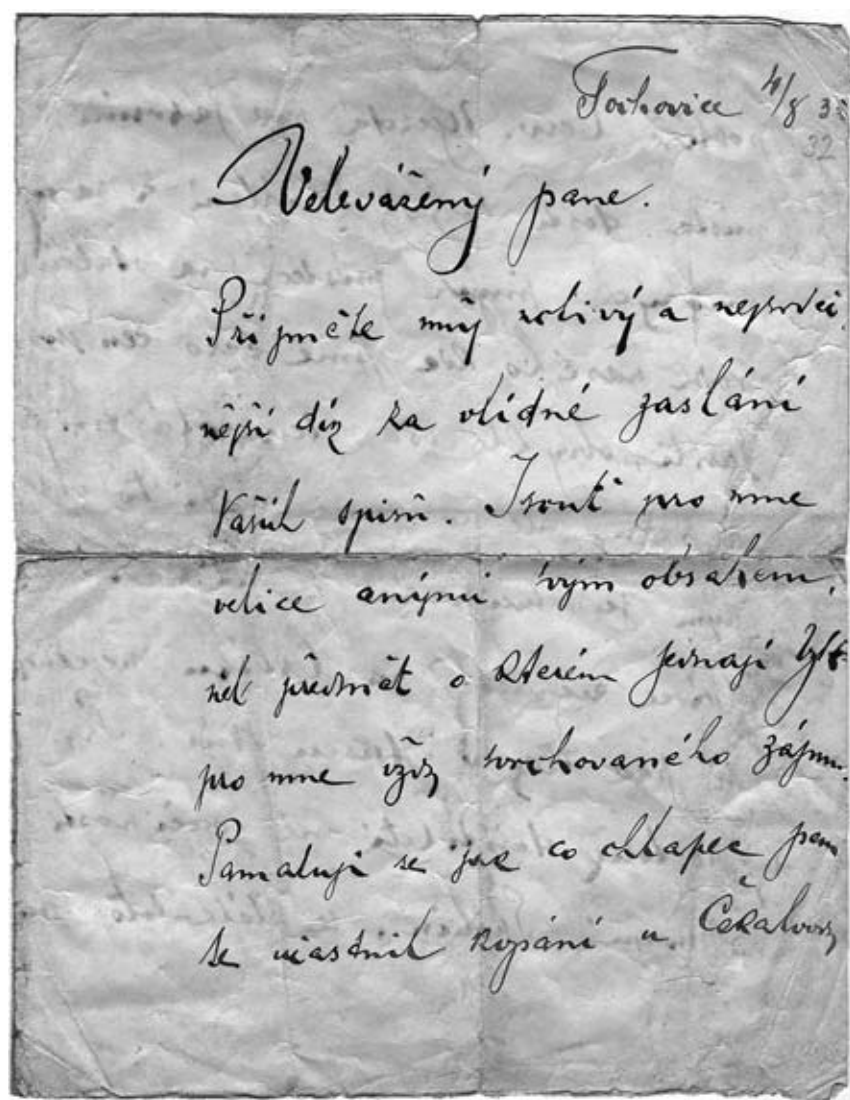
- c) Orlická větev rodu Schwarzenbergů shromažďovala nálezy ve sbírce na svém sídle na Orlíku¹¹, případně je předávala do Národního Muzea. Sám B. Schwarzenberg do literatury uvedl hradiště u Kozárovic již v roce 1880¹².
- d) Zmiňován je J. N. Woldřich, který pro hlubockou větev rodu prováděl v letech 1882-1890 výzkumy především na Hlubocku a Vltavotýnsku¹³.
- e) B. Schwarzenberg se dobře znal s Františkem Dubským, otcem B. Dubského, který byl mezi lety 1880 a 1919 učitelem v Hrejkovcích u Milevska¹⁴.

Krátký příspěvek přináší několik zajímavých faktů, nicméně spíše pouze nastiňuje směr dalšího archivního bádání, pokládá též otázku lokalizace a interpretace v dopise zmíněného naleziště Čekalvoda u Červeného Újezdce. Předkládaný dopis je též výmluvnou ukázkou zájmu B. Schwarzenberga o archeologické bádání.

Obr. 1. Obálka dopisu ze dne 4. července 1932.

- 9) K problematice lokalizace pomístních názvů na konkrétním příkladu Martin PTÁK – Erika PRŮCHOVÁ, *Kostrové hroby u Zechovic. Lokalizace výzkumu J. V. Želtzka z roku 1923 a nové zhodnocení nálezového fondu*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 30, s. 343-356.
- 10) Např. Jiří FRÖHLICH - Jan MICHÁLEK, *Nové archeologické nálezy na Písecku v letech 1958-1965*, in: Výzkumy v Čechách 1966, Praha 1967, s. 51-74; Jan MICHÁLEK - Jiří FRÖHLICH, *Archeologické nemovité památky v okrese Písek*, in: Zprávy československé společnosti archeologické při Čs. akademii věd 20, Praha-Nitra-Brno 1978, s. 99.; Jiří FRÖHLICH, *Písecko v zrcadle archeologie*, Písek 1997, s. 111, 207; Jiří FRÖHLICH – Jindřich KURZ, *Oslov, okr. Písek*, in: Výzkumy v Čechách 1990-1992, Praha 1995, s. 234; archiv ARUP č. j. 1633/76, 3215/76, 6989/65.
- 11) V poválečném období byla sbírka utříděna a převezena na hrad Zvíkov, část byla v roce 1974 předána do PM Písek, podrobně Jan MICHÁLEK, *Hromadné nálezy v okolí Zvíkova*, in: Výzkumy v Čechách 1974, Praha 1977, s. 3-17.
- 12) Bedřich SCHWARZENBERG, *Hradiště u Podskalí*, Památky archeologické 11, 1880, s. 441-444.
- 13) Karel SKLENÁŘ, *Biografický slovník českých*, s. 640-642.
- 14) Kronika obecní školy v Hrejkovcích, SOkA Písek, fond Základní devítiletá škola 1. - 5. ročník Hrejkovice, 1849-1977, č. 669 I/1, s. 7 a 78.

Obr. 2. První strana dopisu.

Obr. 3. Pomístní název Na Čekalvodě na Základní mapě České republiky 1:10 000. Zdroj ČÚŽK.

ZDROJE STUDIA PÍSECKÝCH „ZMIZELÝCH“ V PROJEKTU STOLPERSTEINE

V roce 2018 vznikla ze strany Střední zemědělské školy myšlenka zařadit Písek mezi města, kde by prostřednictvím Kamenů zmizelých¹ byly připomenuty osudy obětí holocaustu. V případě odborné úrovně vzniklého návrhu je třeba uvést spolupráci pracovníků odborných institucí.² Ti garantují nejen kompetentní posouzení výběru rodin a lokalit, ale také zajištění poskytnutí materiálu.³ Z pohledu tohoto projektu však nejde o autory jako takové. Hlavní těžiště této aktivity spočívá v práci studentů uvedené písecké střední školy. Vzhledem k tomu, že nepatří mezi profesionální badatele, schopné rozlišovat získané informace, vznikají tímto určitá úskalí práce s popisovanými, dosud nereflektovanými zdroji. Za určitý nedostatek lze zároveň považovat absenci kompletního soudobého seznamu obětí holocaustu pro město Písek. Cílem příspěvku je nastínění dostupných evidencí, rámcová typologie a poukázání na možný přínos pro studium místního židovského obyvatelstva.

Pro určitý kontext nutno zmínit, že při sčítání lidu z roku 1930 bylo pro tuto lokaci zaznamenáno 256⁴ osob židovského vyznání.⁵ V současné době však nelze s těmito sčítacími operáty jako s materiálem pro studium předválečného obyvatelstva počítat, a to z důvodu ochrany osobních údajů. Vyloučení Židů z veřejného života začalo po roce 1933 v Německu s příchodem nacistického režimu. Zároveň nelze opomenout definování této menšiny na základě Norimberských zákonů. Ty vzešly v platnost roku 1935. Židem tak byl ten, kdo pocházel nejméně ze tří židovských prarodičů. Dále pak zákony určily, kdo je židovským míšencem I. a II. stupně, s rozhodujícím faktorem rasového původu prarodičů.⁶

V případě archivních zdrojů, vznik soupisu Židů ve vzniklém Protektorátu začal na základě seznamu pražské židovské obce, čímž bylo k 1. říjnu 1939 zjištěno 90 847 Židů. Informace týkající se jmen, adres, stáří, pohlaví, víry a výše majetku uschovávala Ústředna pro židovské vystěhovalce, zřízená téhož roku v Praze. Z lokačně místních archiválií patří významným příkladům tzv. *Evidence židovského obyvatelstva*⁷,

jejíž vyplňování v píseckém okrese probíhalo v rozmezí od 27. července do 10. srpna 1940. Šlo o snahu tehdejších okresních úřadů podchytit za kooperace německých úřadů lokální židovské obyvatelstvo. Z této snahy vzešla kartotéka vedená v němčině. Zmíněná práce nakonec vedla k protižidovským opatřením na území okresu. Obsah kartotéky za svou celistvost vděčí spolupráci písecké četnické stanici. Za jisté pozitivum pro badatele lze považovat přiložené fotografie. Z této kartotéky studenti čerpali v prvních krocích k mapování osudů vybraných rodin ze tří píseckých lokalit. Práce s tímto materiálem však má i své nevýhody. Komplikované může být nejen tehdejší označení adres, ale také označování pouze jednoho z čísel, ať už šlo o číslo popisné či evidenční.⁸ Proti tomu do Státního okresního archivu Písek byl rovněž deponován *Seznam osob izraelského vyznání*.⁹ Jmenný seznam obsahuje také zaměstnání, bydliště, avšak jde o majitele domácnosti. Ostatní členové rodiny, ať už partner nebo děti nejsou uváděni.

V poválečném období, kdy na základě evidencí byli píseční Židé deportováni transporty do Terezína lze zaregistrovat v rámcové typologii vybraných zdrojů také pozornost místního tisku. Jeden příklad z periodik, z nichž by bylo na místě zmínit seznam pohřešovaných židovských obyvatel města z května 1947. Písecké listy uvádí seznam obětí druhé světové války, včetně těch židovského původu.¹⁰ Informace se v porovnání s matrikami místy rozcházejí v datech narození. Poválečná židovská náboženská obec Písek na tento seznam navázala následujícím článkem se jmény, u nichž se podařilo některé údaje upřesnit.¹¹ Vzhledem k některým chybám, které jsou zde ohledně některých míst či dat, je však třeba tyto příspěvky chápat jako podnět pro další studium.

K statím a seznamům v literatuře lze přiřadit *Adresář města Písku a okresu*¹² z roku 1934. Zmíněný přehled poukazuje i na živnostenské provozovny, telefonní adresy a jiné záležitosti, které by, kromě bydlišť samotných, mohly posloužit pro prohloubení a mapování profesních informací k popisovaným osobám. Další adresář vznikl v roce 1939 na základě údajů z roku předchozího.¹³ Tento soupis všech domů se jmény majitelů. Jména však nejsou nijak specifikována. Pro případné studium lze adresáře použít jako doplňující zdroj vhodný pro určení čísel popisných jednotlivých domů a názvů ulic.

Literatura se dotýká několika přehledů jmen obětí druhé světové války. Tato práce je spojena zejména s činností Českého svazu protifašistických bojovní-

- 1) Dlažební kostky s mosazným povrchem, umístěné do chodníku před domy obětí nacistického režimu, zejména holocaustu.
- 2) Ústav pro studium totalitních režimů v Praze, Městská knihovna Písek, Prácheňské muzeum v Písku a Státní okresní archiv Písek
- 3) V rámci konzultace se Státním okresním archivem v Písku děkuji panu PhDr. Josefu Nožičkovi za doporučení materiálů ke studiu.
- 4) Jiné zdroje (např. Blanka Rozkošná a Pavel Jakubec) uvádějí počet 254 Židů.
- 5) Srov. *Statistický lexikon obcí v zemi České*, s. 251.
- 6) Srov. Holocaust.cz. *Norimberské zákony (1935)*. [online]. [zobrazeno 10. 2. 2019]. Dostupné z URL: <http://www.holocaust.cz/cz2/history/events/nuremberg_laws>.
- 7) SOKA Písek, fond Četnická stanice Písek, *Evidence osob židovské národnosti v okrese Písek*, sig. II/1, kart. 1.

8) K určení přesných adres může posloužit *Seznam majitelů domů a ulic města Písku z roku 1939*.

9) SOKA Písek, fond AM Písek, *Seznam osob izraelského vyznání*, kniha 2713.

10) *Kronika národního odboje na Písecku (K 9. květnu)*, in: Písecké listy, roč. 48, 1947, č. 20 ze dne 14. května, s. 3.

11) Srov. Židovská náboženská obec v Písku, *Oběti nacismu z dob okupace*, in: Písecké listy, roč. 48, 1947, č. 23 ze dne 4. června, s. 5.

12) Srov. Karel BOUČEK; Antonín BARNÁŠ (ed.), *Adresář města Písku a okresu 1934*, Písek 1934.

13) Srov. *Seznam majitelů domů a ulic města Písku*, Písek 1939.

ků. Jejich činnost je prvním pokusem shrnout seznam obětí období 1939 – 1945 z řad občanů Písecka. Výsledkem byl zaznamenán v podobě publikace *Nezradili*¹⁴ z roku 1988. Kladná stránka materiálu je nesporně v komplexním přehledu všech jmen, zemřelých z různých důvodů během války a poukázáním na důvod jejich úmrtí. Přesto význam nastíněných jmen v některých případech zůstává bez potřebného upřesnění v souvislosti s ostatními zdroji. Z činnosti Josefa Lenghardta na přípravě seznamu byla jeho aktivita, spojená s Českým svazem protifašistických bojovníků důležitá i pro další literaturu. V podobě obdobných údajů jako v předchozím případě¹⁵ došlo v roce 1993 k zveřejnění přehledu jmen v Almanachu města k 750. výročí města Písku.

Z literatury své zvláštní místo zasluhuje Tereziánská pamětní kniha.¹⁶ Edice se zcela unikátními seznamy jednotlivých transportů, včetně jmen zemřelých, osvobozených a těch s neznámým osudem. Na dosud vydaných dvou svazcích pracoval kolektiv editorů pod vedením historika Miroslava Kárného. V případě práce s literaturou pro nastíněný projekt může posloužit jako výborný pramen pro poznání situace období holocaustu a okolností transportů do tereziánského ghetta a koncentračních táborů.

K elektronickým příkladům patří nesporně celosvětová databáze Yad Vashem. Na základě uvedené Tereziánské pamětní knihy však došlo k zpracování několika českých elektronických databází. Výrazné místo zastává web Holocaust.cz.¹⁷ V případě jednotlivců jde pouze o oběti šoa¹⁸, které v některých případech mají k dispozici fotografie a dokumenty z fondů Národního archivu v Praze. Pod profilem osobností je uvedeno datum narození, místo zaznamenané v Protektorátu, transporty a osud. U informací probíhají dlouhodobé aktualizace a doplňky. Portál nezapomíná ani na dobový kontext, včetně tematických článků či historických souvislostí. Další významná elektronická databáze je spravována Památkem Terezín.¹⁹ Na rozdíl od serveru holocaust.cz nejde jen o databázi obětí zahynulých zejména z rasových důvodů v koncentračních táborech, ale na tomto příspěvku lze dohledat databázi věznic gestapa v Malé pevnosti, Národního hřbitova v Terezíně nebo také přehled o perzekuovaných Židech, kteří neprošli tereziánským ghettem. Pro ověření dat a doplňujících informací k transportům lze tyto portály v komparaci s Tereziánskou

pamětní knihou využívat pro vytvoření kontextu, jenž v rámci veřejných prezentací je neocenitelnou součástí navazujících aktivit.

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že jde o orientační náčrt několika základních typů materiálů, z nichž největší pozornost patřila jmenným seznamům. V rámci této typologie jde o archivní materiály, literaturu, periodika a elektronické databáze. Vzhledem k tomu, že práce na evidencích vznikala z různých pozic a pro jiný účel, nebyla dosud potřeba údaje těchto zdrojů porovnat a utřídit. V mnohých informacích se údaje dat narození neshodují, což směřuje k práci se sekundárními zdroji jako židovské matriky. Pro studenty a badatele celé řady aktivit, směřující k přiblížení osudů píseckých Židů v průběhu druhé světové války se otevírá výzva kriticky nahlížet na tyto prameny a vytvořit soudobý pohled na tuto problematiku, v níž by tyto údaje byly reflektovány a zpracovány do systemického přehledu.

14) Srov. *Nezradili: Položili životy za naši současnost*, Písek, 1988.

15) Josef LENGHART, *Umučení, popravení a padlí*, in *Almanach: 750 let města Písku*, s. 217-220.

16) Srov. *Tereziánská pamětní kniha: židovské oběti nacistických deportací z Čech a Moravy 1941-1945*. 1. díl, Praha, 1995.; Dále srov. *Tereziánská pamětní kniha: židovské oběti nacistických deportací z Čech a Moravy 1941-1945*. 1. díl, Praha, 1995.

17) Srov. *Holocaust.cz*. [online]. [zobrazeno 2. 2. 2019]. Dostupné z URL: <<http://www.holocaust.cz/>>.

18) Obdobný termín pro holocaust.

19) Srov. *Databáze Památníku Terezín*. [online]. [zobrazeno 2. 2. 2019]. Dostupné z URL: <<https://www.pamatnik-terezin.cz/>>

VÝSLEDKY KROUŽKOVACÍCH AKCÍ „ACROCEPHALUS“ V NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACI „ŘEŽABINEC, ŘEŽABINECKÉ TŮNĚ“ ZA ROKY 2015 AŽ 2018

Protože se mi v posledních letech nějak nedařilo stihnout uzávěrku vydání tohoto periodika, pokouším se to napravit v rámci této zprávy.

Kroužkovací akce v mezinárodně významné ornitologické rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ se uskutečnily v termínech uvedených u jednotlivých tabulek. Na louce v ochranném pásmu rezervace pokaždé vznikl na deset dní tradiční stanový tábor plný kamarádství a zájmu o přírodu, ve kterém se vystřídalo 70 až 80 přímých účastníků a asi 200 až 800 návštěvníků - zájemců o získání ornitologických zkušeností, praktických dovedností a nových informací o ptácích v rezervaci i mimo ni. A budete-li mít zájem poznat atmosféru v táboře, jste všichni srdečně zváni i v roce 2019 - od 28. 7. do 6. 8. 2019.

Pokaždé bylo již tradičně nataženo 222 metrů nárazových sítí na třinácti stálých stanovištích. Tyto sítě byly od 6:00 do 21:30 pravidelně po hodině kontrolovány, za méně příznivého počasí dle potřeby i častěji.¹

Jak ukazuje obrázek 1. vyskytují se roky s větším i s menším počtem odchycených ptáků, ale důležité je, že jejich počet kolísá stále kolem konstantní hodnoty a ptáků v rezervaci neubývá.

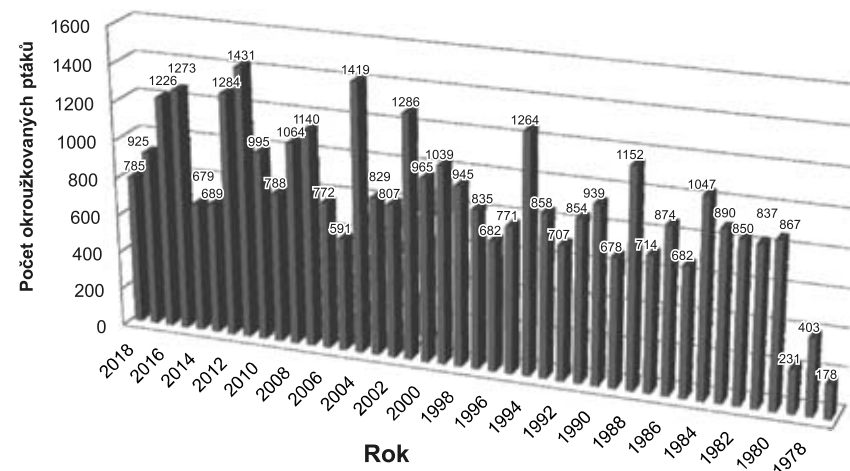
Pro návštěvníky našich akcí byli asi nejatraktivnější ledňáčci říční, kterých kroužkujeme několik každý rok. Pro ornitology jsou nejradostnější asi pokračující odchyt bukáčků malých. Tato malá skrytá v rákosí žijící volavka bývá na Řežabinci v posledních letech slyšet čím dál častěji. Poprvé jsme mladého bukáčka kroužkovali v roce 2004. Tenkrát v táboře byli i šéfové Kroužkovací stanice Národního muzea z Prahy a třeba také ražický pan starosta. Letos je již nepochybné, že bukáčci na Řežabinci opravdu pravidelně hnízdí. Po předloňském odchytu samice bukáčka s hnízdní nažinou a jejího mláděte jsme letos kontrolovali dospělého samce okroužkovaného v roce 2015. Další ornitologickou událostí prvního řádu je jistě návrat sýkořic vousatých.

Všechny nově okroužkované ptáky za jednotlivé roky naleznete v tabulkách 1 až 4 a tabulky 5 až 8 ukazují počty kontrolovaných ptáků, které jsme okroužkovali již dříve.

A na závěr chci ještě tradičně poděkovat všem, kteří přispívají ke zdárnému průběhu Akcí Acrocephalus: Záchrané stanici Makov, která nám každoročně půjčuje

je vojenský stan. Jihočeskému kraji děkujeme - za možnost bezplatného a bezproblémového táboření na jeho louce, kterou pro něj spravuje protivínské rybářství. Velkého pochopení se nám stále dostává i u okolních Obecních úřadů - v Ražicích, Kestřanech a Putimi a také u Policie ČR – obvodního oddělení Protivín. Všem jmenovaným patří velký dík nejen ode mne jako organizátora akce, ale i od všech ostatních účastníků. A naopak můj osobní dík patří všem účastníkům tábora, kteří kromě obvyklých nástrah počasí a všech ostatních obvyklých problémů skvěle zvládají i návštěvnícké (a zejména dětské) „nájezdy“. Všichni výše jmenovaní přispěli k získání cenných podkladů důležitých nejen pro budoucí hospodaření rybářů i ochranářů a povinné hodnocení vývoje v Ptačí oblasti Natura 2000, ale i pro zvýšení úrovně poznání o jednotlivých druzích ptáků a také o jejich funkci v rámci celého ptačího společenství. Děkuji proto všem, ať už se osobně zúčastnili nebo jen napomohli zorganizování akce. A tradičně největší dík posíláme dr. Karlu Peclovi, který za to všechno může.

Celkové počty nově okroužkovaných ptáků v daném roce

Obr. 1. Přehled celkových počtů nově okroužkovaných ptáků za 42 let na všech dosavadních akcích „Acrocephalus“. (Pozn.: první 3 roky (1977-1979) probíhal odchyt do menšího počtu sítí)

1) Více Jiří ŠEBESTIÁN, *Výsledky 32. kroužkovací akce „Acrocephalus“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“*, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2008, s. 75 – 77. Dostupné také na internetových stránkách: http://www.prachenskemuzeum.cz/images/stories/galerie/nonpublic/prachenske_muzeum/vyrocní_zpravy/vyrocní_zprava2008.pdf

Celkové pořadí	Druh	Dospělí ptáci	Letošní mláďata	Celkem	t.j. %
1.	Rákosník obecný	91	239	330	25,9
2.	Vlaštovka obecná	17	188	205	16,1
3.	Budníček menší	21	72	93	7,3
4.	Rákosník zpěvný	6	74	80	6,3
5.	Pěnice černohlavá	11	60	71	5,6
6.	Rákosník proužkovaný	8	55	63	4,9
7.	Špaček obecný	3	48	51	4,0
8.	Rákosník velký	19	18	37	2,9
9.	Sýkora modřinka	3	32	35	2,8
10.	Kos černý	8	22	30	2,4
11.	Pěnkava obecná	13	15	28	2,2
12.	Drozd zpěvný	4	19	23	1,8
13.	Sýkora koňadra	2	19	21	1,7
14.	Červenka obecná	3	16	19	1,5
15.	Pěnice hnědokřídla	2	16	18	1,4
16.	Pěnice slavíková	2	14	16	1,3
17.	Ledňáček říční	1	12	13	1,0
18.	Tuhýk obecný	3	9	12	0,9
19.	Střízlík obecný	4	7	11	0,9
	Budníček větší	0	11	11	0,9
21.	Vrabeц polní	5	5	10	0,8
22.	Dlask tlustozobý	4	5	9	0,7
	Brhlík lesní	0	9	9	0,7
24.	Bukáček malý	3	5	8	0,6
25.	Strnad rákosní	3	4	7	0,6
26.	Moudivláček lužní	0	6	6	0,5
	Strnad obecný	5	0	5	0,4
27.	Cvrčilka slavíková	2	3	5	0,4
	Mlynařík dlouhoocasý	0	5	5	0,4
	Sýkora lužní	0	5	5	0,4
	Strakapoud velký	2	2	4	0,3
31.	Zvonek zelený	1	3	4	0,3
	Břehule říční	0	4	4	0,3
	Pěnice pokřovní	0	4	4	0,3
35.	Konipas bílý	0	3	3	0,2
	Hýl obecný	2	0	2	0,2
36.	Křepelka polní	2	0	2	0,2
	Pěnice vlašská	0	2	2	0,2
	Lejsek šedý	1	0	1	0,1
	Slavík modráček	1	0	1	0,1
	Cvrčilka říční	0	1	1	0,1
	Cvrčilka zelená	0	1	1	0,1
	Krutihlav obecný	0	1	1	0,1
	Pisík obecný	0	1	1	0,1
39.	Poštolka obecná	0	1	1	0,1
	Rehek domácí	0	1	1	0,1
	Rehek zahradní	0	1	1	0,1
	Sedmíhlásek hajní	0	1	1	0,1
	Sýkora babka	0	1	1	0,1
	Žluna zelená	0	1	1	0,1
Celkem při akci „ACROCEPHALUS“ 2015 okroužkováno: 50 druhů		252	1021	1273	100

Tab. 1. Přehled ptáků nově okroužkovaných při 39. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řezabinec, Řezabinecké tůně“ ve dnech 26.7. až 5.8.2015. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vytištěny tučně.)

Celkové pořadí	Druh	Dospělí ptáci	Letošní mláďata	Celkem	t.j. %
1.	Rákosník obecný	98	323	421	34,3
2.	Vlaštovka obecná	10	111	121	9,9
3.	Rákosník proužkovaný	15	97	112	9,1
4.	Budníček menší	20	85	105	8,6
5.	Pěnice černohlavá	13	72	85	6,9
6.	Rákosník zpěvný	12	64	76	6,2
7.	Sýkora modřinka	1	30	31	2,5
8.	Strnad obecný	11	14	25	2,0
9.	Pěnice slavíková	2	22	24	2,0
	Červenka obecná	1	23	24	2,0
10.	Rákosník velký	6	15	21	1,7
11.	Sýkora koňadra	3	17	20	1,6
12.	Špaček obecný	4	15	19	1,6
13.	Tuhýk obecný	4	12	16	1,3
	Budníček větší	0	16	16	1,3
14.	Kos černý	5	10	15	1,2
15.	Cvrčilka slavíková	4	5	9	0,7
16.	Strakapoud velký	1	7	8	0,7
	Labuť velká	5	2	7	0,6
17.	Strnad rákosní	2	5	7	0,6
	Ledňáček říční	1	6	7	0,6
18.	Sýkora lužní	0	6	6	0,5
19.	Pěnice hnědokřídla	0	5	5	0,4
19.	Pěnice pokřovní	0	5	5	0,4
	Pěvuška modrá	3	1	4	0,3
20.	Střízlík obecný	3	1	4	0,3
	Konipas bílý	0	4	4	0,3
21.	Jiřička obecná	0	3	3	0,2
	Mlynařík dlouhoocasý	0	3	3	0,2
	Drozd zpěvný	1	1	2	0,2
	Krutihlav obecný	1	1	2	0,2
	Sojka obecná	1	1	2	0,2
22.	Brhlík lesní	0	2	2	0,2
	Moudivláček lužní	0	2	2	0,2
	Pěnkava obecná	0	2	2	0,2
	Sýkora babka	0	2	2	0,2
	Dlask tlustozobý	1	0	1	0,1
	Stehlík obecný	1	0	1	0,1
	Žluna šedá	1	0	1	0,1
23.	Cvrčilka říční	0	1	1	0,1
	Cvrčilka zelená	0	1	1	0,1
	Lejsek šedý	0	1	1	0,1
	Rehek zahradní	0	1	1	0,1
	Slavík modráček	0	1	1	0,1
	Slavík obecný	0	1	1	0,1
Celkem při akci „ACROCEPHALUS“ 2016 okroužkováno: 45 druhů		230	996	1226	100

Tab. 2. Přehled ptáků nově okroužkovaných při 40. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řezabinec, Řezabinecké tůně“ ve dnech 24.7. až 3.8.2016. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vytištěny tučně.)

Celkové pořadí	Druh	Dospělí ptáci	Letošní mláďata	Celkem	t.j. %
1.	Rákosník obecný	60	301	361	39,0
2.	Vlaštovka obecná	9	70	79	8,5
3.	Špaček obecný	16	62	78	8,4
4.	Rákosník proužkovaný	12	55	67	7,2
5.	Pěnice černohlavá	7	41	48	5,2
6.	Rákosník zpěvný	6	28	34	3,7
7.	Budníček menší	9	23	32	3,5
8.	Pěnice slavíková	6	22	28	3,0
9.	Rákosník velký	8	12	20	2,2
10.	Sýkora modřinka	3	16	19	2,1
11.	Červenka obecná	4	14	18	1,9
12.	Kos černý	4	10	14	1,5
13.	Sýkora koňadra	2	8	10	1,1
14.	Cvrčilka slavíková	3	5	8	0,9
	Jiřička obecná	1	7	8	0,9
	Drozd zpěvný	3	4	7	0,8
	Tuhýk obecný	3	4	7	0,8
15.	Sýkořice vousatá	2	5	7	0,8
	Strnad rákosní	1	6	7	0,8
	Brhlík lesní	0	7	7	0,8
16.	Mlynařík dlouhoocasý	2	3	5	0,5
	Budníček větší	0	5	5	0,5
	Pěnice hnědokřídla	0	5	5	0,5
17.	Střízlík obecný	2	2	4	0,4
	Konipas bílý	1	3	4	0,4
17.	Slavík modráček	1	3	4	0,4
	Ledňáček říční	0	4	4	0,4
	Rehek zahradní	0	4	4	0,4
18.	Moudivláček lužní	2	1	3	0,3
	Cvrčilka říční	0	3	3	0,3
19.	Hýl obecný	1	1	2	0,2
	Pěnice pokřovní	1	1	2	0,2
	Pěvuška modrá	1	1	2	0,2
	Sýkora lužní	1	1	2	0,2
	Slavík obecný	0	2	2	0,2
	Strakapoud velký	0	2	2	0,2
	Strnad obecný	0	2	2	0,2
	Sýkora babka	0	2	2	0,2
20.	Konipas horský	1	0	1	0,1
	Pěnkava obecná	1	0	1	0,1
	Břehule říční	0	1	1	0,1
	Cvrčilka zelená	0	1	1	0,1
	Čížek lesní	0	1	1	0,1
	Chřástal kropenatý	0	1	1	0,1
	Krutihlav obecný	0	1	1	0,1
	Rorýs obecný	0	1	1	0,1
	Šoupálek dlouhoprstý	0	1	1	0,1
Celkem při akci „ACROCEPHALUS“ 2017 okroužkováno: 47 druhů		173	752	925	100

Celkové pořadí	Druh	Dospělí ptáci	Letošní mláďata	Celkem	t.j. %
1.	Rákosník obecný	60	204	264	33,6
2.	Rákosník proužkovaný	8	58	66	8,4
3.	Budníček menší	15	48	63	8,0
4.	Rákosník zpěvný	5	39	44	5,6
5.	Sýkora modřinka	0	42	42	5,4
6.	Pěnice černohlavá	9	30	39	5,0
7.	Červenka obecná	2	35	37	4,7
8.	Pěnice slavíková	6	26	32	4,1
9.	Kos černý	4	16	20	2,5
	Sýkora koňadra	2	18	20	2,5
10.	Rákosník velký	5	14	19	2,4
11.	Drozd zpěvný	5	13	18	2,3
	Strnad obecný	5	13	18	2,3
12.	Cvrčilka slavíková	3	9	12	1,5
13.	Pěnice hnědokřídla	1	10	11	1,4
14.	Střízlík obecný	0	10	10	1,3
15.	Strnad rákosní	5	3	8	1,0
	Vlaštovka obecná	1	7	8	1,0
	Sýkořice vousatá	0	8	8	1,0
16.	Budníček větší	1	6	7	0,9
17.	Tuhýk obecný	0	4	4	0,5
	Pěvuška modrá	3	0	3	0,4
	Brhlík lesní	1	2	3	0,4
18.	Cvrčilka zelená	1	2	3	0,4
	Ledňáček říční	0	3	3	0,4
	Pěnice pokřovní	0	3	3	0,4
19.	Konipas bílý	2	0	2	0,3
	Slavík modráček	1	1	2	0,3
	Špaček obecný	1	1	2	0,3
	Zvonek zelený	1	1	2	0,3
	Dlask tlustozobý	0	2	2	0,3
	Sýkora lužní	0	2	2	0,3
20.	Bukáček malý	1	0	1	0,1
	Stehlík obecný	1	0	1	0,1
	Pěnice vlašská	0	1	1	0,1
	Pěnkava obecná	0	1	1	0,1
	Rehek zahradní	0	1	1	0,1
	Šoupálek dlouhoprstý	0	1	1	0,1
	Vrabc polní	0	1	1	0,1
	Žluna šedá	0	1	1	0,1
Celkem při akci „ACROCEPHALUS“ 2018 okroužkováno: 32 druhů		149	636	785	100

Tab. 3. Přehled ptáků nově okroužkovaných při 41. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řezabinec, Řezabinecké tůně“ ve dnech 23.7. až 2.8.2017. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vytištěny tučně.)

Tab. 4. Přehled ptáků nově okroužkovaných při 42. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řezabinec, Řezabinecké tůně“ ve dnech 22.7. až 1.8.2018. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vytištěny tučně.)

Pořadí	Druh	Místo původního okroužkování:										Celkem	
		Řežabinec v roce:											Mimo ČR
		2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	Jinde v ČR			
1.	Rákosník obecný	134	13	7	6				1	102		263	
2.	Rákosník velký	14	1	1						1		17	
	Budníček menší	9	3	1						2	2	15	
3.	Sýkora modřinka	7	5							3		15	
	Rákosník proužkovaný	6								9	15	15	
4.	Sýkora koňadra	12		1						1		14	
5.	Červenka obecná	11	1									12	
6.	Strízlík obecný	11										11	
7.	Pěnice černohlavá	6	1		1					2		10	
8.	Rákosník zpěvný	6								2		8	
9.	Kos černý	5	1	1								7	
	Sýkora lužní	5	1									6	
10.	Brhlík lesní	4	2									6	
	Bukáček malý	5										5	
11.	Pěnice slavíková	1	2	2								5	
	Ledňáček říční	1								4		5	
	Sýkora babka	2	2									4	
12.	Vlaštovka obecná									4		4	
	Mlynářík dlouhoocasý	3										3	
	Strakapoud velký	2			1							3	
13.	Budníček větší	2								1		3	
	Cvrtilka slavíková	1								2		3	
	Drozd zpěvný	2										2	
14.	Lejsk šedý	2										2	
	Šoupálek dlouhoprstý	2										2	
	Strnad rákosní	1										1	
	Krutňalv obecný		1									1	
	Slavík modráček									1		1	
15.	Chrástal kropenatý									1		1	
	Chrástal malý									1		1	
	Ťuhýk obecný									1		1	
	Strakapoud malý											1	
	Celkem zkontrolováno:	254	33	13	7	1	0	0	1	138	0	447	

Tab. 5. Přehled již dříve okroužkovaných ptáků, kteří byli kontrolováni při 39. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůň“ ve dnech 26.7. až 5.8.2015. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vyznačeny tučně.)

Pořadí	Druh	Místo původního okroužkování:										Celkem
		Řežabinec v roce:					Jinde v ČR	Mimo ČR				
		2016	2015	2014	2013	2012						
1.	Rákosník obecný	203	9	3	8	5	9	1	238			
2.	Rákosník proužkovaný	29					5	1	35			
3.	Pěnice černohlavá	20	2	2					24			
4.	Rákosník velký	11		1			2		14			
5.	Rákosník zpěvný	13							13			
6.	Budníček menší	10	1	1	1				13			
7.	Červenka obecná	5	2						7			
8.	Strnad obecný	5					1		6			
9.	Sýkora koňadra	5							5			
	Pěnice slavíková	4							4			
	Brhlík lesní	4							4			
	Budníček větší	4							4			
	Sýkora babka	3							3			
10.	Sýkora lužní	2	1						3			
	Sýkora modřinka	2							2			
11.	Kos černý	2							2			
	Cvrčilka slavíková	2							2			
	Vlaštovka obecná						2		2			
	Bukáček malý	1							1			
	Slavík modráček	1							1			
	Lejsk šedý	1							1			
	Slavík obecný	1							1			
12.	Strízlík obecný	1							1			
	Pěnice pokřovní	1							1			
	Pěvuška modrá	1							1			
	Mlynářík dlouhoocasý	1							1			
	Žluna šedá						1		1			
	Pěnice hnědohlavá						1		1			
	Celkem zkontrolováno:	332	15	7	9	5	21	2	391			

Tab. 6. Přehled již dříve okroužkovaných ptáků, kteří byli kontrolováni při 40. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůň“ ve dnech 24.7. až 3.8.2016. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vyznačeny tučně.) (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vyznačeny tučně.)

Pořadí	Druh	Místo původního okroužkování:										Celkem	
		Řežabinec v roce:								Jinde v ČR	Mimo ČR		
		2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010				
1.	Rákosník obecný	213	13	6	3	2	1	14	1	253			
2.	Sýkořice vousatá	29						2		31			
3.	Pěnice černohlavá	19	4					4		27			
4.	Červenka obecná	5						5		10			
5.	Sýkora modřinka	6	3							9			
6.	Rákosník proužkovaný	8								8			
7.	Sýkora koňadra	1	2	2		1	1			7			
8.	Pěnice slavíková	4	1					1		6			
9.	Rákosník velký	3			1					4			
	Kos černý	3						1		4			
	Rákosník zpěvný	2	1					1		4			
10.	Střízlík obecný	3								3			
	Sýkora lužní	1	1	1						3			
	Mlýnský dlouhoocasý	1	1				1			3			
	Strnad obecný		3							3			
	Budníček menší	2								2			
11.	Brhlík lesní	2								2			
	Vlašťovka obecná							2		2			
12.	Rehek zahradní	1						1		1			
	Cvrčilka slavíková	1								1			
	Tuhýk obecný	1								1			
	Sýkora babka		1							1			
	Budníček větší		1							1			
	Strakapoud velký			1						1			
	Žluna šedá							1		1			
	Pěnice hnědokřídlá							1		1			
	Strnad rákosní							1		1			
	Cvrčilka říční							1		1			
Celkem zkontrolováno:		305	31	10	4	3	3	34	1	391			

Tab. 7. Přehled již dříve okroužkovaných ptáků, kteří byli kontrolováni při 41. akci „ACROCE-PHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ ve dnech 23.7. až 2.8.2017. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vyznačeny tučně.)

Pořadí	Druh	Místo původního okroužkování:										Celkem
		Řežabinec v roce:						Jinde v ČR	Mimo ČR			
		2018	2017	2016	2015	2014	2013					
1.	Rákosník obecný	101	16	6	2	2	1	24		152		
2.	Sýkořice vousatá	17	3							20		
3.	Rákosník proužkovaný	10	2					4	1	17		
4.	Sýkora modřinka	8	2	1				2		13		
5.	Červenka obecná	11								11		
6.	Sýkora koňadra	7	1					2		10		
7.	Pěnice černohlavá	6		2						8		
8.	Budníček menší	2	2	1	1		1			7		
9.	Cvrčilka slavíková	3						3		6		
10.	Rákosník zpěvný	3						2		5		
	Střízlík obecný	5								5		
11.	Rákosník velký	2						2		4		
12.	Pěnice slavíková	1	1			1				3		
	Slavík modráček	1						2		3		
13.	Pěvuška modrá	1		1						2		
	Sýkora babka	1	1							2		
	Pěnice hnědokřídla	2								2		
14.	Bukáček malý				1					1		
	Strnad rákosní			1						1		
	Brhlík lesní		1							1		
	Sýkora lužní		1							1		
	Budníček větší	1								1		
	Cvrčilka zelená	1								1		
	Drozd zpěvný	1								1		
	Kos černý	1								1		
	Pěnice pokřovní	1								1		
Celkem zkontrolováno:		186	30	12	4	3	2	41	1	279		

Tab. 8. Přehled již dříve okroužkovaných ptáků, kteří byli kontrolováni při 42. akci „ACROCE-PHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ ve dnech 22.7. až 1.8.2018. (Vzácnější a méně často chytané druhy jsou vyznačeny tučně.)

Jan Adámek - Bedřich Fišer

KNIŽNÍ DAR Z POZŮSTALOSTI PLUKOVNÍKA FRANTIŠKA CHALOUPKY

Knihovna Prácheňského muzea dostala darem soubor knih od dnes písecké občanky paní Ludiše Fišerové (rozené Chaloupkové). Knihy byly z odkazu jejího otce pana Františka Chaloupky, vzdělance starého ražení a bibliofila. Byl učitelem a své povolání vykonával do konce 2. světové války, naposled v Berouně. Po osvobození byl jako záložní důstojník povolán do armády a později sloužil u Hradní stráže pana prezidenta Beneše.

Po únoru 1948 nastala pro něho a celou jeho rodinu těžká doba. Nejen že byl degradován a přeložen do zálohy, ale dostal i příkaz vyklidit do týdne (mezi 20. a 28. prosincem 1950) pražský byt a přestěhovat se do severního pohraničí do domku po Němcích. To se naštěstí podařilo odvrátit a po velkých problémech se rodina ubytovala v lednu roku 1951 na Zbraslavi. Pak následovalo období šikany, ústrků, těžkostí získání zaměstnání za stálé pozornosti státních orgánů.

Po několika letech, kdy pro těžkou nemoc nemohl nastoupit do dolů nebo hutí, jak mu bylo uloženo, byl opět propuštěn ze zaměstnání. Šťastnou náhodou získal místo knihovníka v knihovně Akademie múzických umění. Mohl se opět věnovat své lásce – knihám, kterým obětoval svůj čas a často i skrovné prostředky rodiny.

Z lásky ke knihám se již za studia na učitelském ústavu naučil je vázat. Ze záliby, ale na vysoké profesionální úrovni, knihy vázal i opravoval poškozené vazby.

Sbíral vydání Babičky od Boženy Němcové a vytvořil tak úctyhodnou sbírku 346 knih, která obsahovala nejen všechna vydání z českých zemí a Slovenska, ale i vydání ze zemí celého světa, kupříkladu z Číny, Japonska nebo slepecké vydání. Založil i sbírku vydání Kytice od K. J. Erbena a sbírku vydání Máje K. H. Máchy.

Pan Chaloupka byl člověkem obdařeným mimořádnou vlastností či schopností přeměňovat životní ústrky a nepří-

zeň osudu na vytváření krásna pro lidi a k jejich radosti. Přispíval i k šíření kultury v místě bydliště na Zbraslavi. Stýkal se s řadou významných, zejména výtvarných umělců. Novoročenky, které mu posílali, se staly základem zajímavého souboru výtvarných dílek.

Pan Chaloupka tak po sobě zanechal nejen rozsáhlou knihovnu, ale i vzpomínky lidí, kteří měli štěstí se s ním setkat a užívat jeho vzdělanosti a dobroty. Zemřel krátce po osmdesátých narozeninách v roce 1987. Nedočkal se vojenské rehabilitace v roce 1992, kdy mu byla vrácena hodnost majora a ministrem obrany byl povýšen na plukovníka in memoriam.

Darovaný knižní soubor je jakýmsi vzorkem z kvalitně vybavené knihovny Františka Chaloupky; jeho soupis je přinesen v přehledu níže. Součástí jsou též knihy opatřené jeho autorskou vazbou - též vyznačeno v soupisu. Některé ze svých autorských vazeb značil F. Chaloupka na přední desce originální značkou v podobě stylizovaného domku – chaloupky. Toto supralibros (22 x 19 mm) ve formě „mluvícího znamení“ je tak zároveň knihvazačskou i vlastnickou značkou.

František Chaloupka umisťoval, byť nikoli důsledně, do svých knih také klasické ex-libris. V našem souboru byly zjištěny dva typy. Snad litografované modře tištěné ex-libris o rozměrech 37 x 60 mm, s postavou husitského bojovníka ve zbroji s mečem a štítem pavéзовité formy s opisem „Nepřátel se nelekejte n[á] množství n[ehledte]“, střežícího velký foliant u jeho pravé nohy, jež je mu zároveň i oporou. Text zní: Z KNIH VOJÁKA FRANTIŠKA CHALOUPKY (vlepeno v knihách č. 2, 15, 16, 19 a 32). Pojetí zjevně odkazuje na majitelovu vojenskou minulost a jeho osudy po roce 1948. Že vyobrazeným bojovníkem je on sám naznačuje uprostřed pavézy Chaloupkova sotva čitelná značka, která byla popsána výše; těsně vedle ní je vstřelena jedna ze dvou šipek, trčících ze štítu.

Druhý typ (snad také chronologicky) si nechal vytvořit od známého grafika, heraldika i spisovatele Břetislava Štorma (1907-1960), o jehož autorství kromě nezaměnitelných linií kresby vypovídá také známá značka – majuskulní S, z jehož horního zakončení vyrůstá latinský křížek. Text je podobný předchozímu: EX LIBRIS VOJÁKA FRANTIŠ-

František Chaloupka na průkazové fotografii. Nedatovaný snímek z rodinného archivu

Supralibros na autorských vazbách Františka Chaloupky (na č. 12). Foto V. Komarová

Ex libris od neznámého autora (nebo autorské F. Chaloupky ?). Foto V. Komarová

Ex libris od Břetislava Štorma. Foto V. Komarová

KA CHALOUPKY (vlepeno v knihách č. 21 a 39). Vyobrazen je opět bojovník, tentokrát v plátové zbroji s kolčím helmem odloženým u nohou, v pravici třímající obnažený meč a v pozdvížené levici rozevřenou knihu. Tisk je opět modrý, o rozměrech 60 x 95 mm.

Bibliofil si s velkou pozorností všímá také stop, pomáhajících určit předchozí majitele knih a ani v tomto smyslu nás darovaný soubor nezklame.

Ze šlechtických knihoven pocházejí čtyři svazky. Do sbírky českých přísloví, vydané v roce 1804 (č. 2) je dvakrát vepsán Robert Nostitz. Fotografické vydání Rukopisu královédvorského, editovaného Jaroslavem Vrtátkem roku 1862 (č. 34) náleželo do Wratislavovské knihovny, jak dokládá přípis Poz[ůstalost] h[raběte] Wratislava. Kniha je též na poslední straně označena starým razítkem Knihovny Národního muzea, avšak zřejmě nikoli jakožto razítkem vlastnickým. Do modlitební knihy Petits Offices en Français, vydané v Paříži 1875 (č. 29), se vepsal roku 1880 Jan Nepomuk Schwarzenberg (1860-1938). Přehledová kniha Posloupnost panovníků od Josefa Františka Urbánka vydaná roku 1907 (č. 30) je označena vlepeným heraldickým ex-libris hraběte Eugena Czernina z Chudenic (1892-1955).

Z dalších vyberme Cvičení ve zbrani, přeložené poručíkem 11. pěšího pluku T. Burianem roku 1835 (č. 1), do něhož svůj vlastnický podpis vepsal setník Čenský. Deváté vydání Pravopisu českého od Václava Hanky z roku 1849 (č. 31) bylo nejprve označeno razítkem Z KNÍHOVNY ARBEITRA a posléze do něho vlepil své ex libris dr. F. Ledvinka. Do třetího vydání Kupidovy střely od Šimona Lomnického z Budče, bibliofilsky vypraveného roku 1921 (č. 19), vlepoval František Chaloupka svoji knižní značku vedle dřevorytového ex libris předchozího majitele, spisovatele a neúnavného mravokárce Bedřicha Konaříka-Bečvana (1878-1944).

Pozoruhodný je také nesvázaný výtisk knihy Saličetova ranná lékařství z roku 1867 (č. 37), redigovaný Karlem Jaromírem Erbenem a dedikovaný jím vlastnoručně prof. P. Lavrovskému v Charkově. Některý z majitelů vyztužil z rubové strany roh tenké obálky proti dedikaci přilepením vizitky s textem Madame Jaromír Smutný.

O skladbě štědrého daru, na jehož detailnější hodnocení zde nezbývá místo, vypovídá následující soupis.

č.	titul	autor	vydáno	vazba
1.	Cvičení ve zbrani jednotlivých vojáků, řad a zdělků císař. král. pěchoty	Burian, T. (překl.)	Praha, 1835	původní papírová obálka
2.	Českých přísloví sbírka. Po vydání mistra Jakuba Srnce a Františka Ondřeje Horného nově rozmnožená	J. D. – A. P.	Praha, 1804	v. celopapírová dobová
3.	Dalimilova Chronika česká v nejdávnější čtení navracena	Hanka, Václav (ed.)	Praha, 1876	původní papírová obálka
4.	Děje mocnářství Rakauského	Tomek, Wáclav Wladiwoj	Praha, 1845	v. celoplátěná (F. Ch.)
5.	Děje země české	Tomek, Wáclav Wladiwoj	Praha, 1843	v. celoplátěná (F. Ch.)
6.	Didaktika, to jest umění umělého vyučování. Kterak by totiž člověk, dřív než na těle zroste a stav svůj začne, všemu tomu, což ku potřebě a ozdobám přítomného i budoucího života přináleží, šťastně, snadně, plně vyučen a tak potěšen k životu obojímu nastrojen býti mohl	Komenský, Jan Amos	Praha, 1892	v. celoplátěná (F. Ch.)
7.	Die Ruhe in Gott. Ein katholisches Gebetbuch	Himmelstein, Franz Xaver	Würzburg, 1868	v. celokožená dobová, se sponou

8.	Gesangbuch für die evangelisch-protestantische Kirche in Baden	-	Lahr, 1926	v. celokožená dobová
9.	Handbuch für Unteroffiziere	Schmid, Hugo	Wien, 1915	v. celoplátěná (F. Ch.)
10.	Havlíčková čítanka. K padesátiletému výročí úmrtí národního mučeníka Karla Havlíčka Borovského	Obrátil, Karel Jaroslav (ed.)	Uherské Hradiště, 1906	původní papírová obálka
11.	Index Bohemicorum librorum prohibitorum et corrigendorum ordine alphabeti digestus, reverendissimi, celsissimi S. R. I. principis domini domini Antonii Petri Dei gratia, et Sedis Apostolicae archi-episcopi Pragensis jussu collectus, atque editus	-	Vetero-Pragae, 1767	v. celokožená dobová
12.	Jana Žižky z Kalicha Dopisy a projevy	Dolenský, Antonín (ed.)	Praha, 1930	v. celokožená (F. Ch.)
13.	Jana Žižky z Kalichu Vojenský řád husitský	-	Praha, 1932 (soukromý tisk), výtisk č. 281	původní papírová obálka
14.	Kajetánské divadlo	Kaška, Jan	Praha, 1937 (soukromý tisk)	původní papírová obálka
15.	Kniha užitečná i kratochvilná, jenž slove: Rada všelikých zvířat nerozumných neb zhovadilých i ptactva, kterau člověku všelikého povolání dávají, v čem by jejich přirození následovati a jakých povah se k zprávě života dobrého vystříhati měl	Melantrich z Aventýnu, Jiří	Praha, 1939 (faksimile vydání z roku 1814, s titulním listem z roku 1815)	v. polokožená (F. Ch.)
16.	Kniha užitečná i kratochvilná, jenž slove: Rada všelikých zvířat nerozumných neb zhovadilých i ptactva, kterau člověku všelikého povolání dávají, v čem by jejich přirození následovati a jakých povah se k zprávě života dobrého se vystříhati měl	Melantrich z Aventýnu, Jiří	Praha, 1814	v. celokožená dobová
17.	Krátký všeobecný dějepis	Tomek, Wáclav Wladiwoj	Praha, 1842	v. celoplátěná (F. Ch.)
18.	Kriegs-Kalender für gebildete Leser aller Stände. Erster Jahrgang 1809	-	Leipzig, 1809	v. poloplátěná, dobová

19.	Kupidova střela aneb knížka užitečná, v níž se všeliká chlípnost a zlá bůjnost těla zapovídá a potupuje: a při tom škoda, ohava i pokuta hanebného smilstva, cizoložstva, kteréž se ach nastojte těchto let velmi velice rozmohlo a rozvodnilo, se okazuje	Lomnický z Budče, Šimon	Praha, 1921	v. celokožená dobová
20.	Kurzgefasstes Lehrbuch der böhmischen Sprache und Rechtschreibung. Zum Selbstunterrichte für Deutsche	Sýkora, Johann Nepomuk	Prag, 1851	v. poloplátěná, dobová
21.	Leto- a Denno-pis, to jest: Celého Královského Starého a Nového Měst Pražských léta 1648 patnácté neděl dnem, nocí trvajících obležení švedského. Pravdivé a ubezpečlivé vypsání	Zatočil z Löwenbrugku, Jan Norbert	Staré Město Pražské, 1685	v. celopapírová dobová
22.	Lidová říkadla, písně a hry pro mládež. Výbor z Erbenovy sbírky „Prostonárodní české písně a říkadla“	Povolný, Jaroslav (ed.)	Praha, 1920	v. poloplátěná (F. Ch.)
23.	Místní slovník slovanský v odcizovaných i cizích krajích	Bohdanecký, Edvard	Praha, 1910	původní papírová obálka
24.	Mistr Jan Hus, v naději sluha Boží...	Hus, Jan	Praha, 1915	v. kartonová původní
25.	Mluvnice českého jazyka na základě soustavy Dobrovského	Hanka, Václav	Praha, 1849	v. celoplátěná (F. Ch.)
26.	Nebeklič (?), chybí začátek i konec	-	18. stol. ex.	v. polokožená
27.	O státě českém. Respublica Bojema	Stránský, Pavel	Praha, 1946	v. polokožená (F. Ch.)
28.	Paměti Mikuláše Dačického z Heslova. Svazek druhý	Rezek, Antonín (ed.)	Praha 1880	původní papírová obálka
29.	Petits Offices en francais précédés d'une courte méthode pour entendre la Sainte Messe les Jours de Communion dédiés aux jeunes personnes pieuses	-	Paris, 1875	v. celokožená dobová
30.	Posloupnost panovníků všech států všech věků s událostmi historicky památnými (díly I. a II. svázaný dohromady)	Urbánek, Josef František	Uherské Hradiště, 1907	v. poloplátěná, dobová
31.	Pravopis český	Hanka, Václav	Praha, 1849	v. poloplátěná, dobová

32. Přemyslovci	Vocel, Jan Erazim	Praha, 1879	v. celoplátěná s ražbou, dobová
33. Respublica Bojema a M. Paulo Stransky Z. descripta, recognita et aucta	Stránský, Pavel	Lugdunum Batavorum (Leiden), 1643	v. celokožená (F. Ch.)
34. Rukopis kralodvorský. Vydání fotografické	Vrtátko, Antonín Jaroslav (ed.)	Praha, 1862	původní papírová obálka
35. Rukopis královédvorský	Kořínek, J. (ed.)	Praha, 1873	v. poloplátěná
36. Rukopisy zelenohorský a královédvorský	Vyskočil, Albert	Praha, 1948	v. původním kartonovém obalu
37. Saličetova ranná lékařství	Erben, Karel Jaromír (ed.)	Praha, 1867	původní papírová obálka
38. Slovanský národopis	Šafařík, Pavel Josef	Praha, 1842	v. celoplátěná (F. Ch.)
39. Tito Artikulové na sněmu obecném, kterýž držán byl na Hradě pražském léta Páně tisícího, šestistého devátého v pondělí po neděli Rogationum, jinak Křížové, a zavřín léta tisícího šestistého desátého v auterý masopustní, při přítomnosti nejjasnějšího knížete a pána, pana Rudolfa II. římského císaře, uherského a českého etc krále etc, ode všech tří stavův Království českého, svolení a zavříní jsau	Jan z Klenového a z Janovic – Bohuslav z Michalovic	Staré Město Pražské, 1610	v. polopergamenová
40. Z rodiny a domácnosti staročeské. Ze života XVI. století. Řada první	Winter, Zikmund	Praha, 1911	původní papírová obálka
41. Z rodiny a domácnosti staročeské. Ze života XVI. století. Řada druhá	Winter, Zikmund	Praha, 1912	původní papírová obálka

Jan Kotalík

NÁVŠTĚVY CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA I. V PÍSKU V LETECH 1888 A 1905 NA VYBRANÝCH UKÁZKÁCH FOTOGRAFICKÉ DOKUMENTACE Z PODSBÍRKY HISTORICKÁ FOTOGRAFIE

V množství výročí k datu končícímu na číslici „8“ v roce 2018 je možné pro město Písek a jeho obyvatele přiřadit i významnou událost, kterou byla první návštěva císaře Františka Josefa I. (od 2. do 4. září 1888), od které tedy uplynulo 130 let. Do té doby Písek v blízkosti dvakrát míjel: nejprve v roce 1874 (7. září), kdy se vracel od Brandýsa a podruhé o jedenáct let později (r. 1885 – 1. září),

při návratu z vojenského cvičení od Plzně. Písku byl tenkrát blízko, protože cestoval vlakem přes Ražice. Tam se dočkal ovací též od „přespolních“ Písečáků, kteří si nenechali ujít příležitost přijít či přijet ho pozdravit. Úvodem můžeme představit, že následné návštěvy císaře v Písku se odehrály vždy v září – stejně jako zmiňované zastávky v nedalekých Ražicích.

V roce 1888 po schválení záměru konat manévry u Písku začaly velké přípravy. Město se skvělo čistotou, probíhaly drobné opravy, ulice se oživily prapory, okna chvojím, květinami. Radnici dalo představenstvo uzpůsobit pro panovníkův osobní třídní pobyt (2. – 4. září). Pro objektivitu doplníme malou vadu na kráse: v místě do současnosti stojící rohové budovy (původně spořitelny – dnes polikliniky) v novorenesančním slohu na Alšově náměstí zelo prázdné místo. Původní zájezdni hostinec „U Černého orla“ byl zbořen a nová stavba (postavena v letech 1889 - 1890) ještě nestála. Tuto skutečnost dokumentuje vzácná fotografie z návštěvy panovníka (viz obr. 1).

Pro jeho pobyt samozřejmě nechyběl ani pečlivě přichystaný program. Ve výstižně napsané stati se návštěvě J. V. císaře pána věnuje August Sedláček.¹ Podrobný výpis význačných osobností a samotnou návštěvu zaznamenal dobový tisk. Periodika v českém i německém jazyce sledovala císařův pohyb doslova na každém kroku. Například „Prager Abendblatt“ informoval své čtenáře o události na českém jihu podrobně již od titulní strany.² Samotné manévry ale pokazil déšť. Rozmoklý terén i přístupové cesty se ukázaly jako nepoužitelné. Město však o „vojenskou parádu“ nepřišlo. Ojedinelé a vzácné fotografie Jana Vavrušky (*1847, Prachovice - †1915, Písek) atmosféru významné návštěvy dokumentují nadmíru věrně. Větší formáty pozitivů v charakteristickém sépiovém tónu nalepené na podkladových kartonech jednoduše vyzdobených a popsaných samotným autorem nesou bezprostředně zachy-

1) August SEDLÁČEK, *Dějiny královského města Písku nad Otavou, Díl II. Od zřízení král. úřadu až do dnešní doby*, Písek 1912, s. 286-287.

2) Srov. *Prager Abendblatt. Beilage zur Prager Zeitung.*, Nr.203., Dienstag, 4. September. 1888., s. 1-2.

Obr. 1. „1888. 2. září. JEHO VELIČENSTVO přijedší o 7. h. r. na radnici přijímá poklonu spolkův na Velk. náměstí.“ (původní popiska). Foto Jan Vavruška, HF08644 (výřez)

cenou informací o dobovém dění v centru nepříliš velkého města Písku. Přestože je na snímcích na první pohled znát, že se fotograf nedostal blízko natolik, aby byl panovník vůbec patřičně rozeznatelný, jejich vypovídací hodnota je výborná. Dokládají především prostředí města s připravenou výzdobou včetně přihlížejících obyvatel. Přizpůsobit se podmínkám pro pořízení snímků při vojenské přehlídce 4. září nebylo jednoduché. Jan Vavruška si musel nalézt potřebné odpovídající postavení na severní straně Velkého náměstí, kde měl přehled po celé jeho ploše. Nepozorovaně přestěhovávat podle situace tehdy rozměrnější fotografickou techniku v prostoru, kde mělo vojsko a běžní lidé své určené místo, bylo nemožné. Poměrně známý snímek (označený časem pořízení: 10 hod. dop.), kde je část pohybujícího se průvodu rozmazaná, protože autor použil delší dobu expozice, dostává navíc až zvláštní charakter obsahové nadstavby subjektivního dokumentu (viz obr. 2). Druhý - méně známý - snímek zachycuje náměstí (ozn. 11 hod. dop.) s již patrným slunečním svitem (na dláždění jsou rozeznatelné stíny) a v závěrečné fázi návštěvy císaře Františka Josefa I. v Písku (viz obr. 3).

Druhá návštěva císaře Františka Josefa I. byla naplánována na počátek září roku 1905, kdy opět při příležitosti vojenských manévřů (4. – 7. září) mohli obyvatelé Písku a Písecka zahlédnout svého panovníka. Císař se tentokrát ubytoval na zám-

Obr. 2. „1888. 4. září. JEHO VELIČENSTVO při defilování XIX. divise na Velkém náměstí před radnicí (o 10 hod. dop.)“ (původní popiska). Foto Jan Vavruška, HF08645 (výřez)

Obr. 3. „1888. 4. září. JEHO VELIČENSTVO vyslovuje důstojnictvu IX. a XIX. divise Nejvyšší uznání Svě (11 hod. dop.)“ (původní popiska). Foto Jan Vavruška, HF08844 (výřez)

ku ve Štěkni (od 2. až do 9. září ráno), odkud vyjížděl za svými záměry. Město se na jeho návštěvu opět patřičně připravilo.³

Od předešlého setkání uplynulo 17 let. Naskytla se tak možnost ukázat Písek s jeho změnami i promyšlenou organizací oslavného přijetí v tom nejlepším světle. Slavobrány, květinová výzdoba, prapory, připravené uvítací řeči místních hodnostářů spolu s dalším programem spolků a mnoho dalšího nenechávalo nikoho na pochybách o vstřícnosti místních ke svému panovníkovi. Zabezpečení manévru zmiňoval tisk již dostatečně napřed.⁴ Barvitý aktuální popis průběhu návštěvy samotného města Písku – v neděli 3. září – podalo (mimo jiné) opět místní periodikum.⁵ Jako vsuvku můžeme uvést drobnou vzpomínku přímého účastníka. Prof. Josef Kotalík (*1896, Kluky (Klouky) - † 1987, Písek) vzpomíná na dobu, jak se mu jako malému chlapci jevila osobnost císaře Františka Josefa I.: „*Císaře jsem osobně spatřil v Písku r. 1905 (ve svých devíti letech). Bylo to v době císařských manévru, když přijel císař ze štěkenského zámku, kde byl ubytován, odpoledne 3. září do Písku. Tehdy se k uvítání na Velkém náměstí shromáždili zástupci všech venkovských obcí okresu. Každá obec byla označena jménem připevněným na dřevěné cedulce. Z Klouk jsme dostali výhodné postavení přímo proti balkonu radnice, kde potom císař přijímal „hold poddaných“ našeho okresu. Dobře jsem tedy na císaře viděl, ale jeho zjev mne nadobro zklamal. Překvapilo mě, jak je císař malý přesto, že měl na hlavě „fedruš“ – chochol z krásně světle zeleného peří a modrý kabát. Snad to bylo také tím, že císaře obklopovali postavou velcí hodnostáři, z nichž písecký starosta Lukáš byl zvlášť veliký a silný. Císař byl také trochu nahnutý (bylo mu 75 let) a subtilní.*“⁶

Jednotlivé dny manévru aktuálně sledovaly různé noviny. Po skončení nebývalé rozsáhlé akce na Písecku došlo i na zhodnocení v článku Píseckých listů, jenž byl sestaven spíše z vojenského hlediska.⁷

Všeobecně jsou z těchto manévru známy kvalitní terénní snímky známého pražského fotografa Rudolfa Brunera-Dvořáka (*1846, Přelouč - †1912, Praha), který měl přístup i do blízkosti císaře a jeho doprovodné skupiny. V podsbírce Historická fotografie jsou jiné související ojedinělé snímky. Samotné písecké prostředí zachytil například František Guld (*1872, Josefov - †1943, Jaroměř). Do Písku přijel kvůli příslušné fotodokumentaci. Za fotoalbum z těchto císařských manévru dokonce obdržel vyznamenání. Své samostatné fotografie autorizoval vyraženým plastickým označením v pravém dolním rohu: „Fr. Guld Fotograf Josefov – Josefstadt“. Přestože měl omezení při pořizování snímků menší než pečlivý místní Jan Vavruška v roce 1888, výsledek nebyl vždy stoprocentní, jak je možné poznat na fotografii dění

Obr. 4. Císař František Josef I. před píseckou radnicí při návštěvě města v neděli 3. září 1905. Foto František Guld, HF05536

Obr. 5. Část slavnostní výzdoby u ústí Chelčického ulice v Písku při příležitosti návštěvy císaře Františka Josefa I. v neděli 3. září 1905. Foto František Guld, HF11935

3) SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 300-301.

4) Srov. *K císařským manévrum*, in: *Písecké listy, Ročník XI., čís. 31.*, Písek 1905, s. 2.

5) Srov. *Císař a král na českém jihu.*, in: *Písecké listy, Ročník XI., čís. 36.*, Písek 1905, s. 1-2.

6) Josef KOTALÍK, *Paměti*, rukopis, ze soukromého archivu autora, nestr.

7) Srov. *Císařské manévry u Písku.*, in: *Písecké listy, Ročník XI., čís. 37.*, Písek 1905, s. 1-2.

před píseckou radnicí. Hodnota jinak cenného snímku je částečně snížena nedostatečnou ostrostí (viz obr. 4).

František Guld se snažil též zaznamenat okázalou výzdobu městského centra, kterým vedla panovníkova cesta. Okna rohové budovy vlevo - hotelu U Zlatého kola - jsou pod parapety vyzdobena chvojím. Samotnému ústí Chelčického ulice dodávají slavnostní a důležitý ráz po stranách dočasně vztyčené obelisky (viz obr. 5).⁸

8) Autor za spolupráci děkuje p. kolegovi Mgr. Bohumírovi Bernáškoví, Státnímu okresnímu archivu Náchod a Městskému muzeu v Jaroměři.

MUZEJNÍ AKCE

Jiří Prášek

TUCET MUZEJNÍCH NOCÍ V PRÁCHEŇSKÉM MUZEU V PÍSKU (2007 – 2018)

Muzejní noc je akce, která má za úkol především zpropagovat muzea. Za dobu své existence doznal festival značné obliby a získal velkou popularitu. První jeho ročník proběhl v roce 1997 v Berlíně. Do naší republiky se dostal v roce 2004, kdy se v Praze a v Brně uskutečnila první Muzejní noc, ale konala se např. i v Městském muzeu v Týně nad Vltavou. Od následujícího roku se počala lavinovitě šířit do českých a moravských měst: v roce 2005 již bylo přihlášeno 75 organizátorů.

Praxe Muzejních nocí je taková, že v období zhruba od poloviny května do poloviny června je v jednu noc, zpravidla to bývá v pátek či v sobotu, muzeum otevřeno v netradiční dobu (mimo návštěvní hodiny), za netradiční vstupné (zdarma či za symbolickou částku) a s netradičním programem.

Prácheňské muzeum v Písku vstoupilo do tohoto úspěšně „rozjetého vlaku“ v roce 2007, kdy se zdejší I. Muzejní noc uskutečnila v pátek 1. června od 19 hodin. Jako

Muzejní noc 2007. Foto V. Komasová

Muzejní noc 2008. Foto V. Komasová

program byly zvoleny komentované prohlídky expozic, které prováděli odborní pracovníci muzea oblečení do dobových kostýmů, připojili se i někteří spolupracovníci, kteří přišli v historických vojenských uniformách. Pro velký zájem byl vstup omezen pouze na zvláštní místenky, které zdarma distribuovala dopředu pokladna muzea a městské infocentrum. Proto se mohlo zúčastnit pouze na pět stovek zájemců. Doplňkovým programem byl na nádvoří obchodní akademie vystavený automobilový veterán Praga 57, živá sova ze Záchrané stanice živočichů Makov, čepovaný Platan a harmonika dodávaly dobrou náladu a v přednáškovém sále se dlouho přes půlnoc promítaly dokumentární filmy s píseckou tematikou: „Písek 21. století“, „Písek – královské město“, „Město v lesích“ (němý z r. 1925), „Osudové okamžiky – Písek 1956“, „Sestřih městských slavností“, „Písecké motivy“, „Příběh pamětní desky – Písek 1918“, „Když přijde voda“, „Zlatý Písek“ a „Elektrárna král. města Písku“. V rámci Muzejní noci byly do provozu uvedeny cimbalý k hodinovému stroji.

V podobném duchu se nesla i II. Muzejní noc, pro niž byl zvolen termín pátek 23. května 2008. Opět komentované prohlídky expozic a promítání filmů, prezentace záchranářů z Makova a sokolníků s dravcem. Nádvoří obchodní akademie ozvláštnila výstava zrestaurovaných kočárů Václava Majdla. V muzeu se krátce zastavil hejtman Jihočeského kraje Dr. Jan Zahradník.

III. Muzejní noc v sobotu 6. června 2009 měla dvě významná témata, vztahující se k tomuto roku: 125 let od vzniku píseckého muzea a 150 let od bitev u Melegnana a Solferina, jichž se účastnili vojáci píseckého 11. pěšího pluku. Netradičně

začal program již v 17 hodin u pomníku melegnanského v Budovcově ulici. Vše bylo pod taktovkou znalce písecké vojenské historie Karla Klátla, který zařídil bohatý doprovod v dobových vojenských uniformách. Program pak pokračoval v prostorách muzea, kde návštěvníci během tradičních komentovaných prohlídek mohli ochutnat speciálně k výročí muzea podávaný tmavý a světlý Písecký ležák a 16° Porter, který doma uvařil amatérský sládek a znalec písecké pivovarské historie Petr Franěk. Pivní láhve byly označeny etiketami. V galerii muzea pracovali studenti restaurátorské školy p. Blahouta, kteří předváděli různé pracovní postupy. V doprovodném programu nechybělo promítání filmů, prezentace zvřítek

Muzejní noc 2013. Foto V. Komasová

z Makova a tentokrát i ze ZOO na Hluboké nad Vltavou, výstava veteránů a ke strakonickému pivu v muzejní hospůdce zahrálo strakonické dudácké trio.

Na rozdíl od předcházejících let znamenal IV. ročník (2010) změnu v tom, že do muzea již nebyl omezený počet volných vstupenek, ale expozice, výstavy a veškerý program byly otevřeny všem návštěvníkům. Kdo přišel, mohl se zúčastnit besedy hlavní výstavy „Cesta zvuku“ s jejím autorem Jiřím Kloboučnickem. V Malých výstavních síních se konal koncert Jiřího Smrže s doprovodem kytaristy Jiřího Kováře, v obrazové galerii českých panovníků se prezentoval soubor Fautores flautae. Loutkový spolek Nitka sehrál na nádvoří pověst „O krvelačném píseckém medvědovi“ a posléze, pozdě v noci ještě i „O píseckém domě U Anděla“. Po celý večer byla na spodním nádvoří otevřena muzejní hospůdka s harmonikáři Josefem Faktorem a Jiřím Pecínem, na flašinet občas zahrál Josef Šesták, kovařinu předváděl Ondřej Hofman a nechyběly ani sovy z Makova. Expozice zpestřili procházející se baráčníci v krojích. Počet návštěvníků podařeně akce byl odhadnut – jinak to ani nejde – na 1 170 osob.

Následující V. ročník, který se konal v pátek 3. června 2011, byl ve znamení starých řemesel. Etnograf muzea Mgr. Jan Kouba na něj pozval přes tři desítky různých řemeslníků, kteří předváděli staré výrobní postupy našich předků. Před očima návštěvníků zpracovávali ve všech koutech muzea všemožné materiály, ať už to byl kov, dřevo, kůže, vlna, těsto, vosk, sklo nebo kámen. Muzejní noc byla vlastně vernisáží výstavy „Jihočeští řemeslníci“. K dobré zábavě přispěli táborští Pouličníci.

„Zpět do pravěku“ byl název VI. ročníku, jenž se uskutečnil v pátek 1. června 2012. Současně došlo k otevření výstavy obrazů Libora Baláka, který se zabývá re-

konstrukcemi archeologických nálezů. Při té příležitosti byl veřejnosti představen nový exponát – pravěký meč liptovského typu, který ihned našel své místo v expozici Pravěku. V té také archeologové muzea, na jejichž bedrech ležela odborná stránka celého večera, zajišťovali komentované prohlídky. Během večera měly stovky návštěvníků možnost vidět různé techniky práce našich pravěkých předků – tkaní, zpracování dřeva, štípání pazourků, vrtání kamene, mletí obilí, práce keltských kovotepců či kováře. Šerm byl samozřejmě po vzoru starých Slovanů, v podání skupiny Jaga. Protože v muzeu probíhala i výstava sbírky domácích kávovarů, přijel na Muzejní noc i profesionální barista Michal Křížka, který předvedl kávovou show, a zúčastnil se i honorární konzul Súdánu, PhDr. Petr Pelikán, se slečnou Thúrií Salih Mohamed Adam z Chartúmu, která pro zájemce připravovala kávu podle místního způsobu. Tradiční muzejní hospůdka na spodním nádvoří se dočkala velkého skládacího stanu, resp. zastřešení pro případ deště.

V pořadí již VII. Muzejní noc měla podtitul „se sv. Janem Nepomuckým“ a uskutečnila se v pátek 17. května 2013. Předcházela jí církevní slavnost k uctění tohoto světce, a to u jeho sochy na Kamenném mostě v 18,30 hod. Po jejím skončení se vydalo procesí za zvuků barokních nástrojů souboru Ritornello a hlasů Chrámového sboru z Klokot a Tábora Karlovou ulicí na nádvoří muzea, kde byla tradičně v 19 hodin noc zahájena. Program byl vskutku bohatý: barokní šerm, kramářská Píseň poučná o svatém Janu z Nepomuku pro mládence a panny, rekonstrukce osobitého barokního svatojánského kázání v podání brněnského herce Miroslava Gabriela Částka v Rytířském sále, svatojánské písně a svatojánské litanie, selské barokní tan-

Muzejní noc 2013. Foto V. Komasová

Muzejní noc 2014. Foto V. Komasová

ce, vystoupení souboru Fautores flautae, kejklířské kousky Vojty Vrtky včetně závěrečné ohňové show a stylový jarmark na spodním nádvoří. Pro děti byl připraven program a zájem návštěvníků se soustředil především na výstavu „Arena Sancta Joanea“, kterou připravil historik muzea Mgr. Jan Adámek, který byl také duší celého programu. Návštěvnost byla odhadnuta na 1030 osob.

V roce 2014 jsme si všichni připomněli sté výročí zahájení I. světové války, a tak také VIII. Muzejní noc, konaná 24. května, měla podtitul „Válka našich dědů“. O hlavní program se tentokrát postarali členové plzeňského klubu vojenské historie K. u k. Infanterie Regiment No. 35, kteří přivezli plukovní muzeum a předvedli odvod branců a execírku. V přednáškovém sále připravil Mgr. Zdeněk Duda projekci fotografií Písku před I. světovou válkou, k vidění byla dioramata bitev z války, která vyrobil Josef Ptáček, i výstavky Hrozná tragédie v Sarajevě a Kterak se má obyvatelstvo živiti za války. Tradiční program pro děti a tradiční hospůdka byly samozřejmě součástí akce, kterou navštívilo na tisíc osob.

Jiné kulaté výročí připadlo na rok 2015 a samozřejmě se stalo tématem IX. Muzejní noci: 600 let od smrti mistra Jana Husa na kostnické hranici. Při té příležitosti uvedla Prácheňská scéna v premiéře v Přednáškovém sále muzea komedii Pavla Dostála Epochální výlet pana Broučka do XV. století. Ředitel Husitského muzea v Táboře, Dr. Jakub Smrčka, připravil do Rytířského sálu obrazový příběh o Husovi, během večera zapěl smíšený pěvecký sbor Sborissimo a zahrála středověká kapela Subulcus. Večer zpestřili zbrojnoši ze Skupiny historického šermu „Klíč a meč“ při Domě dětí a mládeže. Pahorek na spodním nádvoří ozvláštnila hranice s figurínou Jana Husa a na speciálním roštu si zájemci mohli opéci špekáčky. Pro děti

zde byla připravena tvořivá dílnička a na parkánech tradiční program. Noci v sobotu 30. května se zúčastnilo přes 1 100 návštěvníků.

Také kulaté výročí následujícího roku – 2016 – inspirovalo dramaturgii X. Muzejní noci, která se konala v sobotu 14. května, v den 700. výročí narození císaře Karla IV. Na úvod připravil historik muzea Mgr. Jan Adámek hraný příběh, k němuž došlo v Písku 15. května 1353, kdy panovník vydal listinu pro písecké dominikány. Pod arkádami muzea ji provedl soubor Prácheňská scéna, dobové kostýmy poskytla firma Kultur-kontakt Miroslava Mareše z Českých Budějovic. Pracovníci muzea Mgr. Jiří Kouba a RNDr. Jiří Šebestian zajistili komentované prohlídky svých výstav „Tajemství paní baronky“ a „Co lítá po Písku“. O hudební doprovod se starala středověká kapela Quercus, občas střídaná produkcí muzejního orchestronu. Skupina historického šermu „Klíč a meč“ z píseckého domu dětí a mládeže dodala středověké zbrojnoše, včetně rytířského stanu a dílny písaře. K významnému císařovu výročí zdobil jeho velký portrét, dočasně vyjmutý ze souboru barokní galerie českých panovníků, gotický sál hradu. Noc navštívilo odhadem na 1 400 osob.

V sobotu 3. června 2017 se konala v muzeu vernisáž výstavy „LEGIE 2017. Od Zborova do Písku.“ A to byl důvod, aby se XI. Muzejní noc konala toho dne a byla věnovaná legionářům. Při zahájení byli vyhodnoceni vítězi literárně – historické soutěže „Příběh mého pradědečka“, které se zúčastnili žáci některých píseckých základních škol, školy v Protivíně a píseckého gymnázia. Ocenění získali mimo diplom též cenu velmi hodnotnou – ručně kovanou repliku nože z období raného až

vrcholného středověku, kterou vyrobil umělecký kovář Petr Kozák. Vojenský program zajistili členové Československé obce legionářské a plzeňského spolku pětatřicátníků, kteří prováděli ukázky výcviku legionářů a přivezli s sebou plukovní legionářské muzeum. K této příležitosti připravil znalec písecké vojenské historie Karel Klátil krátkodobou výstavu „Co to má dědeček na rukávu, aneb hodnostní označení čs. Legie v Rusku 1914“. Výstavka několika válečných plakátů probíhala díky zápůjčce Vojenského historického archivu v Rytířském sále. V Galerii panovníků koncertoval Marek Ředina na hand pan a celým muzeem zněly písničky v podání tábořských Pouličníků. Na nádvoří v tradiční hospůdce bylo nejen pivo a klobásy, ale také gulášová polév-

ka z polní kuchyně. Návštěvnost byla tentokrát nižší, než na předcházejících nocích, odhadem sedm stovek osob. Do jisté míry to však bylo příjemnější, protože návštěvníci měli v expozicích více prostoru.

Zatím poslední, XII. Muzejní noc, se uskutečnila v pátek 1. června 2018, její duší byl stejně jako v loňském roce historik novodobých dějin Mgr. Zdeněk Duda. Byl totiž kurátorem výstavy „Sleva na šelmu“, která se konala pod záštitou katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a dala Muzejní noci název – „s výtvarníky“. Studenti a pedagogové této katedry připravili několik výtvarných děl, které proběhly na vybraných místech – v expozici panovníků a písecký venkov, v Rytířském sále, ve věži na parkánech a v samotných parkánech. Každoroční dětský program se konal tentokrát po celém muzeu. V přednáškovém sále se uskutečnila premiéra hry Staré pověsti české v dramatizaci Vlastimila Pešky, kterou uvedl písecký soubor Prácheňská scéna. Pod arkádami muzea bylo možno si vyrazit středověkou minci a na nádvoří, naproti tradiční hospůdce, stálo několik motocyklů místního Veteran Car Clubu. K dobré náladě hráli Eliška Kotlíňová a poté Petr Novák.

Souhrnem dvanácti Muzejních nocí, které se do roku 2018 uskutečnily v Prácheňském muzeu, jsme chtěli ukázat na množství a pestrost programů, které muzejníci připravili pro širokou veřejnost. Každoroční festival je velkou propagační akcí muzea, za uvedené období se v programech zúčastnilo několik stovek účinkujících a přišlo mnoho tisíc návštěvníků. Důležitou devizou bylo prakticky vždy hezké počasí, protože se Muzejní noci částečně odehrávají i venku, využívají se obě nádvoří i parkány a s „mokrou“ variantou se nepočítá. Během prvních ročníků vykrystalizovala nezbytnost programů pro děti, do nichž se zapojili muzej-

Muzejní noc 2015. Foto V. Komasová

Muzejní noc 2016. Foto V. Komasová

Muzejní noc 2016. Foto V. Komasová

ní pedagožky a oblíbenou nutností je muzejní hospůdka, v níž kraluje pracovník muzea Leoš Bolard, který je výraznou organizátorskou duší všech Muzejních nocí od počátku. Dramaturgie po prvních ročnících, kdy byl volnými vstupenkami na komentované prohlídky omezen, resp. regulován, počet návštěvníků, přišla se střídajícími tématy, která zpravidla reagují na aktuálně probíhající výstavy či na významná městská či celostátní výročí. V tomto duchu hodláme pokračovat i do dalších let. A na závěr: poděkování patří všem kolegům, kteří ve svém volném čase aktivní účastí prokazují svou sounáležitost s píseckým muzeem, přestože se jedná o činnost dobrovolnou a nehonoranou.

Irena Mašíková

HELENA A PŘÁTELÉ - MALBA NA PORCELÁN

K účasti na výstavě v Prácheňském muzeu v Písku pozvala své přátele výtvarníky paní Helena Schmaus Shoenerová, aby s nimi touto cestou oslavila své 80. narozeniny. Jednalo se o skupinu výtvarníků, kteří se seznámili v severočeském Dubí na sympoziích malby kobaltem pod glazuru na porcelán, pořádaných dubskou por-

celánkou Český porcelán, a. s. pod názvem „Tradice a možnosti“. Generální ředitel dubské porcelánky Ing. Vladimír Feix, vysvětloval při zahájení výstavy název symposia následovně: „Symposia jsme nazvali *Tradice a možnosti* proto, že malba kobaltem pod glazuru, kterou využíváme při výrobě cibulového porcelánu, je starý, tradiční systém malby v Asii. Společně s výtvarníky, kteří k nám na symposia přijíždějí z celého světa hledáme nové možnosti, jak tuto technologii využívat“.

Spolu s jubilantkou vystavovali její přátelé: Jana Kamila Mašíková, Emma Srncová, Marie Anna Jarkovská, Alena Marie Kartáková, Šárka Schmelzerová, Lenka Sárová Malíská, Jan Antonín Pacák, Teodor Buzu a Unent Delger.

HELENA SCHMAUS SHOONEROVÁ

12. března 1938 Praha – 19. 10. 2018 Bechyně

Studia – 1956 – 1959 Střední průmyslová škola keramická v Bechyni a Střední uměleckoprůmyslová škola v Karlových Varech

1959 – 1965 – Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, ateliér - prof. Otto Eckert a prof. Jan Nušl.

Společné foto z vernisáže Malba na porcelán - Helena a přátelé (zleva: Teodor Buzu, Lenka Sárová Malíská, Helena Schmaus Shoenerová, Anna Marie Jarkovská, Šárka Schmelzerová, Emma Srncová, vzadu zleva Pavel Jarkovský, kurátorka Irena Mašíková, Unent Delger, na snímku chybí vystavující autoři: Jana Kamila Mašíková, Alena Marie Kartáková, Jana Pacáková a Jan Ant. Pacák (in memoriam) Foto V. Komasová

Foto z expozice výstavy Malba na porcelán - Helena a přátelé. Foto V. Komarová

Po studiu se věnovala navrhování šperků, jako návrhářka působila dva roky v Jablonci nad Nisou, byla výtvarnicí železnobrodského skla. První ocenění získala na Mezinárodní výstavě bižuterie v Jablonci nad Nisou (1965, 1968). Jejím zahraničním úspěchem byla účast na světové výstavě. Zpracovala kolekci šperků pro Světovou výstavu Expo 67 v Montrealu a to jí otevřelo cestu do Paříže, kdy její kolekci šperků zakoupil francouzský obchodní dům Dior. Následovala nabídka stipendijního pobytu v Paříži. V roce 1969 – 1970 pobývala v Itálii (výstava v Římě) a tam se seznámila se svým budoucím manželem, kanadským universitním profesorem Hugo Shoonerem. Od roku 1970 - 1990 žili v Kanadě, kde se narodila i jejich dcera Caroline, která je lékařkou.

Helena Schmaus Shoonerová se přestala v Kanadě věnovat šperkům a navrátila se ke keramice. Začala malovat fajáns (malba kobaltem). Zvláštní místo v její tvorbě zaujaly kanadské indiánské mýty, legendy a pohádky. Se svou přítelkyní pobývala několik dní v indiánské rezervaci u Toronta a tento pobyt se stal pro její následující tvorbu významnou inspirací. Koncem 70. let tvoří celou řadu miniatur a žánrových plastik zvířat. V 80. letech vytváří talíře se zvířecími motivy, lidskými tvářemi a symboly slunce.

Po svém návratu do Čech v roce 1990 se navrátila do bechyňské rodinné vily. Od roku 1993 mění Helena Schmausová radikálně svůj výtvarný projev a opouští klasickou fajáns, při níž byla poněkud omezena v barevnosti. Helena Schmaus Shoonerová svou uměleckou dovednost vyjadřuje s estetickou invencí a se smyslem pro humanitní životní filosofii, která se projevuje v lásce k přírodě, a k motivům z lidských příběhů. Uspořádala řadu samostatných výstav, většinu z nich pod záštitou Kanady a vždy v souvislosti s charitativní akcí. Spolu s ní se na výstavách spolupodílejí její spolužáci, zúčastňují se pravidelně keramických sympozií - Český porcelán, a.s., Dubí. Dlouhodobě podporuje spolu se svými přáteli Dětskou psychiatrickou léčebnu v Opařanech nedaleko Bechyně.

S Helenou Schmaus Shoonerovou mne před mnoha lety seznámila malířka Jana Mašíková /žijící ve Francii/, které jsem uspořádala v galerii Prácheňského muzea výstavu. S Helenou Shooner jsem první výstavu uspořádala ve spolupráci s píseckým stacionářem Duha. Následovala autorská výstava v roce 2002 v Galerii muzea, za spolupráce s Kanadským velvyslanectvím v ČR a řadou významných osobností. Další výstava se uskutečnila v roce 2006. Všechny výstavy, která Helena Shooner realizovala, nesly vždy ve svém programu charitativní záměr. Velmi záhy vzniklo mezi námi upřímné přátelství. Helena byla člověk neuvěřitelně pozitivní energie, neutuchajícího humoru, pozoruhodné tvůrčí invence, velkých organizačních schopností, vždy namířených tam, kde bylo potřeba pomoci. Byla člověkem s velkým otevřeným srdcem. Vždy věděla, kdy podat pomocnou ruku bližnímu. Podporovala řadu let Psychiatrickou léčebnu v Opařanech. Velmi ráda jsem ji navštěvovala v její vile v Bechyni, strávily jsme společně mnoho veselých dnů, její dům byl vždy otevřen pro přátelská setkávání. Helena byla rovněž obdivuhodnou hostitelkou, která dovedla pro své kamarády vždy připravit neuvěřitelné kulinářské dobroty. Dovedla každému dodat velkou dávku životního optimismu, pramenící z její upřímné osobní víry. Mnohému jsem se od ní naučila, jak překonávat obtížné životní situace a jsem neskonale vděčná, že jsem ji na své pouti za uměním měla možnost potkat.

Jan Kotalík

JAROSLAV SVOBODA AKTY AKVARELY

Galerie Prácheňského muzea se ve dnech od 28. června do 29. července zaplnila serigrafii a akvarely zkušeného autora Jaroslava Svobody. Narodil se r. 1955 v Praze, dosáhl titulu akademický malíř a je též známý jako úspěšný scénograf. Již dlouhou dobu je vynalézavým výtvarným autorem celé řady uměleckých počinů.

V minulosti se výrazněji zabýval akvarelovou krajinomalbou, ze které postupně přešel k hledání smyslu tvorby ve velkoplošných malbách poetických abstraktních kompozic, jež jsou zcela zásadní myšlenkou jeho uměleckém projevu. Ač abstraktní umění není nositelem myšlenky, nýbrž spíše pocitu a momentální nálady, Jaroslav

Svoboda sblížil tyto dvě neslučitelné veličiny do jedinečného nedílného celku. V malé míře se zároveň věnuje tvorbě kreseb a grafik se zaměřením na akt.

Díky cílevědomému hledání osobitého výrazového prostředku se mu vedle techniky grafitové kresby povedlo nalézt zcela ojedinělý způsob ztvárnění v technice serigrafie. Výslednicí jeho snah se stal čistě pozitivní výsledek - vytvoření jemné linky a křehkých valérů charakteristických pro kresbu štětcem.

Kresby a grafiky Jaroslava Svobody napovídají o autorově snaze vyjádřitbleskovou myšlenku - okamžitý radostný zážitek z poznání krásy ženské nahoty. Autor používá často energické - až gestické - tahy. Někdy je zobrazen pouhý náznak či hlavní obrys odhaleného těla.

Pozorovatel může také nalézt při snaze číst v jemných dívčích a ženských tvářích (často skrývaných nebo odvrácených) i náznaky znepokojení, potlačované rozpaky (a možná i nejistotu). Celkovému charakteru výpovědi jednotlivých prací i celku (cyklu) to jenom prospívá - nedochází tak k pádu do lascivnosti a povrchnosti.

Lidská - především ženská - nahota je ztvárňována různými formami. Při prohlížení až něžně pojatých aktů Jaroslava Svobody nás mohou napadnout i myšlenky nalézané v některých básních ze zásadního a respektovaného díla české poezie - „Splav“, které napsal v roce 1916 Fráňa Šrámek. Básník pojímá intimitu krásy ženského těla i samotnou erotiku bez vulgarity a bulvárního klišé. Obdobná básnická díla najdeme i blíže naší současnosti, ale Šrámkovy vybrané a stále aktuální básně a akty Jaroslava Svobody (ač dobu jejich vzniku dělí téměř sto let) nyní, jak se můžeme lehce přesvědčit, spolu bez problému koexistují.

Dokazuje to, že téma ženského aktu má nadčasový charakter a pokud je vkusně zpracované (i s neskrývanými odvážnými detaily), tak se stává opravdovým uměleckým zážitkem - jako v případě tohoto autorského výběru.

Irena Mašíková

PODSTATNÉ NUANCE V OBRAZECH ALEŠE KREJČI

Malíř Aleš Krejča se narodil v roce 1941 v Karlově ulici na Starém Městě pražském. Otec Jindřich Krejča (1920-1993) byl akademickým malířem, původně reklamním grafikem. Později se stal ilustrátorem beletrie a poté výhradně přírodovědných atlasů. Matka Aleše Krejči Marie, rozená Šmídová, později Horáková, pracovala jako řidička u elektrických dopravních podniků, také jako vychovatelka učňů, posléze jako pracovnice kulturního střediska. První umělecké pokusy Aleše Krejči sahají hluboko do jeho dětství. V pěti letech se stal autorem tzv. „rayogramů“, kdy na fotopapíry uzmuté otci pokládá roztodivné předměty, osvětloval je sluncem a prožíval úžas nad jejich vyobrazeními. Neznal však ustalovací proces

Zahájení výstavy Podstatné nuance Aleše Krejči, zleva historik umění Jan Kříž, kurátorka Irena Mašíková, malíř Aleš Krejča. Foto V. Komarová

a tak jeho „rayogramy“ mohl pozorovat také při jejich postupném a rychlém mizení. V sedmi letech začal „prací“ s olejem. Vznikala především zátiší, ale také „portréty“ spolužáček. V letech 1954-1959 navštěvoval Aleš Krejča Školu umeleckého průmyslu v Bratislavě (obor užitá grafika). Do Bratislavy následoval svého otce. Na škole díky vynikajícím učitelům získal znalost grafických technik. Po maturitě složil úspěšně zkoušky na bratislavskou Akademii i na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Zvítězila Praha a jeho touha po samostatném životě. V ateliéru plakátu a knižní grafiky u prof. Františka Muziky (1900-1974) se důkladně seznámil s tvorbou a použitím písma, s konstrukcí krásné knihy. Studium ukončil v roce 1965 prací na knize básní Věry Linhartové, Nastolení krále, s dřevorytným doprovodem.

Základní vliv pro Krejčovo malířské směřování měla nejen téměř aristokraticky vznešená osobnost profesora Františka Muziky, ale též často až básnický vhléd do dějin výtvarného umění Jana M. Tomeše. Osobní setkání s Mikulášem Medkem zapříčinilo, že M. Medek se stal na dlouhou dobu pro Aleše Krejču vzorem. Jeho výtvarný názor formovali nejenom spříznění umělci – malíři a sochaři, ale také osobnosti literárního umění. V šedesátých letech pracoval Aleš Krejča po úspěšném konkursu jako ředitel státního zámku Kratochvíle v jižních Čechách. V roce 1968 se oženil. Se svou první ženou, malířkou Zdenkou Dvořákovou, má dva syny Kryštofa

(1969) a Jáchyma (1974). Jeho druhou ženou se po rozvodu se Zdenkou stala Zdena Vrbková, učitelka jazykové školy. V té době pracoval Aleš Krejča jako grafický úpravce a ilustrátor pro řadu českých nakladatelských domů (Artia, Aventinum, č. spisovatel, Odeon, Mladá fronta atd.). Je držitelem významných ocenění v soutěži o nejkrásnější knihy roku. Realizoval se i v dalších oblastech užité grafiky jako jsou filmové plakáty, grafické úpravy novin a časopisů, obaly gramofonových desek, novoročenky, loga apod.

V roce 1994 se Aleš Krejča rozvedl podruhé a následující rok si vzal za ženu Janu Šmídovou, novinářku a redaktorku rádia Svobodná Evropa. Od roku 1966 pracoval Aleš Krejča jako výtvarný redaktor nakladatelství Reader's Digest Výběr. Těžištěm jeho výtvarné práce však byla vždy jeho tvorba závěsných olejomalb.

Malíř Aleš Krejča je současným nejvýznamnějším představitelem českého a evropského magického realismu. Vyniká mistrovskou technikou a jeho dílo v kontextu současného výtvarného umění je naprosto ojedinělé. Tvorba Aleše Krejči je unikátní rovněž v tom smyslu, že je pravdivým odrazem jeho vnitřního světa, světa tajuplného a myšlenkově bohatého.

Potvrzením kvalit tvorby malíře Aleše Krejči jsou slova významného českého historika umění, profesora PhDr. Jana Kříže.

„Nesporných hodnot českého fantazijního umění si byl vědom již František Šmejkal, když v roce 1967 uspořádal v Jihlavě a pak ve Špálově galerii v Praze výstavu Fantazijních aspektů současného, tedy tehdejšího českého umění. Ve světě by se české fantazijní malbě mělo dostat stejně významného místa jako tomu bylo v případě rakouského realismu v dobách jeho největšího rozkvětu v šedesátých letech. Přitom je právě česká fantazijní malba v mnoha ohledech zcela originální, opřena o vlastní tradici manýrismu a surrealismu, nadána silou niterního prožitku a disponující jak magickou fantazijní fabulací, tak i vrcholnou malířskou kulturou. Kdyby si žák Františka Muziky na vysoké škole uměleckoprůmyslové Aleš Krejča, zviditelňující svými obrazy to nejlepší, čím se česká fantazijní malba může ve světě i doma právem prosadit. Ve svých obrazech rozvinul Aleš Krejča osobitou fantazijní mytologii. Ta zčásti kořeněná v kolektivních mýtických praobrazech, zčásti je doplňována charakteristickými pohádkově mýtickými novotvory z říše hlubinné ukotvené fantazie autora. Obojí se sugestivním způsobem prolíná, aby se tak v rámci malířova virtuózního scénického myšlení rozvinul ten charakteristický, v plném smyslu slova magický prostor všeobsahujícího tajemství Krejčovy malby. Stylový původ Krejčovy imaginace je třeba hledat v přírodním lyrismu surrealismu, prochvélém tajemným erotismem. Tak ho představuje Max Ernst a tak mu mezi jinými rozuměl právě František Muzika. Do mystéria osudových dějů povědomí, reprezentovaných malířskou výpravností scény i povahy bájných bytostí na jevišti obrazu, vnáší Aleš Krejča i vyhraněné vlastní, pohádkově hravý, humorný, ale někdy i ironický tón. Je to umění, které ze světa drsného pragmatismu současné civilizace chce uniknout do bájných sfér vlastních přeludů a sladkého snění, aby se však v halucinantních ob-

*lastech fantazie znovu potkávalo s často až příšernými alegoriemi konkrétních podob a dějů světa a života. Krejčovy fantazijní šifry si nás kromě svrchovaně uzurpujícího estetismu malířské formy vždy podmaní i svou niternou zátěží a tajemně věš-
tebným duchovním přesahem“.*

Moje první setkání s malířem Krejčou, respektive s jeho obrazem, se událo v Paříži, v roce 1996, v bytě Prokopa Voskovce. Obraz visel na stěně nad stolem jídelny, kde se událo u dobrého vína mnoho setkání s českými umělci žijícími v Paříži, kteří posléze vystavovali svoje díla v galerii Prácheňského muzea. Krejčův obraz mne doslova „uhranul“ a po dotazu na jeho autora, jsme se s Prokopem Voskovcem domluvili na výstavě v Písku. Uskutečnila se v roce 2002, nesla název „Tři kolena jedna nit“, a to z důvodu jejího několikageneračního obsahu. Výstava představila pozoruhodná díla šesti autorů, propojená symbolickou imaginativní nití. Expozice výstavy obsahovala díla otce Aleše Krejči Jindřicha, první ženy malíře Zdenky Krejčové a jejich dvou synů, Kryštofa, jeho ženy Lucie a Jáchyma. Zahájení výstavy doprovodil svojí originální hudbou Jiří Stivín a neméně originálním slovem Prokop Voskovec.

Rozhodla jsem se na závěr svého působení kurátorky v galerii Prácheňského muzea pro návrat obrazů Aleše Krejči, protože jsou mému srdci stejně tak jako autor velice blízké, umocněné navíc účastí na zahájení výstavy historikem umění Janem Křížem, který v písecké galerii již v 60. letech uspořádal několik dnes již kultovních výstav, a se kterým jsme za doby mého působení v muzeu připravili rozsáhlou retrospektivu píseckého rodáka Radka Pilaře (na základě výstavy vznikla i velká monografie autora), rovněž tak pozoruhodnou výstavu Miroslava Pechánka (který v galerii muzea působil v 60. letech jako kurátor a výtvarník) a několik dalších výstav. Spojením těchto dvou osobností, malíře a historika umění, bylo pro návštěvníky písecké galerie zárukou mimořádného uměleckého zážitku.

Irena Mašíková

POZITIVNÍ NEGATIVY

V galerii PM představil v říjnu svoje fotografie písecký fotograf Zdeněk Javůrek, u příležitosti svých sedmdesátin.

Zdeněk Javůrek se zúčastnil více než 120 výstav v ČR i zahraničí. Získal několik ocenění, mimo jiné v roce 1974 bronzovou medaili ve španělském Reus, v roce 2005 pak obsadil 2. místo v soutěži Tourpropag v oboru Fotografický závěsný kalendář. Je také autorem a spoluautorem fotografických publikací z historie města Písku. Jeho práce jsou v několika sbírkách a také ve Zlatém fondu Národního muzea fotografie. Své zkušenosti předával jako externí učitel na písecké Střední vý-

tvárné škole (1998 – 2013). Je dlouhodobě aktivním spolupracovníkem Prácheňského muzea v Písku.

V rámci výstavy položila kurátorka Zdeňkovi Javůrkovi několik otázek.

Kolik ti bylo let, když jsi vzal poprvé do ruky fotoaparát a jaká fotografie byla ta premiérová?

To nevím. Otec byl členem Klubu fotografů amatérů v Písku, založeném v roce 1930. Doma byl aparát Voigtlander-Bessa na svitkový film 6x9 cm. Ten byl pro nás děti tabu, my jsme si hrály s bakelitovým přístrojem Pionýr. Kdy jsem poprvé zmáčknul spoušť a co jsem fotografoval to si opravdu nepamatuji. Asi kamarády z ulice.

Měl jsi některého z významných českých fotografů jako určitý vzor? Kterí jsou tvými oblíbenými?

Vzor jsem žádný neměl a nemám, to ale neznamená, že si žádného fotografa nevážím. Mám rád fotografie Františka Drtikola, Josefa Sudka, Karla Teigehe, ale i dalších. S úctou a pokorou si prohlížím práce píseckých fotografů rodiny Quastů a Jana Vavrušky, mající zde fotoateliéry před skoro stopadesáti lety.

V sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století, v době kdy jsem jako fotograf v propagaci Generálního ředitelství pletářského průmyslu Písek fotografoval převážně módu, tak tehdy mě především inspirovaly fotografie Tarase Kuschinského.

Vernisáž výstavy fotografa Zdeňka Javůrka, zleva historik umění Jaromír Procházka s autorem. Foto V. Komarová

Jaké téma bylo pro tebe tak zásadní, abys zmáčkl spoušť?

Fotím od svých 15 let, i na vojně jsem byl coby fotograf. Za tu dobu jsem fotografoval snad vše. Jediné, co jsem vždy odmítal, je focení na pohřbech.

Největší chuť do fotografování jsem měl a mám stále, po shlednutí nějaké fotografické výstavy. A že už jsem jich viděl! Například slavnou výstavu Drtikola v Umělecko-průmyslovém muzeu roku 1972.

Po nástupu nových technologií jsi začal také používat digitální fotoaparát? Jsi zastáncem upravených fotografií?

Digitálním aparátům jsem se dlouho smál a vyhýbal. Já fotil často Sinarem na formát negativu 13x18, 9x12 cm a na rolkazy 6x9 cm. Rozlišovací schopnost prvních digitálů byla opravdu směšná. Dnes mám asi čtvrtou digy zrcadlovku, Nikona, (toho jsem měl i na kinofilm).

Upravování fotografií neodmítám, ba naopak vítám, to myslím především ty základní, úpravu jasu, kontrastu, barevnosti a výřez.

Co je nejdůležitější k pořízení dobré fotografie?

Obecně platná odpověď neexistuje. Je třeba vnímat ve „fotografických pojmech“ a fotograficky vidět“. Fotografické vidění je možné trénovat i bez aparátu, vše kolem nás lze pozorovat a představovat si, jak to co nejlépe fotograficky zaznamenat.

Tvoje fotografie nesou pečeť uměleckého zpracování, ale také zároveň i dokumentárního. Víš, že jsi velký písecký patriot a sběratel místních reálií. Co všechno obsahuje kromě fotografie tvoje sbírka?

Sbírám i pohledy, grafiku, staré pozvánky a tisky a vlastně všechno co se týká Písku.

Je něco, co zatím ještě ve tvé sbírce chybí?

Chybí toho moc. Rád bych měl například fotografii posledního popraveného v Písku Na vyhlídkách (návrší později nazvané Amerika). Vraha Antonína Süsse, pověšeno na šibenici 5. října 1865, vyfotografoval a později fotografii vystavil ve výkladní skříni a tím pobouřil veřejnost, písecký fotograf August Liebelt.

Jsi rovněž dlouholetým spolupracovníkem Prácheňského muzea, vypomohl jsi na řadě výstav právě zapůjčením nejrůznějších dokumentů, v současnosti spolupracuješ na chystané velké výstavě o podniku Jitex Písek, a v roce 2015 jsi autorsky připravil výstavu o píseckém fotografovi Josefu Vavruškoví. Spolupráce s Tebou byla vždy přínosná, byl jsi spolehlivým a přátelským partnerem. Jsem velice ráda, že právě Tvoji výstavou /Písečáka a kamaráda/ mohu zakončit definitivně svojí činnost kurátorky. Radost mi dělá i spoluúčast na tvé výstavě historik umění Jaromír Procházka, se kterým jsme v průběhu let společně zahájili řadu výstav a vypravili do světa několik katalogů.

Za to Vám oběma patří moje upřímné poděkování, protože když se potká dobré umění s dobrými lidmi, není víc, co si přát.

VÝBĚR Z VÝSTAV

V průběhu roku se ve výstavních prostorech Prácheňského muzea konalo deset výstav, jejichž jsem byla kurátorkou nebo spolukurátorkou. Dovolím si zde vzpomenout některé z nich.

V dubnu patřila Galerie Akad. mal. Davidu Frankovi, který na výstavě s názvem Jenom malba představil svojí volnou tvorbu. Výstavu zajistila paní Irena Mašíková a její realizace jsem se ujala společně s externí kurátorkou Lucií Šiklovou. David Frank vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze v restaurátorském atelieru, kde později působil jako odborný asistent u prof. Karla Stertthiho. V současné době se svojí manželkou provozuje restaurátorské studio Ateliér Frank. Jako restaurátor, pod jehož rukama prošly obrazy starých mistrů, akademických klasiků 19. století i velkých malířských osobností a představitelů moderny a avantgardy, ale i slavných outsiderů, zná sílu samé malby. Hlavním těžištěm volné tvorby pana Davida Franka je krajinomalba. Jsou to krajiny rozlehlých plání a polí a širokých výhledů, krajiny snu, krajiny duše, kde se ostré hrany změkčují a zaoblují. I ony vznikaly na reálných pohledech do krajiny, které si výtvarník zaznamenává na rychlých tužkových skicách s poznámkami a pak se k nim vrací a zpracovává v barvě. Pracuje s formálním zjednodušením, ale střeží se abstrakce.

Vernisáž Davida Franka zahajuje Lucie Šiklová. Foto V. Komasová

Jiří Šetlík zahajuje výstavu Václavu Bláho. Foto V. Komasová

V měsících květnu a červnu se v Malých výstavních síních konala výstava Václava Bláhy – Jezero duše, na které byla představena především jeho volná tvorba. V rámci výstavy byl promítán i stejnojmenný dokument z cyklu Výtvarnické konfese, natočený Petrem Skalou, věnovaný Václavu Bláho. Výstavu přijel zahájit doc. PhDr., CSc. Jiří Šetlík.

Václav Bláha se celý život věnoval typografii, jeho rukama prošlo na stovky knih, které typograficky upravil a víc jak 100 knih též ilustroval. Typografii se věnoval od konce 40. let v nakladatelství Václava Petra. Při práci pro nakladatelství studoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Po studiích spolupracoval s dalšími významnými českými a slovenskými nakladatelstvími, jako byl Odeon, Tatran nebo Československý spisovatel. Pro Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění (pozdější Odeon) typograficky upravil téměř sto svazků edice světové poezie Plamen. Tato úspěšná edice, s jeho typickým rukopisem, mu otevřela dveře i pro další zakázky, jako byla práce na edici Klubu čtenářů a další. Spolupráci s bratislavským nakladatelstvím Tatran navázal v 70. letech, kdy mu byla znemožněna práce v českých nakladatelstvích. Právě v 70. letech začal Václav Bláha formou samizdatu vydávat edici Hoštění, soubor kapesních ilustrovaných vydání poezie v malých nákladech, kterým se věnoval pro svojí potěchu. Za svoje typografické zpracování knih získal mnohá ocenění. V knižní ilustraci si vytvořil vlastní slovník symbolů a motivů /vejce – oko – strom – skála/. Ilustrace se omezují na základní stylizované obrazy, ponechávající stále dostatek prostoru pro samotného čtenáře a jeho fantazii.

Volná tvorba zůstává mírně stranou pozornosti a je spíše intimní výpověď života na konci světa, jak by se jistě člověku narozenému v Praze, vesnička Svatá Anna mohla zdát. Na Svaté Anně strávil Václav Bláha většinu svého života a okolní krajina se stala jeho inspirací. Vesnička stojí na skalním ostrohu v meandru řeky Otavy nedaleko Zvíkovského Podhradí. Václav Bláha jezdil po řece na loďce a kreslil. Motivy zrcadlení se na vodní hladině, třpyt slunečních paprsků na vlnách a intimní zákoutí říční krajiny jsou hlavními tématy rozmývaných akvarelů. Václav Bláha ve své tvorbě zaznamenává především vjemy a dojmy z přírody. V jeho ilustracích se například objevuje i rozeklaný strom stávající před okny jeho atelieru či skály zrcadlící se na vodní hladině. Městské krajiny jeho rodné Prahy se objevují jen sporadicky.

Na podzim pak v Malých výstavních síních proběhla velmi zajímavá výstava koláží Barbory Blahutové a hydrokinetických skulptur Františka Svátka. Barbora Blahutová a František Svátek svojí tvorbu představili již na mnoha společných výstavách. Pojí je nejenom společný umělecký názor, ale jsou i životními partnery.

Barbora Blahutová se narodila v roce 1941 ve Veselí nad Lužnicí. V roce 1963–69 studovala sochařství na Akademii Výtvarných Umění v Praze ve škole Karla Hladíka. V roce 1966 získala povolení ke studijnímu pobytu na Accademia di Belle Arti di Brera v Miláně ve škole prof. Marino Marini, jehož asistentem byl Alik Cava-

Barbora Blahutová a František Svátek na vernisáži výstavy. Foto V. Komasová

liere. V roce 1968 se vrátila do Prahy ukončit AVU diplomovou prací u prof. Jiřího Bradáčka, který převzal Hladíkovu školu. Z Itálie si přináší pochopení současného umění. Tvoří plastiky a reliéfy čistých forem, ve kterých se tušený, tehdy ještě nedefinovaný koncept spojuje s vizí popartu, opartu a arte povera. Roku 1974 emigrovala do Německa, v roce 1975 pak získala roční stipendium ke studiu na „Istituto Centrale del Restauro“ v Římě. Po jeho dokončení pracovala jako restaurátorka v římském Národním muzeu. V současné době žije a tvoří v jihočeské vesničce Vlastiboř. Paní Blahutová ve svých kolážích používá zcela běžné materiály jako je karton, list stromu, kamínek a skládá je do nových významů. Jako červená nitka se pod vizuálním vzhledem děl skrývá respekt k materiálům, které člověk používá bez uvážení, takzvaně na jedno použití. Velmi nenásilnou formou nás tvorba paní Blahutové vede k myšlenkám týkající se věcí nejzávažnějších a to jsou ekologie, konzumní způsob života, udržitelnost až k tématům mnohem abstraktnějším...

František Svátek se narodil v Táboře roku 1945 na samém konci světové války, studia průmyslové školy jaderné techniky absolvoval v Praze roku 1963, kamenosochařskou školu v Hořicích v roce 1968, Akademii výtvarných umění v Praze absolvoval v letech 1968 - 1973. V letech 1974–1997 žil střídavě ve Švýcarsku, Německu a Itálii. V roce 1997 přesídlil zpět do Česka. Pro Františka Svátka je hlavním, ne-li jediným tématem tvorby pohyb. Houpavý, kolébavý, vratný, cyklický, krouživý, zpětný, sklop-ný, otáčivý, váhavý, plynulý, ladný, uklidňující, elegantní. Už od studií na AVU (1972) promýšlí možnosti mobilních objektů s uplatněním meditativně působivé symbiozy kamene a vody – stálosti a proměnlivosti, danosti a náhody. Téma hydrokinetické plastiky a pohybu vůbec se záhy stanou ústředním tématem Svátkovi sochařské tvorby. Ve svém řešení počítá sochař s vahou a tlakem vody, které vytvářejí kinetický efekt. Pohyb a váha vody vyvolává neočekávaný pohybový moment kamene, zbavuje jej příslovečné tíže a obdařuje nezvyklou lehkostí. Paralelně s „hydrokinetickými“ skulpturami vznikají konstruktivně pojaté „větrné objekty“, které autor vyzdvihuje do volného prostoru a nastavuje větru, jež je uvádí do pohybu. Jako materiál se v nich uplatňuje kov a dřevo. Od roku 1993 se František Svátek zabývá rovněž „hydroakustickými“ objekty.

Jan Kotalík

OÁZA HORORU V POUŠTI NUDY

Jednou z výstav, kterou Prácheňské muzeum v Písku začalo svou návštěvnickou sezonu, byla společná prezentace (od 1. března do 1. dubna) výtvarných prací Blanky Dvořákové a její dcery, jež používá pseudonym Mara Infidelious. Název výstavy byl inspirován básnickou sbírkou Charlese Baudelaira „Květy zla“.

Blanka Dvořáková pochází z Ostravy. V roce 1980 emigrovala do USA, kde studovala grafické umění na Cornish School of The Arts. Po ukončení studií začala malovat

a vystavovala v řadě nezávislých galerií v USA. Od roku 2000 žije v Praze a kromě maleb ilustruje knihy a obaly na hudební alba. Část vystavovaných obrazů byla inspirována hororovou literaturou. V Malých výstavních síních Prácheňského muzea si tak mohli návštěvníci prohlédnout především ohromující malby většinou laděné do černé barvy podle knihy Mervyna Peaka Zámek Gormenghast. Jiná série obrazů vznikla podle povídek kultovního H. P. Lovecrafta. Autorka neopomenula představit i vydané knihy a hudební nosiče, jejichž stránky či obaly obohatila svými ilustracemi. Ve vzácných popisech jejího díla se můžeme dočíst o obrazech, jenž se zabývají pokrokem lidstva a vítězstvím hmoty nad duchem a o motivech střetu racionální s iracionálním. Samotné pojetí výstavy společně s překvapujícím obsahem i formou vystavovaných děl dobře postihl ve své úvodní řeči na vernisáži Petr Mano, písecký malíř a spisovatel.

Mara Dvořáková (Infidelious) se narodila ve Spojených státech. Žila v Seattlu ve státě Washington a v roce 2000 se přestěhovala do Prahy. Maluje a vystavuje od patnácti let. Inspiruje se v nezávislé punkové kultuře a v hnutí DIY (Do It Yourself- Udělej si sám). Výběr jejích akvarelů a hlavně komiksů byl lehce odlišný od výstav, jež se obvykle v Chodbě knihovny muzea nacházejí. Lidská společnost viděná satirickým pohledem prostřednictvím osobitého výtvarného zpracování zaujala a pobavila jak mladší, tak i starší návštěvníky. Stejně jako kolekce obrazů Blanky Dvořákové přinesly ukázky tvorby její dcery do někdy stojatých vod výtvarných přehlídek současného umění trochu potřebného vzruchu a napětí. Mara Infidelious publikuje své práce v nezávislém tisku v USA, v Čechách, v Litvě a v jiných zemích. Vydala samizdatem několik komiksových zínů (některé podle děl známých spisovatelů, například Ladislava Klímy a Jaroslava Haška). Maluje též plakáty na hudební akce.

(V článku byly využity materiály poskytnuté vystavujícími autorkami)

Jan Kotalík

JIŘÍ STEINER PETR MANO OBRAZY

Petr Mano, písecký malíř a spisovatel, společně s Jiřím Steinerem, pobývajícím již řadu let v Pošumaví, předvedli v měsíci dubnu na společné výstavě ukázky svých prací. Petr Mano výhradně své obrazy a Jiří Steiner kromě maleb navíc vystavil dřevěné plastiky a ojedinělou písemnou tvorbu. Dlouhodobý plán muzea doplnit autorské výstavy o další – dosud chybějící – výrazné osobnosti píseckého kulturního světa se podařil na základě dohovoru skutečně němu několik let předem. Podle slov Petra Mana „se dva vrstevníci objevili na písecké výtvarné scéně počátkem osmdesátých let minulého století, vedeni od počátku snahou vymanit se z područí oficiální ideologie a překročit hranici k svébytné tvorbě i za cenu mnohých omylů a chyb.“ Tlumočeno do dnešní mluvy to znamenalo tvořit (jedno v jakékoliv oblasti umění) v kulturním podzemí - bez možnosti veřejného vystavování, publikování a dalších forem

otevřeného projevu. Tato omezení oba autoři rádi podstoupili. Svobodné tvoření s omezeným okruhem vnímajícího okolí pro ně bylo samozřejmě cennější. V každém z nich byla a je znát odlišná výtvarná identita, jež je od sebe odděluje. Poznání, že se s odstupem času však objevilo jejich jisté tvůrčí sblížení, umožnilo dvojici vystavit svá díla především z posledních pár let s doplněním i starších výjimek. Je ale nutné konstatovat (opět z upoutávky Petra Mana), „že podle autorů nejde rozhodně o výstavu bilanční, pouze se jejím prostřednictvím pokusí pootevřít dveře mezi realitou a fantazií, krutou společností a milosrdným snem.“

Velký počet návštěvníků, kteří přišli 4. dubna v podvečer na slavnostní otevření výstavy v Malých výstavních síních muzea, způsobil přesunutí vernisáže na muzejní nádvoří. Příznivé počasí zde umožnilo panu Mgr. Petru Samšukovi pronést úvodní slovo a interpretaci některých písní s vlastním kytarovým doprovodem. Podle očekávání následovalo setkání přátel a známých s nekončícím vzpomínáním a připomínkami. Uspořádáním výstavy Jiřího Steinera a Petra Mana se doplnil další kámen do mozaiky tvořící úplnější pohled na půvab původní autorské tvorby i dnes spíše skrývané a nesměle se prosazující.

Irena Mašíková

ROMAN KUBIČKA

V srpnových dnech představil malíř Roman Kubička u příležitosti svého životního jubilea kolekci obrazů v prostorách malé galerie v přízemí muzea. V katalogu vydaném k výstavě napsal historik umění PhDr. Jaromír Procházka následující text:

Milý Romane,

čas plyne. Před deseti lety jsem seděl u počítače a snažil jsem se shrnout tvoji tvorbu konstituovanou v průběhu tvé aktivní malířské a pedagogické práce. A hle – máme zde blížící se sedmdesátku. Co se změnilo? V roce 2011 jsi skončil pracovní poměr na katedře výtvarné výchovy Jihočeské univerzity, ale vlastně neskončil, nadále s ním spolupracuješ formou externí výuky, dál maluješ, kreslíš, píšeš – zkrátka žiješ.

Roman Kubička absolvoval pražskou Akademii výtvarných umění u profesorů Paderlíka a Jiroudka v letech 1976-1981. Po jeho návratu do jižních Čech, stejně jako u generačních druhů, byla jeho tvorba vedena snahou po vytvoření svébytného výtvarného jazyka, který by odpovídal pocitu mladé generace dané doby. V této etapě přinášela tato snaha „touhu“ po popření stabilizovaných modelů a hodnot tehdejšího výtvarného umění prezentovaného starší generací. Proti tehdejší výtvarné konvenci (založené na osvědčeném jihočeském krajinářství, zbytečích socialistického realismu smíchaných s experimenty vydobytými v šedesátých letech) se objevila sna-

ha po upřímné osobní výpovědi. Kubička k tomuto sdělení využil zkušeností, které načerpal jako arteterapeut na psychiatrickém oddělení KÚNZ v Opařanech (1983-94). Vznikala tak plátna obsahově mapující tento zážitek. Velké expresivně pojaté formy, koncentrující emotivní obsah, výkřiky a úzkosti často vystavené v dynamickém pohybu diagonál. Tóny šedí, černé, žluté a bílé činily z těchto pláten svérázný solitér v rámci tehdejší „produkce“ mladé generace. V malířově práci se objevovaly ozvuky nové figurace šedesátých let, obohacené o výrazné vnitřní prožití tématu.

Souběžně s touto činností se od druhé poloviny osmdesátých let projevila další část Kubičkovy osobnosti. Jeho schopnost předávat svoje zkušenosti nastupujícím výtvarné generaci. Nedílnou součástí života se autorovi stala pedagogická práce na katedře výtvarné výchovy Jihočeské univerzity, kde učil malbu, figurální kresbu a přednášel malířské techniky. Výsledkem této teoretické činnosti bylo vydání úspěšného Výkladového slovníku malířství, grafiky a restaurátorství spolu s J. Zelingeren v roce 2004 v nakladatelství Grada.

Samozřejmou součástí umělcova talentu je kresba. Malíř její znalost významně využívá pro ilustrátorské práce (od druhé poloviny osmdesátých let) kdy tvoří převážně kresby pro děti. Kubičkův vypravěčský talent, systematicčnost v získávání poznatků, láska k městu Písku, jeho atmosféře a minulosti, byly dobrým předpokladem k jeho ilustracím v regionálních publikacích.

Hledačství se projevilo také v malířské tvorbě. Během devadesátých let minulého století se autorova výtvarná poetika proměňovala v duchu postmodernistických tendencí. Nové dobové trendy přivedly malíře k zjednodušení tvaru, který si ale ponechal dynamičnost předchozích kompozic. Barevná škála je téměř zachována, velké plochy jsou narušovány hmotou barvy, gestem ruky. Také v tomto případě nalézáme kontinuitu s předchozí periodou. Obrazy mají stále sílu osobní výpovědi. Před divákem tak defilují práce v monumentální a lapidární formě.

Právě toto období vytvořilo základ osobitého a vyzrálého díla Romana Kubičky. Jeho práce v sobě slučují úctu a lásku k malířské formě s výrazným vnitřním prožitkem námětu. Objektem jeho zájmu zůstává především člověk v jeho nespočetných záhadných podobách. Obrazy Romana Kubičky se stávají svědectvím zápasu umělce o podání výpovědi o sobě a o světě ve kterém žije - svojí vlastní výtvarnou řečí. Tím zanechávají stopu v plynoucím čase.

Jan Kotalík

DAVID BALIHAR: CESTA KOL MÉ SVĚTNICE

Od 8. do 30. září si mohli návštěvníci muzea prohlédnout neobvyklou výstavu. Fotograf David Balihar pod nezvyklým názvem „Cesta kol mé světnice“ nabídl k nahlédnutí pečlivě připravený výběr svých snímků z posledních let pořízených dírkou

vou komoru. Camera obscura se na autorské prezentaci fotografické tvorby objevila v Prácheňském muzeu poprvé. A to jak konkrétními fotografiemi (vyzvěřovanými do velkých formátů), tak i svou přímou fyzickou přítomností – v prosklené vitrině uprostřed první místnosti Malých výstavních síní. Dodejme, že vystavených fotoaparátů bylo několik a stejně tak i některé další předměty, používané při této vpravdě historické technologii. David Balihar ji ve své fotografické tvorbě využívá již téměř dvacet let. Autor vytvořil jednoduchou strukturu výstavy. V první části bylo možné nalézt fotografie věnované městské a industriální krajině. Jak sám v upoutávce sděluje: jde o jedno z jeho stěžejních témat. V první místnosti nechyběla ani stručná dokreslující dějinná informace vysvětlující pojem „Camera obscura“. Druhá část (ve druhé místnosti) dle jeho vlastních slov – intimnější – předložila pohled do jeho soukromí a nejbližšího okolí.

Výstavu sjednocoval černobílý tón fotografií, který jasně potvrdil pro citlivé návštěvníky atmosféru nostalgie bez náznaku kýče a opakovaných klíšé.

Každý, koho tato výjimečná výstava oslovila, si mohl zdarma odnést menší sešitový katalog, jenž autor vydal na své náklady a zároveň doložil jeho kvalitní schopnosti grafického designera. Slavnostní vernisáž zahájil úvodní řečí pan Ivan Pinkava, přední český fotograf. Závěrem doplníme inspiraci k pojmenování výstavy – byla jí kniha francouzského autora Xaviera de Maistre (1763-1852) „Voyage autour de ma chambre“.

Jan Kotalík

TEREZA Z DAVLE: GRANDHOTEL

Písecká uměnímilovná veřejnost měla od začátku listopadu až do prvních dnů prosince možnost prohlédnout si v Malých výstavních síních Prácheňského muzea soubor fotografií známé tvůrkyně, jejíž identita se skrývá pod jménem Tereza z Davle. Černobílé snímky aktů a portrétů dívek a žen - pořízené dnes již historickou analogovou technikou - se zastřešujícím názvem „Grandhotel“ nejsou v autorčině tvorbě novinkou. Avšak vzhledem k úspěšnosti, se kterou se při svém putování po galeriích kolekce setkala, byla pro píseckou výstavu vybrána právě ona. Autorce se v našem městě ještě nepovedlo realizovat samostatnou prezentaci ukázek svého díla. Zájemci o fotografii místní či z blízkého okolí se mohli s tvorbou Terezy z Davle seznámit na rozsáhlé výstavě „Neue Mädchen“ v Alšově jihočeské galerii v Hluboké nad Vltavou od října r. 2017 do února 2018. Prostorově skromnější síň Prácheňského muzea neubraly na kouzlu černobílého světa souboru „Grandhotel“, který je zachycován na osobitě pojatých snímcích.

Kulisou pro pořízení individuálních příběhů fotografovaných žen a dívek byl slavný pražský Hotel Evropa, kde se místy podařilo zachytit jeho prostředí ještě před rekonstrukcí.

Dodejme, že představené zvětšeniny zhotovuje autorka analogovou technikou na barytový papír.

Vernisáž proběhla v pátek 2. listopadu v odpoledních hodinách. Navštívit tuto událost, které na přitažlivosti přidala také osobní účast Terezy z Davle, využila nemalá řádka místních i přespolních občanů.

Klára Koubová

NABÍDKA EDUKACE PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA V PÍSKU V ROCE 2018

I v roce 2018 zaměřilo do muzea za vzděláním několik tisíc nejen píseckých školáků a studentů. Nabídka edukačních programů se skládá z těch, které doprovázejí stálé expozice a těch, které pedagožky připravují k aktuálním výstavám. Pokud si učitelé nevyberou nic z nabídky, nebo potřebují edukační program tak říkajíc „na míru“, i v tomto případě dokáže edukační oddělení ve spolupráci s odbornými pracovníky vyjít vstříc. Příkladem může být projektový den pro ZŠ E. Beneše 26. říj-

na 2018, kdy třetí třídy v muzeu absolvovaly workshop na téma naše město a pářáci pak na téma osmičkové roky v československých dějinách. Tradičně pak na jaře v muzeu část svého projektového dne estetické výchovy tráví Gymnázium Písek. Za rok 2018 na nějakou formu programu dorazilo 5 442 návštěvníků, z toho 5009 žáků a studentů, které doprovodilo 433 učitelů.

Než se muzeum v březnu otevřelo a přivítalo první děti, uspořádaly pedagožky K. Koubová a M. Drhovská neformální setkání edukačních pracovníků z jihočeských muzeí. Jednalo se o vůbec první takové společné setkání, při kterém byl prostor představit vlastní aktivity i si vyměnit poznatky s kolegy. V září pak obdobným setkáním navázali edukátoři z Jihočeského muzea v Č. Budějovicích.

Od března pak již odstartoval program o velikonočních tradicích, který byl určen zejména předškolákům, a také mladším školákům. Těm se věnoval etnograf Jan Kouba a předával je pak do výtvarné dílny. Ta spočívala v pečení perníčků vtačovaných do dřevěných forem a vyrábění malých moranek z lýka. Do třídy byla proto pořízena trouba na pečení. Program se odehrával v expozici Písecký venkov v 19. století, kladl důraz na postní dobu, neděle v postě (děti vynášely opravdovou velkou Moranu) a jednotlivé symboly Svatého týdne. Celkem během jediného měsíce do muzea zavítalo 656 dětí a 70 učitelů. Ani další programová nabídka muzea nenabízela vhodné výstavy pro děti, proto pedagožky oslovily Mgr. Kláru Smolíkovou, autorku knih pro děti a popularizátorku historie zábavnou formou. S jejím laskavým svolením vznikla ve třídě provizorní výstava „Spolklá mě knihovna“ podle stejnojmenné knihy, ke které jsou k dispozici již připravené pracovní listy. Ty pedagožky doplnily o jednotlivé výtvarné aktivity (hliněné destičky, psaní husím brkem aj.) a děti tak mohly projít dějinami písma a písemnictví. Program kombinoval skupinovou práci s vyplňováním pracovních listů a výtvarné aktivity, zároveň děti měly možnost nahlédnout do muzejní knihovny a nakonec trénovaly i vlastní prezentační schopnosti. Cílovou skupinou byly třetí až páté třídy, celkem během dubna a května přišlo 297 školáků a 23 učitelů, jedna skupina pak i o letních prázdninách (příměstský tábor Městské knihovny Písek). Dvě třídy navíc využily mimořádné nabídky, kdy program 26. dubna jako lektorka vedla přímo K. Smolíková. Pololetí zakončila velice úspěšná „Jihočeská vojenská historie“, která jako loňská „Jihočeská folklorní abeceda“ byla podpořena grantem Jihočeského kraje. Během pouhých 4 dnů (19. – 22. června) přilákaly zbraně do muzea 489 dětí a 70 učitelů. Skupinky postupovaly po stanovištích, kde se dozvěděly něco o chladných a palných zbraních (lektori-odborníci Vladimír Šindelář a Petr Kozák), aby si nakonec kluci odlili z formy cínového vojíčka a holky vyrobily skleněnou perličku vinutou nad kahanem (skláři Alena Kyrálová a Miroslav Košler).

Muzejní noc byla v roce 2018 vyloženě zaměřená na děti, na různých místech muzea bylo možné se zapojovat do workshopů vedených členy Katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích, která v muzeu slavila výstavou své výročí. Tradiční dětský program proto byl navázán na tato

Muzejní pedagogové z jihočeských muzeí na setkání v Písku 29. ledna 2018. Foto V. Komarová

Program o velikonočních tradicích určený předškolákům a mladším školákům. Foto V. Komasová

stanoviště a pedagožky jej pouze doplňovaly další výtvarnou technikou, respektive ražbou mince na oblíbeném mincovním razidle. Odměnu za vyplněnou kartičku si vyzvedlo 117 dětí.

Školní výlety během května a června si buď vybraly z aktuální nabídky nebo ze stálého programu (nejčastěji Pravěk nebo Středověk, případně chtěly pouze provést po muzeu), každopádně pozitivní trend je, že se učitelé před plánovaným výletem na muzeum obrátí a nevyrazí pouze na slepo, lze tak domluvit program, který skupině sedí.

Během léta uspořádala M. Drhovská ve spolupráci s Jiřím Šebestianem již třetí ročník nedělní akce „S muzeem v přírodě“, kam zavítalo 26 návštěvníků. Na sklonku prázdnin se již vše chystalo na pravidelný cyklus „O Človíčkovi“, na který se přihlásil zatím rekordní počet předškolních tříd – 10 skupin. Celkem tak na pět lekcí do muzea od začátku září do poloviny října dorazilo 914 malých návštěvníků doprovázených 104 učiteli. Na podzim také pedagožky zprostředkovaly několik setkání vystavujících výtvarníků s gymnazisty – svou retrospektivu několika skupinám představil fotograf Zdeněk Javůrek, hydrokinetické plastiky a subtilní koláže pak František Svátek a Barbora Blahutová. Takové komentované prohlídky přímo s autorem poskytují mimořádné zážitky nejen studentům, ale často i samotným uměl-

cům. Jedinou mimořádnou krátkodobou výstavou roku 2018 byla ta s názvem „Dvě koruny Karla Lucemburského“, která na sklonku listopadu představila kopie královské a císařské koruny Karla IV. Zájem ze strany škol byl opět veliký, během pouhých 4 dnů ji zhlédlo 820 dětí všech stupňů škol, spolu s nimi 48 pedagogů. Formát krátké komentované prohlídky poskytuje možnost návštěvy během jediné vyučovací hodiny, což učitelé rádi využívají. Na prosinec pak přichystané výstavy vyloženě vybízely k přípravě doprovodného programu – starší školáci prováděl v „Reznících – výstavě masné“ její kurátor Jan Kouba, školky a školáci z prvního stupně pak tradičně tvořili ve výtvarné dílně. Ta letos doprovázela výstavu „Vánoce Vojtěcha Kubašty“, která představovala betlémy, leporela a prostorové knihy z papíru. Dílna proto zjednodušeně dětem zprostředkovávala princip pop-artu a 602 dětí si z muzea odnášelo vlastní papírový betlém. Mladší v jednodušší variantě, starší složitější. Na přípravě dostatečného množství šablon se opět podílely kolegyně Irena Karvanová a Petra Samcová, za což jim patří veliké poděkování.

V průběhu celého roku se školy hlásily i na stálé programy – 187 školáků vyzkoušelo Pravěk, 154 pak Středověk. Několik skupin mělo zájem i o expozici Písecký venkov v 19. století.

V druhé polovině roku se pedagožky zapojily do příprav výstavy o Jitexu. Prostor zbyl i na několik zajímavých seminářů, většinou jednodenních. Kvůli časové vytíženosti nezbyl čas jet na zajímavou konferenci „Muzeum a škola“ do Zlína, jejímž té-

Spolkla mě knihovna - hliněné destičky. Foto V. Komasová

matem byl v roce 2018 storytelling jako metoda zajímavá pro práci muzejních pedagogů. Přesto v průběhu roku obě pedagožky našly jinou možnost, jak se s metodou seznámit alespoň v krátkosti. K. Koubová tak učinila v „Ateliéru Storytellingu CZ“ v Praze v červnu, M. Drhová pak na „Slovosletu – Dnech mluveného slova“ ve strakonické Šmidingerově knihovně v listopadu. Zajímavé semináře pořádá Odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví Krajského úřadu Jihočeského kraje, kde působí Ing. Libuše Jozková. Díky ní měly pedagožky možnost absolvovat dva semináře z environmentální výchovy. Jeden se konal přímo v Písku a lektorka Mgr. Jana Modrá v něm představila program „Fascinující svět včel a hmyzu“, druhý vedli tři lektori v Č. Budějovicích a tématem bylo místně zakotvené učení na příkladu projektu „Cestička do školy“, který úspěšně před několika lety vedlo Muzeum hry v Jičíně. V kontaktu s Komisí pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku spadající pod Asociaci muzeí a galerií pedagožky zůstávají alespoň prostřednictvím setkání pořádaných v Muzeu hlavního města Prahy. V březnu zde K. Koubová navštívila workshop „Aktivizační metody při práci se středoškoláky v muzeu“. Další vzdělávání považují obě pedagožky za velice důležité a přínosné, zejména díky příkladům dobré praxe a inspiraci.

PERSONALIA

Jiří Šebastian

KAREL PECL ZÍSKAL PRESTIŽNÍ OCENĚNÍ ČESKÉ SPOLEČNOSTI ORNITOLOGICKÉ!

Emeritní zoolog našeho muzea RNDr. Karel Pecl obdržel Cenu ČSO za celoživotní propagaci výzkumu a ochrany přírody nejen v jižních Čechách. Jeho ornitologickým kroužkem v Písku a jeho odchytovou akcí *Acrocephalus* na Řežabinci prošly desítky ornitologů, kteří svému zájmu ať na profesionální či amatérské úrovni zůstali věrní po celý život. Srdečně gratulujeme, Karle!

Předání Ceny ČSO dr. Peclovi v Písku, listopad 2018. Zleva: Vojtěch Kubelka – člen výboru ČSO, Karel Pecl, Jiří Bureš – člen výboru Jihočeského ornitologického klubu. Foto Vojtěch Kubelka

OBSAH

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2018

Milí a vážení příznivci Prácheňského muzea v Písku!	3
Akvizice roku	11
Výstavy Prácheňského muzea	12
Přednášky Prácheňského muzea	13
Návštěvnost Prácheňského muzea	15
Centrální evidence sbírek	16
Oddělení společenskovedné	19
Archeologické oddělení	29
Knihovna a studovna	34
Oddělení přírodních věd	36
Ekonomické oddělení	40
Technické oddělení	43
Sekretariát, prezentace	44

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

Daniel Kovář ARCHIVNÍ DROBNOST KE VZNIKU PERNŠTEJNSKÉHO PIVOVARU V PROTIVÍNĚ	45
Jiří Pešta K POČÁTKŮM NOVODVORSKÉ POHODNICE A PŘÍCHODU KATA ANTONÍNA NYMBURSKÉHO DO PÍSKU	49
Jan Adámek NEZNÁMÝ POHLED NA PÍSEK OD JANA ANTONÍNA VENUTA Z ROKU 1817	63
Martin Pták ZLOMEK KORESPONDENCE BEDŘICHA DUBSKÉHO S BEDŘICHEM SCHWARZENBERGEM	69
Josef Motyka ZDROJE STUDIA PÍSECKÝCH „ZMIZELÝCH“ V PROJEKTU STOLPERSTEINE	76
Jiří Šebestian VÝSLEDKY KROUŽKOVACÍCH AKCÍ „ACROCEPHALUS“ V NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACI „ŘEŽABINEC, ŘEŽABINECKÉ TŮNĚ“ ZA ROKY 2015 AŽ 2018	80

SBÍRKY

Jan Adámek - Bedřich Fišer KNIŽNÍ DAR Z POZŮSTALOSTI PLUKOVNÍKA FRANTIŠKA CHALOUPKY	90
--	----

Jan Kotalík

NÁVŠTĚVY CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA I. V PÍSKU V LETECH 1888 A 1905 NA VYBRANÝCH UKÁZKÁCH FOTOGRAFICKÉ DOKUMENTACE Z PODSBÍRKY HISTORICKÁ FOTOGRAFIE	97
---	----

MUZEJNÍ AKCE

Jiří Prášek TUCET MUZEJNÍCH NOCÍ V PRÁCHEŇSKÉM MUZEU V PÍSKU (2007 – 2018)	103
Irena Mašíková HELENA A PŘÁTELÉ - MALBA NA PORCELÁN	110
Jan Kotalík JAROSLAV SVOBODA AKTY AKVARELY	113
Irena Mašíková PODSTATNÉ NUANCE V OBRAZECH ALEŠE KREJČI	114
Irena Mašíková POZITIVNÍ NEGATIVY	117
Martina Měříčková VÝBĚR Z VÝSTAV	120
Jan Kotalík OÁZA HORORU V POUŠTI NUDY	123
Jan Kotalík JIŘÍ STEINER PETR MANO OBRAZY	124
Irena Mašíková ROMAN KUBIČKA	125
Jan Kotalík DAVID BALIHAR: CESTA KOL MÉ SVĚTNICE	126
Jan Kotalík TEREZA Z DAVLE: GRANDHOTEL	127
Klára Koubová NABÍDKA EDUKACE PRÁCHEŇSKÉHO MUzea V PÍSKU V ROCE 2018	128

PERSONALIA

Jiří Šebestian KAREL PECL ZÍSKAL PRESTIŽNÍ OCENĚNÍ ČESKÉ SPOLEČNOSTI ORNITOLOGICKÉ!	133
---	-----

**PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM V PÍSKU
V ROCE 2018**

Editoři: Mgr. Daniel Hlásek Ph.D., PhDr. Jiří Prášek

Redakční rada: Mgr. Jan Adámek, Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph. D., Mgr. Jan Kotalík

Za obsah příspěvků odpovídají jejich autoři.

Sazba, grafická úprava: Michal Šálek - grafické studio

Tisk a technická realizace: Tiskárna V.M. Press s.r.o.

Vydalo Prácheňské muzeum v Písku v roce 2019 v nákladu 400 výtisků.

ISBN 978-80-86193-69-4